

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

MARDİN İLİNDE 15-49 YAŞ ARASI KADINLARDA
AİLE İÇİ ŞİDDETE MARUZ KALMA SIKLIĞI VE
ETKİLEYEN FAKTÖRLER

YÜKSEK LİSANS

Sema ÇİFÇİ

2011

ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Emine ÜNSALDI

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Yüksek Lisans Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Yasemin AÇIK

Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yasemin AÇIK _____

Danışman

Yüksek Lisans Sınavı Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Yasemin AÇIK _____

Doç. Dr. S.Erhan DEVECİ _____

Yrd. Doç. Dr. A. Ferdane OĞUZÖNCÜL _____

Yrd. Doç. Dr. Edibe PİRİNÇCİ _____

Yrd. Doç. Dr. A. Tevfik OZAN _____

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlık ve yazım aşamasında, akademik dÜnyada dÜŐlerimin farkına varmamı sağlayan, akademik ve pratik tÜm konularda yardımlarını esirgemeyen tez danıŐmanım ve saygıdeğer hocam Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Yasemin AÇIK'a işten teŐekkürlerimi sunarım.

Ayrıca sonsuz sabırları, cesaret telkinleri ve sÜrekli rehberlikleri ile tezimi tamamlamada yaptıkları katkılarından dolayı saygıdeğer hocalarım Halk Sağlığı Anabilim Dalı öğretim üyeleri DoÇ. Dr. S.Erhan DEVECİ, Yrd. DoÇ. Dr. A. Ferdane OĞUZÖNCÜL ve Yrd. DoÇ. Dr. A. Tevfik OZAN'a işten teŐekkürlerimi sunarım.

Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda görev yapan değerli arkadaşlarım ve idarecilerime minnettarlığımı belirtmek isterim.

Hayatımın her aşamasında olduğu gibi tez ھاlıŐmamda da bana destek olan sevgili eşim Tekin ھاIFĐI'ye, ihmal ettiğim, zamanlarından ھاaldıđım canım ھاocuklarım Civan ve Delal'e sonsuz sevgi ve teŐekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	I
İÇİNDEKİLER	II
EKLER LİSTESİ	V
TABLO LİSTESİ	VI
KISALTMALAR LİSTESİ	X
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	3
3. GİRİŞ	5
3.1. Genel Bilgiler	8
3.1.1. Tanım ve Sınıflandırma	8
3.1.1.1. Şiddetin Tanımı	8
3.1.1.2. Şiddetin Sınıflandırılması	9
3.1.1.3. Şiddetin Nedenleri	10
3.1.1.3.1. Şiddetin Biyolojik Nedenleri	10
3.1.1.3.2. Psikososyal ve Ekonomik Etkenler	11
3.1.1.3.2.1. Gelişimsel Faktörler	11
3.1.1.3.2.2. Alkol ve Uyuşturucular	11
3.1.1.3.2.3. Çevre	12
3.1.1.3.2.4. Sosyoekonomik Faktörler	12
3.1.1.3.2.5. Şiddetle İlgili Psikiyatrik Bozukluklar	12
3.1.1.4. Aile İçi Şiddet	13
3.1.1.4.1. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet	13
3.1.1.4.2. Epidemiyoloji	14
3.1.1.4.2.1. Dünyada Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet	14
3.1.1.4.2.2. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet	17
3.1.1.5. Kadına Yönelik Şiddet Türleri	20
3.1.1.5.1. Fiziksel Şiddet	21
3.1.1.5.2. Sözel/ Duygusal Şiddet	22
3.1.1.5.3. Ekonomik Şiddet	23
3.1.1.5.4. Cinsel Şiddet	24
3.1.1.6. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Nedenleri	25

3.1.1.6.1. Biyolojik Nedenler	25
3.1.1.6.2. Psikolojik nedenler	25
3.1.1.6.3. Ekonomik Nedenler	26
3.1.1.6.4 Sosyal Nedenler	26
3.1.1.6.5. Şiddet Riskini Artıran Diğer Faktörler	29
3.1.1.6.5.1. İç Göç	29
3.1.1.6.5.2. Doğal Felaketler	29
3.1.1.6.5.3. Şiddet ve Medya	29
3.1.6.5.4. Ataerkillik ve Şiddet	30
3.1.1.6.5.5. Sosyal Faktörler ve Şiddet	30
3.1.1.7. Namus Adı Altında Kadına Yönelik Şiddet	31
3.1.1.8. Şiddete Maruz Kalan Kadının Özellikleri	35
3.1.1.9. Aile İçi Şiddeti Gerçekleştirenlerin Genel Özellikleri	36
3.2. Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerine Etkileri	37
3.2.1. Şiddetin Fiziksel Etkileri	38
3.2.2. Şiddetin Ruh Sağlığına Etkileri	38
3.2.3. Şiddetin Üreme Sağlığına Etkileri	39
3.2.4. Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerinde Uzun Vadede Görülen Etkileri	39
3.3. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi	40
3.3.1. Şiddete Karşı Alınacak Koruyucu Önlemler	42
3.3.1.1. Birincil Koruma	42
3.3.1.2. Bireysel Düzeyde Yapılabilecekler	42
3.3.1.3. Kişiler Arası İlişkiler Düzeyinde Yapılabilecekler	42
3.3.1.4. Toplumsal Düzeyde Yapılabilecekler	43
3.3.1.5. Sosyal Politika Düzeyinde Yapılabilecekler	43
3.3.2. İkincil Koruma	44
3.3.3. Üçüncül Koruma	45
3.3.4. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Yasal Düzenlemeler	45
3.3.4.1. Aile İçi Şiddet Konusunda Uluslararası Düzenlemeler ve Çalışmalar	45
3.3.4.2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Konusunda Ulusal Düzenlemeler:	46

3.3.4.3 Türkiye’de Aile İçi Şiddete Maruz Kalan veya Risk Altındaki Kadınlara Doğrudan Hizmet Sunan Kurum ve Kuruluşlar	46
4. GEREÇ VE YÖNTEM	50
5. BULGULAR	53
6. TARTIŞMA	75
7. KAYNAKLAR	107
8. EKLER	119
9. ÖZGEÇMİŞ	132

EKLER LİSTESİ

Ek A: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Tarama Formu.....	119
Ek B: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu	121
Ek C: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Bildirim Formu	123
Ek D: Anket Örneği.....	124
Ek E: Etik Değerlendirme Komisyon Kararı.....	130
Ek F: İzin Belgesi	131

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Mardin İli 15-49 Yaş Kadın Nüfusu ve Bu Nüfustan Tabakalı Rastgele Örneklemeye Yöntemi İle Seçilen Örneklemın İl ve İlçelere Göre Dağılımı	51
Tablo 2. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Bazı Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	53
Tablo 3. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Bazı Evlilik Özelliklerine Göre Dağılımları	54
Tablo 4. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Ailelerinde Bazı Geleneklerin Varlığına Göre Dağılımları.....	55
Tablo 5. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Mesleklerine Göre Dağılımları.....	55
Tablo 6. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Eşlerinin Bazı Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	56
Tablo 7. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Aile İçinde Alınan Kararlara Katılma Durumlarına Göre Dağılımları	57
Tablo 8. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların ve Eşlerinin Ailelerinde Geçmişte Fiziksel Şiddet Yaşanma Durumlarının Dağılımları	58
Tablo 9. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların ve Eşlerinin Çocuklarını Dövme Durumlarına Göre Dağılımları	58
Tablo 10. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların ve Eşlerinin Çocuklarını Dövme Sıklığına Göre Dağılımları.....	59
Tablo 11. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Hayatlarının Herhangi Bir Döneminde Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Türlerine Göre Dağılımları.....	59
Tablo 12. Kadınların Son On İki Ay İçinde Maruz Kaldıkları Aile içi Şiddet ve Türlerinin Dağılımı	60
Tablo 13. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Fiziksel Şiddet Türlerinin Dağılımı	61
Tablo 14. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Duygusal/Sözel Şiddet Türlerine Göre Dağılımları.....	61

Tablo 15. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Cinsel Şiddet Türlerine Göre Dağılımları.....	62
Tablo 16. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Ekonomik Şiddet Türlerine Göre Dağılımları.....	62
Tablo 17. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Kayınvalide/Kayınpeder Tarafından Uygulanan Fiziksel ya da Sözel Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Dağılımları	63
Tablo 18. Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalan Kadınların Şiddete Maruz Kalma Nedenlerine Göre Dağılımları.....	63
Tablo 19. Şiddete Maruz Kalan Kadınların Maruz Kaldıkları Şiddete Verdikleri Tepkilere Göre Dağılımları	64
Tablo 20. Kadınların Yaşadıkları Şiddete Rağmen Evliliklerini Sürdürme Nedenlerine Göre Dağılımları	64
Tablo 21. Şiddete Maruz Kalan Kadınların “Size Yönelik Herhangi Bir Şiddet Olayından Sonra Neler Hissettiniz ya da Nasıl Etkilendiniz” Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımları.....	65
Tablo 22- Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Yaş Gruplarına Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	65
Tablo 23. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Eşlerinin Çalışma Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	66
Tablo 24. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Öğrenim Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	66
Tablo 25. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların, Eşlerinin Öğrenim Durumuna Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	67
Tablo 26. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Ailelerinde “Berdel” Geleneğinin Varlığına Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	67

Tablo 27. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Ailelerinde Töre Cinayeti Yaşanmasına Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	68
Tablo 28. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Kumalarının Olma Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	68
Tablo 29. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Evlenirken Ailelerine Başlık Parası Ödenmesi Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı	69
Tablo 31. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Evlenme Biçimlerine Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	70
Tablo 32. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınlara Ailede Alınan Önemli Kararlarda Danışılma Durumuna Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	70
Tablo 33. Şiddete Maruz Kalan Kadınların Çocuklarına Fiziksel Şiddet Uygulama Durumlarına Göre Dağılımı	71
Tablo 34. Kadınların Kişi Başına Düşen Aylık Gelire Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	71
Tablo 35. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Sosyoekonomik Düzeylerine Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı.....	72
Tablo 35. Çocukluğunda Babasının Fiziksel Şiddetine Uğrayan Kadınların, Halen Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarına Göre Dağılımı	72
Tablo 37. Araştırma Kapsamındaki Kadınların, Eşlerinin Çocukluğunda Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Kadına Şiddet Uygulama Durumunun Dağılımı	73
Tablo 38. Kadınların Eşlerinin Aile Düzenini Aksatacak Biçimde Alkol Alışkanlığına Sahip Olmalarına Göre Kadının Aile İçi Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumunun Dağılımı	73

Tablo 39. Kadınların Eşlerinin Aile Düzenini Aksatacak Biçimde Kumar Alışkanlığına Sahip Olmalarına Göre Kadının Aile İçi Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumunun Dağılımı	74
--	----

KISALTMALAR LİSTESİ

CEDAW	: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
CYBH	: Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
GİS	: Gastrointestinal Sistem
KAMER	: Kadın Merkezi
KSGM	: Kadın Statüsü Genel Merkezi
TNSA	: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNFPA	: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United National Childrens Fund-Unicef)
WAVE	: Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Avrupa Ağı (Women Against Violence Europe WAVE)
DİKASUM	: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi

1. ÖZET

Kadına yönelik aile içi şiddet tüm toplumlarda sık görülen ve cinsiyet eşitsizliğinin ilişkilere yansması şeklinde ortaya çıkan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bu çalışma; Mardin ilinde 15-49 yaş arası kadınlarda aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve etkileyen faktörleri saptamak amacıyla yapılmıştır.

Mardin'de yaşayan 15-49 yaş kadınlar araştırmanın evrenini oluşturmuş, $n=Nt^2(pq)/d^2(N-1)t^2(pq)$ formülünden yararlanılarak ($t=2.59, d=0.03, p=0.30$), örnekleme 1111 kişi seçilmiş, tekrarlayan ziyaretlerle 1064 kişiye ulaşılmış (cevaplılık oranı %95.8)'tir. İl merkezi ve ilçeler nüfusu oranında örnekleme temsil edilmiştir. İstatistiksel analiz yöntemi olarak χ^2 (ki-kare) testi kullanılmıştır.

Kadınların yaş ortalaması 32.5 ± 8.2 'dir. %29.4'ü okuryazar değildir. %47.5'i görücü usulü, %6.5'i berdel, %1.4'ü beşik kertmesi yöntemi ile evlenmiştir. %6.1'i resmi nikâhsızdır. %30.5'inin ailesine başlık parası ödenmiştir. %6.4'ünün kuması vardır, kuması olanların %61.8'i kuması ile aynı evi paylaşmaktadır. %14.9'ü aşiret mensubudur, %7.3'ünün ailesinde töre cinayeti yaşanmıştır. %25.9'ü babasının, %37.6'si ise annesinin fiziksel şiddetine geçmişte maruz kalmıştır. %44.5'i fiziksel, %56.4'ü sözel/duygusal, %37.7'si ekonomik ve %14.8'i cinsel şiddete yaşamı boyunca en az bir kez maruz kalmıştır. %13.2'si aile içi fiziksel şiddete, %15.8'i sözel/duygusal şiddete ve %7.3'ü cinsel şiddete halen maruz kalmaktadır. Kadınların ve eşlerinin eğitimi, sosyoekonomik düzeyi ve kişi başına düşen aylık geliri düştükçe şiddete maruziyetleri artmaktadır ($p<0.05$). Berdel, başlık parası, töre cinayeti, kuma, çocuklukta şiddet görme, eşin

alkol, kumar gibi kötü alışkanlıklarının olması kadınların şiddete maruz kalma oranlarını artırmaktadır ($p<0.05$).

Sonuç olarak; Mardin ilinde kadına yönelik aile içi şiddet önemli düzeyde yüksektir. Bölgenin sosyoekonomik ve kültürel şartları da göz önüne alınarak; sivil toplum kuruluşları, kamu kuruluşları ve basın yayın kuruluşları ile işbirliği içerisinde yasal ve toplumsal düzenlemeler oluşturulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Kadın, Aile İçi Şiddet

2. ABSTRACT

FREQUENCY OF THE DOMESTIC VIOLENCE WHICH WOMEN AGED BETWEEN 15-49 AGE IN MARDIN FACE WITH AND ITS EFFECTING FACTORS

Being seen frequently in all societies; Domestic violence against women is an important endemic public health which emerges as reflection of gender inequality to relationships. This study is made to identify frequency of women aged 15-49 in Mardin city who are exposed to domestic violence and their affecting factors.

Population of this study was formed by women aged between 15-49 living in Mardin and using the formula $n = Nt^2(pq)/d^2(N-1)t^2(pq)$ 1111 people were chosen for sampling, 1064 of them were reached after repeated visits (answer rate is %95.8). City center and it's districts were represented in the sampling according to population rate. χ^2 (chi-square) test is used for statistical analyze.

Average age of women are 32.55 ± 8.23 . %29.4 of them are not literate. %47.5 is married by arranged marriage, %6.5 bride exchange, %1.4 child marriage method. %6.1 of whole has not got civil marriage. Bride wealth was given to families of %30.5, %6.4 has a spouse and %61.8 of who has a spouse lives with her spouse. %14.9 of whole identified theirself as a member of tribe. %7.3 stated that honour crimes were occurred in their families. %25.9 was exposed to her father's and %37.6 her mother's physical violence in the past. %44.5 has been exposed to physical, %56.4 verbal/emotional, %37.7 economical and % 14.8 sexual violence at least once during her lifetime. Still, %13.2 is being exposed to physical, %15.8 to verbal/emotional and %7.3 to sexual violence. Their exposure

to violence is raised when the rate of womans' and their husbands' educational level, socioeconomic level and monthly qouta per capita decrease($p<0.05$). Factors such as bride exchange, bride wealth, honour crimes, exposing to violence during childhood and husband's habits like gamble and alcohol raise the rate of exposure to violence ($p<0.05$).

As a result; domestic violence against women in Mardin city is meaningly high. Regarding region's socioeconomic and cultural conditions, there must be some legal and social adjustments made in cooperation with non-govermantal organizations and press organizations.

Keywords: Mardin, Woman, Domestic Violence

3. GİRİŞ

Kadına yönelik aile içi şiddet, genel olarak tüm toplumlarda sık görülen ancak ihmal edilen, temel insan hakları ve özgürlüklerinin ihlali olup, cinsiyet eşitsizliğinin ilişkilere yansımaları olarak ortaya çıkan önemli bir halk sağlığı sorunudur.

Genel anlamda şiddet sahip olunan güç veya kudretin, yaralanma ve kayıpla sonuçlanan veya sonuçlanma olasılığı yüksek bir biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba veya bir topluma karşı tehdit yoluyla ya da bizzat uygulanmasıdır (1). Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) tanımına göre, kadına yönelik şiddet; cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır (1).

Kadına yönelik aile içi şiddet, hemen hemen her toplumda karşılaşılan bir olgudur. Birçok kültürde erkeklerin eşlerinin davranışlarını kontrol etme hakları olduğu ve buna karşı çıkan kadınların cezalandırılabilmesi görüşü yaygındır (2). Kadına yönelik şiddet eylemleri daha çok aile içinde gerçekleşmektedir. Şiddet eylemini gerçekleştiren, çoğunlukla kadına en yakın olan erkektir. Şiddet genellikle fiziksel, cinsel, duygusal ya da bunların birleşimi olarak ortaya çıkar (3,4). Her bir şiddet biçiminin kadın üzerinde kısa ve uzun vadeli olumsuz etkileri vardır. Bunların içinde en korkunç olanları kadın cinayetleri ve intiharlardır (2). Bunların yanında kadınların yaralanması, ruh sağlıklarının bozulması, toplumdan soyutlanma ve sindirilme en yaygın etkilenme biçimleri arasında yer almaktadır. Şiddet sadece kadına değil, çocuklara da farklı oranlarda yansımaktadır. Şiddet

ortamında büyüyen çocukların şiddet uygulamaya eğilimleri olduğu saptanmıştır (5).

Bu konuda dünyada yapılan çalışmalar, pek çok kadının eşleri tarafından şiddete maruz bırakıldığını ortaya koymaktadır. Son yıllarda aile içi şiddete uğrama sıklığında geçmişe oranla artış olduğu ve dünyadaki her dört kadından birinin şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir (6). Tahminlere göre, kadınların %20-30'u yaşamlarının herhangi bir döneminde eşi/partneri tarafından uygulanan fiziksel, duygusal ya da cinsel şiddete uğramaktadır (7). Gelişmekte olan ülkelerde kadınların yarısından fazlasının eşi/partneri tarafından fiziksel şiddete uğradıkları belirtilmiştir (8). Örneğin bu oran Hindistan'da %45; Filipinler'de %47.2 ve Kenya'da %52'dir (8). Dünya Sağlık Örgütüne göre, bazı ülkelerde kadına yönelik şiddet oranları şöyledir: Hindistan %18-45, İngiltere %25, İsrail %32, İsviçre %20, Kamboçya %16, Kanada %29, Kenya %42, Kolombiya %19, Kore %38, Meksika %30, Mısır %35, Nikaragua %52, Şili %26, Tayland %20, Uganda %41, USA %28, Yeni Zelanda %20'dir (9).

Türkiye'de yapılan çalışmalarda ise, kadının aile içinde her türlü şiddete (dövülme, küçümsenme, istismar, tecavüz) maruz kaldığı, %26-58'nin fiziksel şiddete uğradığı, bulunmuştur (10,11). T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun aile içi şiddetle ilgili olarak yaptığı bir çalışmada; her 100 ailenin 34'ünde kadına yönelik fiziksel şiddet ve %53'ünde sözel şiddetin var olduğu ortaya konmuştur (1). Altınay ve Arat'ın 2007 yılında Türkiye genelinde 56 ilden 1800 evli kadınla yaptıkları çalışmaya göre; eşinden en az bir kez fiziksel şiddet gören kadınların oranı %35'tir. Bu oran, Doğu Anadolu Bölgesi için %40 olarak saptanmıştır (12). Ankara Tabip Odası'nın araştırmasına göre; kadınların %58'i

yalnızca kocalarından, nişanlılarından, erkek arkadaşlarından ve erkek kardeşlerinden değil, kadın akrabalar da dâhil olmak üzere, kocalarının ailesi tarafından uygulanan aile içi şiddete maruz kalmaktadır (13). Bütün ve arkadaşlarının 2003'te yaptığı araştırmaya göre, araştırma kapsamına giren, şiddet sonucu ölen 40 kadından 34'ü evde ölmüş, 20'si asılmış ya da zehirlenmiş, 20'sinde öldürüldüklerine dair kesin belirtiler görülmüştür. (14). Ülkemizde aile içinde yaşanan sorunlar mahrem olarak kabul edildiğinden şiddet yaşayan kişiler başkalarına, en yakın arkadaşlarına bile, yaşadıkları şiddeti anlatamamaktadır. Şiddet açığa çıktığı zaman bile, genellikle, mağdurun ailesi sesiz kalmasını tavsiye etmektedir (15).

Aile içi şiddet, genellikle özel alanda meydana geldiği için sorunun boyutları tam olarak tespit edilememektedir. Kadına yönelik aile içi şiddetin şekli, boyutu ve sonuçları ülkeden ülkeye, toplumdan topluma, kültürden kültüre ve kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Aile içi şiddetin ortaya çıkmasında sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik yapı, geleneksel yapı, sosyoekonomik düzey ve eğitim seviyesi gibi birçok faktör rol oynamaktadır.

Kadınlar bir yandan şiddete maruz kalmaya devam ederken, diğer yandan uluslar arası kurum ve kuruluşlar, devletler ve sivil toplum örgütleri kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeleyle yönelik çalışmalar yürütmektedir. Kadın örgütlerinin girişimleri ile kadına yönelik aile içi şiddet Türkiye kamuoyunun da gündemine girmiş, TBMM'de yasal ve anayasal düzenlemelerin yürürlüğe konulmasına katkıda bulunmuştur. Ancak sorunun çok boyutlu olmasından kaynaklı olarak yapılan çalışmaların yetersiz olduğu (medyaya da yansdığı gibi) aşikârdır.

Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesinde en büyük görev kadınlara düşmektedir. Kadınların temel hak ve özgürlüklerinin farkına varmaları, haklarını korumaları ve kullanmaları gerekmektedir. Kadınların başta ekonomik olmak üzere her yönden desteklenmesi, devletin bütün birimleri ile şiddete maruz kalan kadınları koruma altına alması, şiddete maruz kalma riski taşıyan kadınlar için önleyici tedbirler alması gerekmektedir. Kadın sığınma evlerinin sayısının artırılması, kadınların bu tür yerlere kolaylıkla ulaşması sağlanmalıdır. Toplumda olumsuz bir kaniya yol açan töre, namus, aşiret gibi olgular yasal sınırlara dâhil edilmelidir.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede başta üniversiteler olmak üzere, kurumlar arası işbirliği yapılmalı, bilimsel çalışmalara ağırlık verilmelidir. Konu ile ilgili olarak yapılan çalışmaları içeren bir veri tabanı oluşturulmalıdır. Kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir “toplum mühendisliği projesi” olduğu unutulmamalı, projelerin uzun vadedeki sonuçları iyi hesaplanmalı ve çalışmalarda süreklilik esas alınmalıdır.

Şiddetin farklı toplumlarda değişimler göstereceği varsayılarak yapılan bu araştırmada; Mardin İlinde 15-49 yaş arası kadınlarda aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve etkileyen faktörleri saptamak amaçlanmıştır.

3.1. Genel Bilgiler

3.1.1. Tanım ve Sınıflandırma

3.1.1.1. Şiddetin Tanımı

Şiddet; insan yaşamının her alanında görülebilen, dünyada giderek artan önemli bir toplum sağlığı sorunudur (16). Günümüzde araştırılan ve ilgi duyulan konulardan biri haline gelen şiddet olgusu, sağlık ve sosyal bilim dallarında da

giderek artan bir şekilde ilgi görmektedir. Toplumda hangi davranışların şiddet olarak kabul edildiği, o toplumun, kültürel, sosyal ve toplumsal özelliklerine göre geçerli olan değer yargıları ile yakından ilgilidir (17).

Şiddet; güç ve baskı uygulayarak bireyin bedensel, ruhsal veya sosyal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümüdür (18,19). Şiddet, insan yaşamının her alanında görülebilen ve dünyada giderek artan önemli bir halk sağlığı sorunudur. DSÖ şiddeti; “ fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide, yaralanma ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması durumu” olarak tanımlamaktadır (16,20).

Bunun yanı sıra; dar anlamda şiddet; fiziksel olarak insanların bedensel bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen sert ve acı verici bir edimdir. Geniş anlamda şiddet ise; insan üzerindeki fiziksel ve ruhsal etkileri açıkça ölçülemeyen, dolaylı ve somut bir biçimde hissedilen çeşitli baskılardır (17).

3.1.1.2. Şiddetin Sınıflandırılması

Kendine Dönük Şiddet: İntihar, bedene zarar verici uygulamalar.

Kişiler Arası Şiddet: Kadına, çocuğa, yaşlıya yönelik şiddet, flört şiddeti, aile içi şiddet.

Organize Şiddet: Uluslararası şiddet, kolektif şiddet, politik şiddet, iktidar şiddeti, iktidara karşı şiddet (1,21).

Medya Şiddeti: Yazılı ve görsel basında şiddet içeren görüntü, ses ve yazı ile ortaya çıkan şiddet.

Diğer Şiddet Şekilleri: Çete şiddeti, kan davaları, sokak şiddeti, insan ve organ ticareti, pornografi, homoseksüel ve lezbiyenlere yönelik şiddet, azınlıklara yönelik şiddet, işyerinde, okulda ve spor olaylarında şiddet (1).

3.1.1.3. Şiddetin Nedenleri

İnsan davranışlarının kökeninde biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel etkenler değişik oranlarda belirleyici roller oynarlar. Buna bağlı olarak bir davranıştan sorumlu tek bir etkenden söz etmek mümkün değildir. Ancak bütün bu davranışların merkezinde beyin yatar (22).

3.1.1.3.1. Şiddetin Biyolojik Nedenleri

Genel olarak saldırganlık davranışlarından limbik sistem ile beyin temporal ve frontal lobları sorumlu tutulmaktadır.

1. Nörotransmitterler

Serotonin metabolizması, intihar yanında şiddet davranışının ortaya çıkışında benzer yollardan etkili olmaktadır (örneğin, alışılmadık zalimane şekilde cinayet işleyen suçluların beyin omurilik sıvılarında). 5- Hidroksiindolasetik asit düzeylerinin, şiddet uygulayamayanlara göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Gama-aminobutirik asitin (GABA) saldırganlığı önleyici etkisi olduğu gösterilmiştir. Ayrıca norepinefrin ve L-dopa düzeylerindeki artış saldırgan davranışları artırmaktadır.

Limbik sistem ise; saldırganlık ile bu bölgedeki yapılardan kaynaklanan nöbetlerle ilişkisiyle ilgili tam bir fikir birliği bulunmamaktadır (1).

2. Endokrin Bozukluklar

A. Çoğu şiddet içeren davranışların erkeklerde ortaya çıkması, şiddetin oluşmasında androjenlerin rolü olduğunu düşündürmektedir (1).

B. Premenstrual sendrom, kadınlarda saldırgan davranışları artırmaktadır. Ancak nedensel ilişkiyi doğrulayacak bir kanıt henüz bulunmamıştır (1).

3. Genetik Faktörler:

Şiddet doğuştan vardır. Bu görüşün en güçlü savunucusu Sigmund Freud'dur. Freud'a göre tüm normal ve normal dışı davranışlar, genetik olarak belirlenen iki temel içgüdünün etkisindedir. Bunlar "yaşam içgüdüsü" (Libido-Eros) ve saldırganlık içgüdüsü (destrudo-thanatos)'dür. Freud, bu iki temel içgüdünün doğuştan tüm insanlarda ortak olduğunu, insanın ruhsal yaşamını ve davranışlarını belirleyen mekanizmanın bu iki gücün etkisi altında ortaya çıktığını ifade etmektedir (23).

İrk ile şiddet arasında ilişki olup olmadığı tartışma konusudur. İrk ve şiddet ilişkisine yönelik yapılan çalışmalarda birbirine zıt sonuçlar elde edilmiştir. Beyazlar dışındaki ırklarda şiddetin, olaylarının hızı, kurban ve saldırgan sayısı bakımından beyaz ırka göre daha yüksek olduğu şeklinde bilgiler mevcuttur (6).

3.1.1.3.2. Psikososyal ve Ekonomik Etkenler

3.1.1.3.2.1. Gelişimsel Faktörler

Çocukluğunda şiddet gören bir kişi, şiddet uygulayan bir yetişkin olma açısından, artmış risk taşımaktadır. Çocuklukta şiddete tanık olmak da artmış şiddet davranışı ile ilişkilidir. Annesine veya diğer aile üyelerine şiddet uygulandığına tanık olan çocuk; şiddet kendisine yönelmezse bile gelecekteki davranışlarını etkileyebilmektedir (1).

3.1.1.3.2.2. Alkol ve Uyuşturucular

Alkol, dürtü kontrolünde inhibisyon ve muhakeme yeteneğinde azalmaya neden olmaktadır. Alkol intoksikasyonu ve şiddet davranışı arasında açık bir ilişki

vardır. Amfetamin, kokain, fensiklidin ve sedatif-hipnotik maddeler gibi uyuşturucuların da benzer etkileri bulunmaktadır. Bunlar ve bunlara benzeyen yasal olmayan maddelerin kullanılması, saldırgan ve kriminal davranışlara neden olmasının yanında aynı zamanda şiddet davranışının dolaylı sebebidir (1).

3.1.1.3.2.3. Çevre

A. Kalabalık ortamlar (aile, düğün, tören vs) şiddet açısından artmış potansiyel taşımaktadır (1).

B. Hava durumu, şiddet üzerine etkilidir. Rahatsızlık yaratacak derecede artan ortam sıcaklığı, saldırganlığı artırıcı etki yapabilmektedir (1).

3.1.1.3.2.4. Sosyoekonomik Faktörler

Ağır yoksulluk ve evlilikte yaşanan sorunlar şiddetle ilişkilidir. Aile yapısını bozan sosyoekonomik faktörler, etkilenen ailelerdeki çocukların saldırganlık davranışlarında da artışa neden olmaktadır (1).

3.1.1.3.2.5. Şiddetle İlgili Psikiyatrik Bozukluklar

A. Psikotik bozukluklardan manik tip bipolar bozuklukta, şizofrenide, paranoid bozukluklarda çevreye ve/veya kendine yönelik saldırgan davranışlar görülebilmektedir (1).

B. Nonpsikotik bozukluklardan post travmatik stres bozukluğu olan kişilerde borderline, antisosyal ve paranoid kişilik bozukluklarında şiddet içeren davranışlar sık görülmektedir (1).

Uyuşturucu madde kullanımı santral sinir sistemini etkileyen bazı patolojilerin yanında yetişkin dikkat eksikliğinde de saldırganlık görülmektedir (1).

3.1.1.4. Aile İçi Şiddet

Kendini aile olarak tanımlamış bir grup içerisinde birinin diğerine fiziksel zarar verme, küçümseme, önemsememe, ihmal etme amaçlı olanından, tokat atma ile başlayıp öldürmeye kadar varabilen sonuçlarıyla bir toplumsal fenomendir (24). Ani bir saldırı ya da zorlayıcı davranışla ortaya çıkan fiziksel, psikolojik, cinsel açıdan zarar verici, sürekli izolasyon, takip etme, baskılama ve korkutmayı içeren davranışların bütünüdür (25).

Aile içi şiddet tüm etnik grup ve sosyoekonomik gruptaki kadınları etkileyen kronik ve önemli bir sağlık sorunudur. Kadında fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan birçok sorunlara yol açmaktadır (26,4). Şiddet sonucu kadının genel sağlık durumu kötüleşmekte ve yaşam kalitesi düşmektedir (26).

Aile içi şiddette, çoğunlukla kadın olmak üzere eşler, çocuklar, kardeşler, yaşlılar, bakıma gereksinimi olan özürülüler hedef alınabilmektedir (27,28). Aile içi şiddet çok boyutlu sosyal bir sorundur. Bir ailede, herhangi bir şiddet türü yaşıyorsa diğer şiddet türlerinin de yaşandığına kanaat getirilebilir (28,29).

3.1.1.4.1. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 20 Aralık 1993 tarihli, Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri'sinde, kadınlara yönelik şiddetin tanımı; "ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak acı veren veya verebilecek olan, cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorla veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakmadır" şeklindedir (30). Kadına yönelik şiddet, kadınların yakın çevresindeki erkeklerden, tanımadıkları erkeklere ve hatta aile içindeki kadınlara kadar uzanan geniş bir yelpaze içinde değerlendirilebilir (31).

Kadına yönelik aile içi şiddet, aile içinde meydana gelen dövme, kız çocukların cinsel istismarı, evlilik içi tecavüz, cinsel organları dağlama ve kadınlara zarar veren geleneksel uygulamalar, aşağılama, parasız bırakma ile tehdit etme, eş olmayanlar arasındaki şiddet ve sömürmek için uygulanan şiddet de dâhil fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddettir (30).

Kadına yönelik şiddet ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılık gösterebilir. Bazı ülkelerde, önemli sayılmayan bir şiddet türü başka bir ülkede ya da toplumda çok önemli sayılabilir. Örneğin Senegal'den Endonezya'ya kadar birçok ülkede uygulanan kadın sünneti (genital mutilasyon) bu ülkelerde normal karşılanırken, birçok ülkede kadına yönelik şiddetin bir çeşidi olarak kabul edilmektedir (32). Kadına yönelik şiddet eylemi; bazı kültürlerde kadının para karşılığı satılması şeklinde gerçekleşirken, bazı kültürlerde çeyizine el koymak için yakılmasına kadar vardırılabilmektedir (20). Kız çocukların doğmadan ya da doğduktan sonra öldürülmeleri, erken evlendirilmeleri, erken yaşta gebeliklerin yaşanması ve korunmanın engellenmesi, namus bahanesiyle kadına yönelik suç işlenmesi, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya ve kürtaja zorlamak da bu çerçevede değerlendirilebilir (33). Kadına yönelik şiddetin bir başka boyutu da evlenirken verilen başlıkla parası, berdel ve töre cinayetidir (34).

3.1.1.4.2 Epidemiyoloji

3.1.1.4.2.1 Dünyada Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün 2005 yılındaki Çok Ülkeli Kadın Sağlığı ve Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet Raporu'na göre, kadınlarda yaşam boyu fiziksel şiddet görme sıklığı %6-59 arasında saptanmıştır. Yine aynı çalışmada, kadınların eşleri tarafından yumruklanma, yerde sürüklenme, silahla tehdit edilme

gibi ağır şiddet şekillerine maruz kalma sıklığı %4-49 arasında, cinsel şiddete maruz kalma sıklığı ise %6-59 arasında bulunmuştur (18). DSÖ'nün 2002 yılı raporlarına göre kadınların yaklaşık %47'si ilk cinsel ilişkilerinin zorla olduğunu, kadın cinayet kurbanlarının %70'inin erkek partnerleri tarafından öldürüldüğü belirtilmiştir (35).

Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalara göre, kadınların en az üçte biri eşi tarafından uygulanan şiddete maruz kalmaktadır (16,20,36). Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran %20-50 civarındadır (37).

Amerikan halkının yaklaşık yarısında yılda en az bir kez aile içi şiddet olayı meydana gelmektedir (38). Birleşmiş Milletlerin Kadınlara Yönelik Şiddet Raporlarına göre 1999'da ABD'de aile içi şiddete maruz kalan kurbanların %85'inin kadın olduğu belirtilmiştir (39, 40). ABD'de yapılan bir çalışmada 8-12 milyon kadının fiziksel şiddet açısından risk altında olduğu belirtilmiştir (41,18). ABD'de yılda 3-4 milyon kadın eşinden dayak yemektedir. ABD'de Kadınların hastanelerin acil servislerine başvurmalarının bir nedeni de aile içindeki şiddet sırasında aldıkları yaralardır. Bu şekilde yaralanan kadınların sayısı, araba kazaları, sokak saldırıları ve tecavüzler sırasında yaralanan kadınların toplam sayısından daha fazladır (42,43). Kanada'da aileye yönelik şiddetin maliyeti, tıbbi bakım ve verim kaybı dâhil yılda 1,6 milyar dolardır (33). Danimarka'da, kadınların %25'i fiziksel şiddeti başlıca boşanma nedeni olarak göstermektedir. (42,43). Fransa'da şiddet kurbanlarının %95'i kadın ve bunların %55'i koca şiddeti kurbanıdır (42,43). Fransa'da her yıl 25 bin kadın tecavüze uğramaktadır (38). Romanya'da Bükreş Adli Tıp Hastanesinde Mart 1993–Mart 1994 yılları arasında tutulan istatistiklere göre, bu hastanede tedavi gören kadınların %28.5'i

eşleri ya da sevgilileri tarafından yedikleri dayak sonucu aldıkları yaralar nedeniyle tedavi görmektedir (43). İngiltere suç araştırması sonuçlarına göre de; İngiltere ve Galler'de şiddet içeren suçların yaklaşık dörtte birinin aile içinde işlendiği, eşler arasındaki şiddetin kurbanlarının %81'inin kadınlar olduğu ve şiddete uğrayanların %35'inin durumu başkalarına söyledikleri saptanmıştır (44). İngiltere'de kadınların %25'i partnerleri veya eski partnerleri tarafından yaşamları boyunca yumruklanmış veya tokatlanmıştır (38). İsveç İstatistik Kurumu'nun açıkladığı verilere göre 2003 yılında 22 400 taciz olayı yaşanmıştır (38). Yunanistan'daki hapishanelerde yatan kadın mahkûmların %90-95'nin uzun dönemli şiddete maruz kalmalarından sonra kocalarını öldürdükleri saptanmıştır (38).

Kenya'da yapılan bir aile araştırmasında araştırma kapsamına alınan 733 kadının %42'si kocalarından sürekli olarak dayak yediğini belirtmiştir (42,43). Bangladeş'te kocaları tarafından öldürülen kadınların sayısı, ülkedeki tüm cinayet kurbanlarının %50'sini oluşturmaktadır (42,43). Kolombiya'da, ülke çapında yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre; her 5 Kolombiyalı kadından biri eşi tarafından uygulanan fiziksel şiddete, her üç kadından biri ise psikolojik şiddete maruz kalmaktadır (45,43). Mısır'da kadınların %35'inin evlilikleri süresince en az bir kez eşlerinden şiddet gördüğü, Bolivya'da 20 yaş ve üzerindeki tüm kadınların son on iki ay içinde fiziksel şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir (40). Venezüella'da her gün ortalama 12 kadından biri cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Bu kadınların %72.0'ı 19 yaşın altındadır ve şiddet kurbanı kadınların çoğu saldırganlarını tanıdıklarını belirtmektedir (46). Tayland ve Bangkok'da erkeklerin yarısının eşlerine fiziksel şiddet uyguladıkları; Ekvador,

Quido’da kadınların %80.0’nin fiziksel şiddete uğradıkları için şikayetçi oldukları, Nikaragua’da erkeklerin %44.0’nin eşlerine ya da sevgililerine fiziksel şiddet uyguladıkları bildirilmiştir (47).

Dördüncü Ulusal Kadın Konferansı’nda kadınların en fazla şiddete maruz kaldığı ülkelerin başında Rusya’nın geldiği bildirilmiştir (27). Rusya’da hükümetin açıkladığı resmi rakamlara göre 1994 yılında eşlerinin uyguladığı şiddet sonucu ölen kadınların sayısı on beş bindir (48,43). Rus hükümeti 1999 itibariyle 14 bin kadının eşi, erkek arkadaşı ya da akrabaları tarafından öldürüldüğünü tahmin etmektedir (33).

Dünya genelinde, doğacak çocuğun cinsiyeti yüzünden yapılan kürtaj ve doğum sonrası kız bebeklerin öldürülmesi sonucunda “kaybolan” kadınların sayısı 60 milyondan fazladır (33). Çin’in 2000 yılındaki son nüfus sayımı, yeni doğmuş kız çocuklarının sayısının erkek çocuklarının sayısına oranının 100/119 olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu oranın biyolojik normu ise 100/103’tür (33). Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) verilerine göre, her yıl dünyada 15–19 yaşları arasında yaklaşık 14 milyon kız çocuğu doğum yapmaktadır (49).

3.1.1.4.2.2. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünün 2009 yılındaki araştırmasına göre; Türkiye genelinde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı %39, duygusal şiddete maruz kalan kadınların oranı %44, fiziksel veya cinsel şiddet türlerinden en az birine maruz kalan kadınların oranı %42 ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların oranı %25’tir. Türkiye genelinde refah düzeyi düşük olan kadınların, yaşamının herhangi bir döneminde karşılaştıkları şiddet oranı %50 iken, yüksek sosyoekonomik düzeydeki kadınların karşılaştıkları şiddet oranı

%29'dur (31). "Acil Yardım" hattını arayan kadınların %57'sini fiziksel şiddete, %46.9'unu cinsel şiddete, %14.6'sını ensest ilişkiye, %8.6'sını ise tecavüze maruz kalanlar oluşturmaktadır (50).

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı'na başvuran dört bin kadının %45.8'inin balayı döneminin sonunda, %1.3'ünün ilk çocuklarına hamileyken, %9.9'unun doğumdan sonra eşinin şiddetine maruz kaldıkları saptanmıştır (51).

PIAR'ın 1992'de yaptığı araştırmada, Türkiye'de kadınların %22'sinin eşlerinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı, şiddete maruz kalan kadınların %45'inin şiddet karşısında hiçbir şey yapmadığı saptanmıştır (18,43). Altınay ve Arat Türkiye genelinde yaptıkları araştırmaya göre, hayatı boyunca eşinden en az bir kez fiziksel şiddet görmüş kadınların oranı Türkiye genelinde %35, Doğu'da %40'tır (12). Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünün yaptığı araştırmada, kadınların hayatlarının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalma oranı Türkiye genelinde % 39 iken, Güneydoğu Anadolu bölgesinde %48'dir (31).

Af Örgütünün Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 599 kadın üzerinde yaptığı bir araştırmada, kadınların %51'nin evlilik içi tecavüze ve %57'sinin fiziksel şiddete maruz kaldığı bulunmuştur (52).

Yapılan bazı çalışmaların bulgularına göre, kadınların şiddete maruz kalma oranları incelendiğinde; Hıdıroğlu ve arkadaşlarının 2006'da İstanbul'da yaptıkları çalışmada %40.4 (53), Ayrancı ve arkadaşlarının 2002'de Eskişehir'de yaptıkları çalışmada %71.4 (54), Deveci ve arkadaşlarının 2005'te Elazığ'da yaptıkları çalışmada %62 (55) ve Güler ve arkadaşlarının 2005'te Sivas'ta yaptıkları çalışmada %40.7 olarak bulunmuştur (16).

Bolu’da yapılan kesitsel bir çalışmada ev kadınları arasında hayatın herhangi bir döneminde şiddete uğrama oranı %50.9, fiziksel şiddet %41.4, duygusal şiddet %25.9, cinsel şiddet %8.6, herhangi bir kontrol edici davranışa maruz kalma %77.6 olarak saptanmıştır (27). Deveci ve arkadaşlarının 2005 yılında Elazığ’da yaptıkları çalışmada, kadınların evlilikleri süresince eşleri tarafından şiddete maruz kalmalarının, eğitim ve gelir düzeyleri ile ters orantılı olarak arttığı saptanmıştır (55).

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı’nın çalışmasında; kadınların hayatın herhangi bir döneminde fiziksel şiddete uğrama oranı %50.9 olarak belirlenmiştir. Kadınların ilk yıllarda eşlerinin değişeceğine inanmaları, daha sonra ise çevre baskısı, ekonomik nedenler, korku, meslek sahibi olmama gibi nedenlerden dolayı eşlerini terk edemedikleri ancak şiddet çocuklarını da kapsadığında yardım aramaya karar verdikleri belirlenmiştir (51).

Kırsal alanlarda yaşayan kadınların %36’sı yemeği yakma, kocasına karşılık verme, parayı lüzumsuz harcama, kocasıyla cinsel ilişkiye girmeyi reddetme gibi durumlardan en az biri için eşi tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldığını doğrularken, kentsel alanlarda yaşayan kadınların %21’i yukarıda saydığımız durumlardan en az biri için eşinden fiziksel şiddet gördüğünü belirtmiştir (56).

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin nedenlerini belirlenmesi ve soruna çözüm getirilmesi için, şiddetin toplum tarafından nasıl sunulduğu, nasıl algılandığı incelenmelidir. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması TNSA 2003 verilerine göre çalışmaya katılan kadınların %39’u, yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz yere harcaması, çocukların bakımını ihmal

etmesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinin gerçekleşmesinin, kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmiştir (57). TNSA 2008’de bu oran %25’e düşmüştür. Kırsal alanlarda yaşayan kadınların %36’sı belirtilen durumlarından en az biri için eşi tarafından uygulanan fiziksel şiddete maruz kaldığını doğrularken, bu oran kentsel alanlarda yaşayan kadınlarda %21’e düşmektedir. Gerek kentte gerekse kırdaki yaşayan kadınlar arasında paranın lüzumsuz yere harcanması fiziksel şiddet için en çok kabul edilen nedendir (56).

Fiziksel şiddetin doğru bulunması temel bazı özelliklere göre dikkate değer şekilde farklılıklar göstermektedir (56). Eğitim düzeyinin artması ile şiddet azalmaktadır. Hiç eğitimi olmayan kadınların yaşadığı fiziksel veya cinsel şiddet yüzdesi %56 iken, lise mezunu olan kadınlar arasında %32, üniversite mezunları arasında ise %17’dir. Boşanmış veya ayrılmış kadınlarda fiziksel şiddet deneyimi %78’dir. Eğitim düzeyi arttıkça fiziksel şiddet gördüğünü söyleyen kadınların oranı genel olarak azalmaktadır. Okuma yazma bilmeyen kadınlar arasında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını söylerin oranı %43 iken, yüksek öğrenim görmüş kadınlar arasında bu oran %12’dir. Gelir düzeyi arttıkça fiziksel şiddet gördüğünü söyleyen kadınların oranı düşmektedir (12). Kadınların ekonomik yetersizliğinin (%58.8) aile içi şiddeti arttıran en önemli nedenlerden biri olduğu saptanmıştır (16).

3.1.1.5. Kadına Yönelik Şiddet Türleri

Kadına yönelik şiddet, yaşam döngüsü içinde ele alındığında, konsepsiyon öncesi dönemde başlamaktadır. Sahip olunacak çocuğun cinsiyetinin kız çocuklar aleyhine belirlenmesi, kız bebeklerin öldürülmesi, kız çocuklarının cinsel

istismarı, dövülmesi, çeyiz, başlık parası, namus cinayetleri, flörtte şiddet, evlilikte hırpalanma, dayak, tecavüz, ekonomik ve psikolojik baskı, genital mutilasyon ve diğer cinsel organlara zarar verici uygulamalar, işyerinde ve diğer kurumlarda cinsel ve psikolojik şiddet, kadın ticareti, fahişeliğe zorlama, yaşlılıkta fiziksel, cinsel ve psikolojik saldırıya uğrama, cinayete kurban gitme şeklinde gerçekleşmektedir (1). Yapılan çalışmalar, şiddet ya da kadına yönelik şiddet denildiğinde akla ilk olarak fiziksel şiddetin geldiğini göstermektedir (58).

Kadına yönelik aile içi şiddette, kadın üzerinde güç ve kontrol oluşturmayı amaçlayan kişi, kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddetin yanı sıra, başka şiddet biçimlerine de başvurmaktadır. Avrupa çapında bir iletişim ağı olan “Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Avrupa Ağı (Women Against Violence Europe WAVE)” tarafından yapılan çalışmalarda şiddet türleri, fiziksel, sözel, ekonomik, cinsel, duygusal/ruhsal olarak beş grupta toplamıştır (33).

3.1.1.5.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet; kaba kuvvetin korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Tokat atmak, dövmek, vurmak, itmek, kemiklerini kırmak, duvara vurmak, saç çekmek, tekmelemek, bıçak çekmek, yaralamak gibi (59,60,61).

L. Walker’a göre şiddet bir döngü içinde gerçekleşmektedir. Şiddet döngüsünde, genelde eşler arasında gerilimin giderek artması ve şiddetin tetikleyicisi olarak, erkeğin sözünü tutmama, yemeğin vaktinde hazır olmaması, ev ve çocuklarla yeterince ilgilenmeme, kocaya kız arkadaşları ve para ile ilgili sorular sorma, kocanın izni olmadan bir yere gitme, erkeğin cinsel isteklerini reddetme, kadının sadakatine duyulan güvensizlik gibi nedenlerle artan gerilim, suçlama ve tartışma sürecinin arkasından dayak aşaması gelir (1).

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 raporuna göre dünya genelinde yapılan 48 araştırmanın bulgularına göre, kadınların %10-69'unun eşleri veya partnerleri tarafından uygulanan fiziksel şiddete hayatları boyunca en az bir kez maruz kaldıkları saptanmıştır (62).

Ülkemizin bazı bölgelerinde yaşanan töre/namus cinayetleri, intiharlar, kadınların yaşam hak ve özgürlüklerine karşı yapılan önemli bir şiddettir. Ailesinin isteği dışında duygusal ilişkiye girdiği, gayrimeşru bebek doğurduğu, kötü yola düştüğü, gibi gerekçelerle birçok kadın, kocası, eski kocası, kardeşi vb. erkek akrabaları tarafından öldürülüyor, intihara zorlanıyor ya da intihar süsü verilerek öldürülüyor. Namus gerekçesiyle işlenen bu cinayetler, mağdur olan kadının kaderiymiş gibi gösterilmekte, bir anlamda uygulanan şiddet meşrulaştırılmaktadır (63).

3.1.1.5.2. Sözel/ Duygusal Şiddet

Sözel/duygusal şiddet; duyguların ve duygusal ihtiyaçların şiddet tanımında sayılan amaçlarla, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır (59,60,43). Sözel/ duygusal şiddete ilişkin davranışlardan en belirgin olanları, kişinin değer verdiği konulara yönelik güvenini sarsmak, kadını psikolojik olarak yaralamak amacıyla belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemek, zaafı ile alay etmek, imalı konuşmak, ölümle tehdit etmek, ailesi ile görüşmesine izin vermemek, lakap takmak, genellemeler yapmak, yüksek sesle bağırarak, çelişki içinde bırakmak, korkutmak, çocukları vermemekle ya da kadının sosyal ve meslek yaşamını bozmakla tehdit etmektir (33,59,62).

3.1.1.5.3. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet; ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır (59). Kadınlar aile içinde şiddete maruz kaldığı halde ekonomik anlamda bir gücü olmadığından, uğramış olduğu şiddete karşı suskun kalmak zorunda bırakılmaktadır. Kadına uygulanan ekonomik şiddetin göstergeleri ise kadının maddi açıdan erkeğe bağımlı olmasını sağlamak, kadının bir meslek sahibi olmasını ya da iş bulmasını önlemek, evin masraflarını karşılamamak, aile bireylerine gerekli harçlığı vermemek, çalışan eşin parasını elinden almak, kadının mal mülkünü kontrol etmek, kadının nereye para harcadığını kontrol etmek, para yönetimi konusunda eleştirmek ve ön yargılarda bulunmaktır (17,20,33).

Dünya nüfusunun yarıdan fazlasını oluşturan kadın nüfusu, hem ev içinde hem de ev dışında çalışmasına rağmen, toplumun en yoksul kesimini oluşturmaktadır (64). Erkeklerin kadınlara uyguladığı ekonomik şiddet, kadınların sosyal güvenceden faydalanmasına da engel teşkil etmektedir. Ülkemizde çalışan her 100 kadından 63'ü düzenli özel bir iş yerinde, 35'i ise düzenli bir kamu işyerinde çalışmaktadır (64). Ancak kadınların beşte birinin sosyal güvenlik kayıtları bulunmakta, geri kalanlar ise kayıt dışı çalışmaktadır. Ayrıca; geçici, mevsimlik ve yarı zamanlı işlerde çalışan her 100 kadından 95'i sosyal güvenceden yoksundur. Bunlara bir de kadınların ücretsiz ev işlerinde çalışması da eklenirse ortaya çıkan durum son derece düşündürücüdür (63).

Kadınların büyük bir çoğunluğunun iş hayatına katılmalarında aile fertlerinin (özellikle eş, baba, ağabey gibi) düşünceleri belirleyici olmaktadır. Bu belirleyici etmenleri aşarak çalışmaya başlayan kadın genellikle bekârlık

döneminde çalışmakta, evlenme ya da çocuk doğurma nedeniyle işten ayrılmaktadır. Çalışma konusunda herhangi bir problem yaşayan kadınlar ise hem ev işlerinin yoğunluğundan, hem de işyerindeki yorgunluğu kaldıramadığından ev hanımı olmayı tercih etmektedir (65).

Evli kadının çalışmasını eşinin iznine bağlayan Medeni Kanun'un eski 159. Maddesi cinsiyete dayalı iş bölümüne, kadının çalışmasını uygun bulmayan toplumsal değerlere, yasal bir dayanak sağlamaktaydı. Ancak bu madde, kadın hareketinin yoğun çabaları sonucunda, 1990'da Anayasa'nın cinsiyet eşitliği maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir. Ancak 1998'de tekrar meclis gündemine gelen Medeni Kanun yasa tasarısında yer alan bir hüküm, bu eski yasal dayanağı geri getirmek yolunda bir çaba teşkil etmektedir (65).

3.1.1.5.4. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet; karşı taraf üstünde kontrol ve güç oluşturmak amacı ile kişinin isteği dışında cinsel ilişkide bulunmak ya da zararlı cinsel davranışlara zorlamaktır. Cinsel şiddet; sözel ve sözel olmayan ve fiziksel cinsel saldırıyı, zorla pornografi izletmeyi ve tecavüzü kapsar (66). Cinsel şiddetin uygulamasında asıl olan, şiddete dayalı cinsellik değil cinsellik görünümlü şiddettir. Sorun, cinsel şiddet olayında, şiddetin belirleyici olduğunun kavranabilmesidir. Burada cinsellik, sadece şiddetin etkin olarak kullanılabildiği bir alandır. Bu nedenle zaman zaman "*cinselleşmiş şiddet*"ten de söz edilmektedir. Vurgulanması gereken bir nokta da bu şiddet biçimini kullananların kendi bencil amaçları için kadına vücuduyla, aklıyla, ruhuyla el koyma istekleridir (67).

Cinsel şiddet; evli olduğu kişi bile olsa kadını istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel içerikli imalarda

bulunmak, cinsel içerikli sözcükler söylemek, el atmak, parmak atmak, çimdiklemek, fuhuş'a zorlamak, cinsel yaşamlarında kadına aşağılayıcı davranışlar yapmaktır. Cinsel şiddete, kız çocukların erken evlendirilmeleri, kadın sünneti uygulaması erken gebeliklerin yaşanması ve korunmanın engellenmesi, namus bahanesiyle kadına yönelik suç işlenmesi de eklenmektedir. Çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya ve kürtaja zorlanmak da bu çerçevede değerlendirilebilir (33). Cinsel şiddet; kadınları sömüren, onlara sistemin kısıyında bir yer gösteren erkek politikasının önemli bir halkasıdır (67).

Ülkemizdeki kadınlar, özellikle kültürel öğelerden dolayı her türlü şiddete maruz kalmakta, ancak toplumun baskısından ya da şiddeti uygulayanın tehdidinden dolayı bu durum resmiyete yansımamakta, cezai yaptırımın olmasına rağmen üstü örtülmektedir (33).

3.1.1.6. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Nedenleri

Kadına yönelik şiddet, temelde kültürel yapıdan ve özellikle de belirli geleneksel uygulamalardan kaynaklanır (40).

Aile içi şiddetin birçok nedeni vardır. Bunlar;

3.1.1.6.1. Biyolojik Nedenler

Erkeklik hormonlarının etkisi, şizofreni, paranoid şizofreni gibi bazı ruhsal bozukluklar sayılabilir. Artan yaşla birlikte saldırganlık oranında azalmalar görülmektedir (68). Erkeklerde olumlu bir güç olarak cesaret, güçlü olma, enerji, ataklık vs. anlamına gelmektedir (1).

3.1.1.6.2. Psikolojik nedenler

Eşler arasındaki duygusal iletişimin zayıflaması erkekte şiddete meyil oranını artırır (68).

Psikoanalitik teoriye göre temel içgüdü olarak kabul edilen saldırganlık, erkeğe başarı ve üstünlük sağlamakta bu nedenle de kadına karşı saldırgan ve kavgacı kişiler olarak değerlendirilmektedir (1).

3.1.1.6.3. Ekonomik Nedenler

Kadına yönelik şiddet, dünyanın pek çok yerinde yaygın olarak görülmektedir (69). Yoksulluk şiddetin belirleyicisidir (70). Çünkü yoksulluk şiddet içeren durumlara maruz kalma olasılığını yükseltirken bu tür durumlardan sakınma ya da kaçma olasılığını azaltmaktadır (71). Bir iş sahibi olmak bazen kadını şiddete karşı koruyabilir. Bu anlamda işsiz ya da ev hanımı olan kadınlar daha çok risk altındadır (72).

Kadınların erkeklere ekonomik olarak bağımlılığı, nakit ve kredi kaynaklarına yeterince ulaşamamaları aile içi şiddete yol açmaktadır. Yapılan birçok çalışmada aile içi şiddeti artıran olaylar arasında ekonomik yetersizlik ilk üç sıradan birinde yer almaktadır. Düşük gelir düzeyi ile birlikte yaşanan stres ve kısıtlı kaynaklar şiddet riskini artırmaktadır (33). Şiddete maruz kalan kadınların sığınacak başka yerlerinin olmaması, maddi anlamda yetersiz olmaları ve kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını tek başına karşılamada zorlanacaklarını düşünmeleri, kadınların şiddete maruz kalmalarının başlıca nedenleri arasında sayılabilir (73).

3.1.1.6.4 Sosyal Nedenler

Erkeğin yasalardan ve toplumun ataerkil yapısından kaynaklanan kadına göre üstün konumu, şiddeti besleyen önemli bir faktördür (74). Özel alanda ortaya çıkan şiddet, erkek egemenliğinin meşrulaştırılmasından, erkeğin daha değerli görünmesinden bağımsız düşünülemez (74).

Kadınlar geleneksel rolleri ile pasif, bağımlı ve çaresiz olmayı öğrenirler. Kadına yönelik şiddet bazı kültürlerde desteklenmektedir. Bu durum atasözlerine yansımaktadır. Amerikan kültüründe ;“kadın, at ve ceviz ağacı ne kadar dövülürse o kadar iyi olurlar”, Türk kültüründe; “kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin”, “kızını dövemeyen dizini döver” atasözleri buna örnektir (2).

Birçok Arap ve Müslüman ülkede, aile içi şiddet sosyal bir sorun olarak ele alınmamaktadır. Oysa Mısır, Filistin ve Tunus'ta yapılan bir araştırma, bu bölgede yaşayan her üç kadından birinin eşi tarafında dövüldüğünü göstermektedir (75).

İdeolojik, ırk, din-mezhep farklılıkları da aile içi şiddetin nedeni olabilir (76,77). Erkekler, insanlar ile Tanrı arasındaki iletişimi kuran öznelerdir. Kadınlar Tanrıya erkekler aracılığı ile ulaşırlar (61).

Kadınlar, içinde buldukları psikolojik, sosyal ya da ekonomik koşullar nedeniyle, aile içerisinde sıklıkla, öfke ve saldırganlık içeren davranışlara maruz kalabilmektedirler (5).

Başlık parası, aile içi şiddetin sebepleri arasında önemli bir yer almaktadır. Başlık parası; evlenecek erkeğin ya da akrabalarının kızın babası ya da akrabalarına yaşadığı toplumlara göre değişen hukuksal ve toplumsal uygulamaları içeren, armağan niteliğinde bir ödemedir. Bu ödeme genellikle para, hayvan, silah veya törensel değer niteliği taşıyan araçlardır. Başlık parası, kadının satın alınması gibi görünse de aslında tarafların kendi aralarında hakların aktarılması ile ilgili bir anlaşmadır (78).

Başlık parası dünyanın birçok yerinde görülen, evlenme ile ilgili en yaygın kültür kalıplarından birisidir. Genellikle Afrika, İslam toplumları, Çin ve Asya gibi bölgelerde yaygındır. Fakat evrensel değildir. Örneğin Avrupa, Avustralya ve Kuzey Amerika’da yoktur (79).

Türkiye’de başlık parasının alınış nedenleri arasında geleneksel oluşu, çeyiz telafisi, süt hakkı, bekâretin korunması, baba hakkı, kızın giderlerinin karşılanması gibi birçok neden sayılabilir (78).

Berdel biçimindeki evlilikler de aile içi şiddetin yaygın olarak yaşandığı durumlardan biridir. Berdel; evlenecek iki erkeğin birbirlerinin kız kardeşlerini kendilerine eş olarak seçmeleridir. Bu en yaygın tanımlamadır. Bunun yanında bir babanın kızını, kendisinin ikinci evliliği karşılığında bir başkasıyla evlendirilmesi biçiminde de olabilir. Kısacası berdel bir “karşılıktır”, “rüşvettir” (34). Berdelin en korkunç biçimlerinden biri de bir kızın “kan davası” karşılığı evlendirilmesidir. Yani bir ailede birinin öldürülmesinden sonra geleneksel olarak iki yöntem uygulanır, ya ölen kişiyi intikamı için karşı ailenin bireylerinden biri öldürülür ya da öldürmek yerine öldüren kişinin ailesinden bir kız alınır, maktulün yakınlarından biri ile evlendirilir (34). Berdelin bir nedeni de başlık parasının varlığıdır. Başlık parası veremeyen yoksul aileler kızlarını bu usul ile evlendirir (34). Berdel evliliğinde karşılıklı verilen kadınlar birbirlerine otomatik olarak bağlıdırlar. Evlenmede olduğu gibi boşanmada da birbirlerine bağlıdırlar (80).

Erken yaşta ve görücü usulü ile evlenmiş, ekonomik durumu kötü, statüsü yetersiz, eğitim düzeyi düşük, evliliklerinin ilk yıllarında ve çocukluklarında şiddete maruz kalmış olan kadınlarda fiziksel şiddetin arttığı bildirilmektedir (55).

Kişinin çocukluk ve gençlik dönemlerinde şiddete maruz kalması yetişkinlikte şiddetin uygulayıcısı olma olasılığını artırmaktadır (68).

3.1.1.6.5. Şiddet Riskini Artıran Diğer Faktörler

3.1.1.6.5.1. İç Göç

Kadınlar göç durumlarında kişisel güçlerini ve özsaygılarını yitirme riski ile karşı karşıyadırlar. Bu durumda şiddet ve istismara bağlı olarak ruhsal ve bedensel problemlerle yüzleşirler (81). Çeşitli nedenlerle göç eden ailelerdeki kadınlar, yoksulluk, toplumda yeniden yer edinme ve topluma uyum sağlama gibi problemler nedeniyle aile içinde şiddet görülmektedir (33).

3.1.1.6.5.2. Doğal Felaketler

Deprem, yangın, sel, çığ gibi doğal felaketlerin ardından aile içi şiddetin arttığı görülmüştür. Çünkü böyle durumlarda kaynaklar yetersiz, stres oranı yüksektir (33).

3.1.1.6.5.3. Şiddet ve Medya

Kitle iletişim araçlarında şiddet gösteriminin şiddet yaygınlaşmasında etkili olduğu çeşitli araştırmalar göstermektedir. Şiddet üzerine yapılan iletişim araştırmalarında, izleyen, okuyan, dinleyenlerin, şiddet gösteriminden birebir olmasa da; şiddet gösterimlerinin şiddet kodlarını yeniden üretip kazandırdığını ve gündelik yaşamdaki gerilim anlarında bu öyküden öğrenilen davranış biçimlerinin kişisel eylemlere kılavuzluk yaptığı belirlenmiştir (82).

Günümüzde kitle iletişim araçları, özellikle televizyon reklamlarındaki kadına yönelik cinsiyetçi bakış, kadını genel olarak belli roller ve işlevler içinde belirlemiştir. Zaman ve yer tasarımıda değişiklikler olsa da bu rol ve işlev pek az değişmektedir. Reklamlarda öykü biçiminde anlatılanlar geleneksel bilgilere

dayandırılmakta, erkek ve kadın arasındaki biyolojik ayrım temel alınmaktadır. Kadınlar doğaları gereği itaatkâr, edilgen, bağımlı varlıklar olarak, güçsüz gösterilmektedirler. Bu özellikleriyle kadın, şiddet karşısında güçsüz, hatta çaresizliğiyle, beceriksizliğiyle, zavallı, kışkırtıcı cinselliğiyle şiddete layıkmiş gibi "gülünçleştirilmekte" ya da kendisine yöneltilen şiddeti yalnız erkek çözebilirmiş izlenimi verilmektedir. Bu öykü ve gösteriliş biçimi, erkek ile eşit olmayan bir konumda sunulan kadın için potansiyel bir şiddet ve tehditle yaşama anlamına gelmektedir. Fazla eğitilmiş olmayan, gündelik ilişkileri sınırlı, dışlanmış ortamlarda bulunan ve erkek (baba, ağabey, eş, oğul) baskısı altında yaşayan çok sayıda kadın, şiddeti günlük yaşamlarının olağan bir uzantısıymış gibi algılayıp kabullenmekte ve içselleştirmektedir. Kadınların isteyerek ya da istemeyerek, bilinçli ya da bilinçsiz olarak izledikleri reklâmlar da şiddetin sıradanlaşmasına neden olmakta, kadınların şiddete karşı koymasına engel olmaktadır (76).

3.1.6.5.4. Ataerkillik ve Şiddet

Ataerkillik, erkeklerin kadınlara açtığı savaşın tüm topluma yayılarak topyekünleştiği bir sistemdir. Bu sistem toplumsal cinsiyet rollerini tüm davranışlara, politikalara, yaşama biçimine ve anlayışlara yansıtır. Ataerkil sistem içinde kadını dışlama, inkâr, ayrımcılık, yoksun bırakma, kaba güç ile terbiye etme ya da yok etme gibi erkek akla dayanan iktidar yöntemleri, binlerce yıllık deneyimlerle gelişmiş ve zenginleşmiştir. Saydıklarımız ataerkil sistem içinde şiddet riskini artıran etmenlerdendir (83).

3.1.1.6.5.5. Sosyal Faktörler ve Şiddet

Geniş aile yapısı, düşük yaşam standardı, erkeğin işsiz olması, genç yaşta evlilik, kadının erken yaşta evlenmesi, evlenme biçimi, nikâh şekli, evde kuma

olması gibi nedenler de kadının şiddet görmesinde etkili faktörler arasında sayılabilir (84).

3.1.1.7. Namus Adı Altında Kadına Yönelik Şiddet

Namus kavramının içeriği, cinsel davranışa ilişkin gelenek ve göreneklerden kaynaklanır. Bu kavramın kuralı cinsel saflık ve sakınmadan oluşur. Saflığı korumak, kadına düşen sorumluluklardan birisidir. Kadının namusu, saflığını evlenmeden önce herkese karşı korumak, evlendikten sonra ise cinselliğini sadece kocasına sunmak zorunluluğunu ortaya çıkarır. Bu durumlar haricindeki her türlü cinsel eylem “namussuzluk” olarak değerlendirilir. Erkeğin sorumluluğu ise kendine kan ve akrabalık bağı ile bağlı olan kadınların, ki bunlar karısı, kızı, kız kardeşi ve annesidir, namusunu titizlikle korumaktır (85). Töre ve namus cinayetlerinin hem faillerinin hem de mağdurlarının sayısı eğitim düzeyi düştükçe artmaktadır (85).

Töre ya da diğer adıyla örf, bazı değer ve ilkelerin yaptığı davranış biçimidir. Kültür dünyamızdaki her ilke ve değer, belli bir yaptırım özelliğine sahiptir (86). Töre ve namus cinayetlerinin faktörü olarak, kadının ataerkil, geleneksel yapıdan, özellikle namus kavramıyla tanımlanan cinselliğe ilişkin kendisinden, beklenen rollere aykırı davranmasıyla veya başka bir ifadeyle; cinselliğe ilişkin geleneksel toplumsal normlardan ciddi sapmalar durumunda ortaya çıkan nedenler sayılabilir (85). En yaygın namus anlayışı, kadınların hayatına sıkı bir kontrol getirmek ve ailedeki erkeklere kendisini bir “mal” gibi kullanma hakkı vermektir. Bu, kadınların ezilmesine neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak kadınlar okula gönderilmemekte, erken yaşta evlenmeye zorlanmakta, bazen aileler arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde değişim aracı

(berdel) olarak başka bir aileye verilmekte veya kocalarının ikinci eşlerini (kuma) kabul etmek zorunda kalmaktadırlar (87).

Dünyanın her yerinde farklı bir anlama sahip olan namus kavramı, bireyin gruba entegrasyonu açısından çok önemlidir. Bu konudaki bir başarısızlık kişinin utanç duymasına ve statü kaybetmesine neden olur. Namus suçları genellikle kıskançlık suçları ile karıştırılır. Fakat namus suçları kıskançlık suçlarının aksine kolektif kimliğin ve eylemin somutlaşmasıdır. Olaya karışan herkesin kamusal alandaki şerefini ilgilendirir (88).

Töre ve namus kaynaklı cinayetlerin psiko-sosyolojik sebepleri olarak şu hususlar ön plana çıkmaktadır (86):

1. Evli kadının kocası hariç bir başka kişiyle cinsel ilişki yaşaması veya birlikte yaşaması,
2. Çok eşlilikten kaynaklanan sorunlar,
3. Boşanmış dul bir kadının eski kocasının akrabası veya yakın komşusuyla evlenmesi,
4. Bekâr bayanın evlilik öncesi cinsel ilişki yaşaması,
5. Kadının rızası dışında aile baskısı ile evlilik yaptırılması,
6. Evli kadının zorla kaçırılıp tecavüze uğraması,
7. Erkeğe yönelik sosyo-kültürel baskılar,
8. Aile içi şiddetin bireyler üzerinde doğurduğu çeşitli sorunlar.

Töre cinayetleri sadece bizim ülkemizde değil, Asya kültürüne sahip ülkelerde ve Asya uyruklu kişiler arasında da yaşanmaktadır (86). Mısırın kuzeybatı çölünde yaşayan Bedeviler kendilerini namuslu ve ahlaklı olarak görürlerken Mısırlıları namussuz insanlar olarak görmektedirler. Onlara göre

Mısırlı bir çiftin aynı odada yatması ya da sokakta el ele dolaşması ahlaksızlığın göstergesidir. Namus böylelikle gruplar arası gerginliklerin, çelişkilerin çatışmaların kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır (89).

Töre ve namus cinayetleri, en çok İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Diyarbakır, Antalya gibi nüfus yoğunluğu fazla ve yoğun göç alan büyük illerde görülmektedir. Türkiye’de son beş yılda gerçekleşen töre ve namus cinayeti sayısı sırayla; İstanbul’da 167, Ankara’da 144, İzmir’de 121, Diyarbakır’da 69, Bursa’da 58 ve Antalya’da 46’dır. Tüm Türkiye’de gerçekleşen töre ve namus cinayetlerinin yarısından fazlası sadece bu illerde gerçekleşmiştir (85).

Bölgesel açıdan bakıldığında, töre ve namus cinayetlerinin, sanılanın aksine, en çok Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde değil, Marmara, Ege ve İç Anadolu Bölgelerinde görüldüğü ortaya çıkmıştır (85). Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığının Türkiye genelinde 2007’de hazırladığı Töre Ve Namus Cinayetleri Raporuna göre, tespit edilen 1148 töre ve namus cinayeti vakasının bölgelere göre dağılımı şu şekildedir: Marmara Bölgesinde 294 (%25.61), İç Anadolu Bölgesinde 219 (%19.08) Ege Bölgesinde 217 (%18.90), Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 162 (%14.11), Doğu Anadolu Bölgesinde 94 (%8.19), ve Akdeniz Bölgesinde 83’ (%7.23) tür. En düşük töre ve namus cinayeti vakası görülen bölgemiz ise 71 (%6.88) vaka ile Karadeniz Bölgesidir (85).

2003-2006 yılları arasında Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerindeki KA-MER’lere yaşları 13-26 ve üstü arasında değişen toplam 138 kadın başvurmuştur. Bu kadınların ölüm kararını verenler arasında, en üst sırada (%35) kadının ailesi yer almaktadır (90). Diyarbakır’da 2007 yılı içerisinde 25 kadın intiharı ve namus cinayeti yaşanmıştır. Bunlardan 19’u intihar vakalarından oluşurken, intiharların

çoğu köylerde; cinayetlerin çoğu ise şehirlerde meydana gelmiştir (91). Batman'da 2000 yılında intihar eden, ya da intihar teşebbüsünde bulunan 134 kişi içinde 42 vaka ölümle sonuçlanmıştır. Bu kişilerden 26'sı kadındır (92). Gerek Batman'da gerekse Diyarbakır'da intihar edenlerin çoğunun genç (13-24 yaşları arasında) ve bekâr olmaları dikkat çekicidir. İntihar nedenleri arasında, namus cinayetlerine benzer şekilde, kadın olarak yaşamamanın ve kadın cinselliğinin kontrol edilmesi ile ilgili sorunlar ağırlıktadır. Bekâretini bir kaza nedeniyle yitirmiş olan genç kıızı toplum dışlamakta ve evlenmesi engellenmektedir. Genç kız, ya ailesinin istemediği kişi ile kaçmakta ya da kendi isteği dışında, ailesinin zoru ile evlendirilmektedir. İntiharların arka planında yer alan hikâyeler genellikle benzer şekildedir (93).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kadınların, toplumsal gelişmişlik göstergeleri açısından modern bir toplumun standartlarının çok gerisinde olduğu görülmektedir. Kadınlar geleneksel sosyal katmanlaşmada, özellikle de aşiret bağlarından kaynaklanan ve rolleri/statüleri toplumsal olarak belirlenmiş cinsler arası eşitsizliklerden, olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu durum kırsal alanda yaşayan kadın için daha da belirgindir. Diğer taraftan bölgede yakın akraba evlilikleri (amcakızı-amcaoğlu) de kadının toplumsal statüsündeki değişimin önündeki engellerden biridir. Kadınlar erkeklere göre yönetim ve karar alma süreçlerine daha az katılmakta, temel sağlık ve eğitim hizmetleriyle teknolojiden daha az yararlanmakta, gelir kaynaklarına ulaşmakta güçlük çekmektedir (86).

3.1.1.8. Şiddete Maruz Kalan Kadının Özellikleri

Şiddete maruz kalan kadın, katı bir aile ortamında pasif olmaya yöneltmiş, şiddetin bütün ailelerde olduğuna inandırılmıştır. Bu yüzden kendi ilişkisi ile ideal ilişkiyi karşılayamaz. Sosyal yönden yalnız olan kadın, toplumun kendisini suçlamasından, cezalandırmasından veya etiketlemesinden korktuğu için şiddet durumunu açıklamaz (94,5). Şiddete maruz kalan kadınların cinsiyet rolü gelenekselcidir. Bu yüzden evlilik hakkında geleneksel yaklaşımlara sahiptir. Kendisini annesi ile özdeşleştirir. Çoğu zaman bu durumdan dolayı kendisine ve annesine kızar. Bu ilişkiyi sürdüren kadınlarda anksiyete ve depresyon gibi eğilimler sıktır (2).

Öz benlik saygısı az ve bağımlı kişilik özelliği olan bu kadınlar, oldukça ciddi fizyolojik ve psikolojik sorunları olmasına karşılık yaşadıkları şiddeti inkâr etme eğilimindedir. Aile içinde ve çevresindeki rolü gelenekselcidir (1). Aşırı bağımlı ve aşırı sorumluluk yüklenirler (40).

Kocasından boşanmış veya ayrılmış olan kadınlarda, hayat boyu fiziksel şiddet görme yüzdesi % 78'e varmaktadır. Kendi annesi ve babası tarafından dövülmüş kadınlar, diğer kadınlara kıyasla yaşam boyu eşlerinden fiziksel şiddet görme açısından iki kat fazla risk taşımaktadırlar (12). Kadın itaatkâr olmaktan vazgeçemez. Çoğu zaman maruz kaldığı şiddetten dolayı kendisini sorumlu tutar suçluluktan üzülür, bu yüzden dayağı inkâr eder ve sinirlenmezler (2). Eğitim düzeyi yüksek ve belirli bir meslek sahibi kadınlar, eğitim düzeyi düşük olan kadınlara göre şiddete daha az katlanmaktadır (2). Şiddete maruz kalan kadınlar genellikle kendilerini baskı altında hissederler. Bazen kendilerini sinirli, gergin, yalnız, hissiz üzgün ve kısıtlanmış hissederler (2).

3.1.1.9. Aile İçi Şiddet Gerçekleştirenlerin Genel Özellikleri

Şiddet uygulayan erkeklerin genellikle az arkadaşları ve sınırlı ilişkileri vardır. Şiddeti uygulayan erkekler, şiddeti bir hak olarak görür. Onlar için bu durum erkek olmalarının doğal bir sonucudur. Problem değildir. Şiddeti uygulayan erkeklerin geçmiş aile yaşantısında da şiddet vardır. Çocukluğunda şiddete maruz kalmış veya şiddete tanık olmuştur. Özgüvenleri düşüktür, kendi kusur ve suçlarını başkalarına yansıtma eğilimi gösterirler. Cinselliği, erkekliklerini göstermek, düşük özsaygılarını yükseltmek için kullanırlar. Aşırı derecede paylaşımsız ve kıskançtırlar. Eşlerini kontrol etme istekleri yoğundur (94,5). Şiddet uygulayan kişiler, “çift kişiliğe sahiptir” gibi tanımlanabilir. Hem hoş, sevimli, cana yakın hem de dayanılmaz derecede zalim ve acımasızdırlar. Ruh durumuna bağlı olarak cömert veya bencildirler. Diğer insanları kolaylıkla aldatabilirler. Serinkanlı, sesiz, çekici, hoş ve inandırıcıdırlar. Hile düzen ve yalancılık konusunda büyük bir kapasiteye sahiptirler (2).

Erkeğin eğitim seviyesi düştükçe eşlerini dövme oranları artmaktaysa da yapılan çalışmalar, eşlerini sürekli döven veya arada bir döven erkeklerle ilgili çalışma sonuçları dikkate değerdir. Yapılan bir çalışmada; kronik olarak eşlerini dövenlerin 20-34 yaşlarında, işsiz ya da mavi yakalı (hamal, çöpçü, temizlikçi, inşaat işçisi gibi beden gücü ile üretime katılanlar) işlerde çalışan, alkol ya da ilaç bağımlılığı olan kişiler olduğu bulunmuştur (33).

Yapılan bazı çalışmalar şiddet uygulayan erkeklerin ciddi olarak eşlerine bağımlı olduklarını, ancak bunun farkında olmadıklarını göstermektedir. Şiddet uygulayan kişi, bunu eşini kontrol etmeye ve güç sağlamaya yönelik davranarak göstermektedir (33).

Şiddet uygulayan erkeklerin düşük öz güvenli, sosyal bir soyutlanma içinde, patolojik anlamda kıskanç oldukları görülmektedir. Ortak özellikleri, kadının sosyal yaşamını, parasını kontrol etmeye çalışma, eşlerine duygusal bağımlılıklarının olması, şiddete tanık olma ve maruz kalma hikâyelerinin olmasıdır (74). Manipulatif davranışları vardır. Çevreleri ile sınırlı ilişkiler içindedirler (95). Şiddet uygulayan kişiler, çoğunlukla çevreleri tarafından “iyi vatandaş, sosyal insan, çalışkan, yardımsever ve herkesle iyi geçinen” gibi sıfatlar taşırlar. Bu yüzden şiddete maruz kalan kişiler çevrelerini ikna etmekte güçlük çekerler (2).

3.2. Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerine Etkileri

Kadın ve erkek arasındaki güç eşitsizliği, kadının erkeğe göre daha güçsüz olması, kadının şiddete maruz kalmasına ve beraberinde birçok sağlık problemi yaşammasına neden olmaktadır.

Yapılan çalışmalar şiddetin kadın sağlığı üzerindeki etkisinin çok yönlü olduğunu göstermektedir (74). Genel anlamıyla kadına yönelik şiddet, kişi üzerinde ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın, genellikle depresyon, anksiyete, intihar düşünceleri ya da girişimleri ve madde bağımlılığı gibi olumsuz psikiyatrik etkiler oluşturmakta, insanların algılama düzeyine ve şiddetin etkisine göre, neden olduğu psikiyatrik belirtilerin seviyesi de değişmektedir. Kadın eğer hamileyse, şiddetten sadece kendisi etkilenmemekte, doğacak olan bebeğinde de belirgin ruhsal rahatsızlıklar oluşabilmektedir (96). Aile içerisinde yaşanan şiddet, sadece kadını değil ailedeki diğer fertleri, özellikle de çocukları, tehlikeye sokmaktadır. Çocuklar, babanın anneye uyguladığı şiddeti engellemeye çalışırken yaralanma ve ölme riskiyle karşı karşıya kalmaktadır (63).

3.2.1. Şiddetin Fiziksel Etkileri

Kadınlarda yaralanmaların ana nedenlerinden biri şiddettir. Şiddete maruz kalma sonucunda fiziksel yaralanmalar, incinmeler, hematomlar, diş kırıkları, burun dudak yaralanmaları, morarmış göz, yanıklar, kronik ağrı, kırıklar, bıçak izleri, iç organlarda yaralanmalar, beyin hasarı, görme ve işitme kaybı ortaya çıkabilir. Kadına yönelik fiziksel şiddet, yaralanmalar, iritabl, barsak sendromu, G.İ.S. düzensizlikleri, yemek alışkanlıklarında düzensizlikler, kronik ağrı sendromu gibi bir çok rahatsızlıklara da neden olabilmektedir (2).

3.2.2. Şiddetin Ruh Sağlığına Etkileri

Kadınların yaşadıkları şiddet ve şiddetin yarattığı korku ve endişe kadınların birçoğunun ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir. Kadınların birçoğu uykusuzluk çekmekte, depresyona karşı ilaç kullanmakta, ilaçların yan etkilerinden şikâyet etmektedir. Şiddet altındaki kadınlar çoğu kez kendilerini aciz, güçsüz, yorgun ve daha önce yaptıkları birçok şeyi yapamaz bir durumda hissetmektedirler (31).

Aynı zamanda kadına yönelik aile içi şiddet depresyon puanlarını arttırmaktadır (1, 97,98).

Tıbbi literatürde “Hırpalanmış Eş Sendromu” olarak tarif edilen durum, kocası tarafından kasti ve yinelenen bir şekilde minimal şiddetten, ciddi fiziksel şiddete kadar uzanan, saldırıya maruz kalan kadınları tanımlayan bir durumdur. Bu şiddet sendromu sözlü şiddet, şiddet tehdidi, herhangi bir eşyayı kadına atmak, tokatlamak, yumruk atmak, tekmelemek, vurmak, herhangi bir kesici veya patlayıcı silahla tehdit etmek veya o aleti kullanmak, cinsel tacizde bulunmak veya tecavüz etmeye kadar uzanabilmektedir (99). Hırpalanmış kadın sendromu

yaşayan kadınlarda; depresyon, kâbus görme, uykusuzluk, intihar, tremor, fobiler, hipertansiyon, alerji gibi psikomatik hastalıklar daha sık görülür (2).

Psikolojik sonuçlar, depresyon, korku, anksiyete, kendine güvensizlik, cinsel bozukluklar, yeme sorunu, travma sonrası stres sendromudur.

3.2.3. Şiddetin Üreme Sağlığına Etkileri

Şiddete maruz kalan kadınlarda riskli gebelik oranı yükselmektedir. Gebelik boyunca ve gebelikten şiddet yaşayan kadınlar doğum öncesi bakım alamamakta ve yetersiz kilo almaktadırlar. Yine bu kadınlarda cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH), istenmeyen, planlamamış gebelikler, vajinal ve servikal enfeksiyonlar, idrar yolu enfeksiyonları ve gebelikte kanama daha fazla görülmektedir (2,24). Çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalanlar, adölesan döneminde diğer yaş gruplarına göre daha fazla gebe kalmaktadırlar. Cinsel saldırı, premenstural şikâyetleri arttırmaktadır (2). Şiddete uğrayan kadınların sağlık kuruluşlarına başvurularında şiddeti dile getirmemeleri, başvuru yakınmalarında yorgunluk, baş ağrısı, sindirim sistemi bozuklukları, nefes darlığı ve pelvik ağrı gibi somatizasyon belirtilerinin olması, bu belirtilerin genellikle şiddetle ilişkilendirilmemesi, şiddetin gözden kaçmasına ve şiddete karşı sessiz kalınmasına neden olmaktadır (1,97,98).

3.2.4. Şiddetin Kadın Sağlığı Üzerinde Uzun Vadede Görülen Etkileri

Şiddet gören kadınlar, uzun vadede meslek ve iş hayatından uzaklaştırılmakta, aynı zamanda aile ve arkadaşlarını da kaybetmektedirler. Şiddet gören kadınlar, fiziksel yaralanmaların yanında birçok tıbbi rahatsızlıkla da karşı karşıya kalmaktadırlar. Artrit, hipertansiyon ve kalp rahatsızlıkları belirlenen kadınların aile içi şiddete uğradıkları saptanmıştır. Şiddet, kadınların verimliliğini

de azaltmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınlar sosyal ve ekonomik yaşama katılmaktan çekinmektedirler (2).

3.2.5. Kadına Uygulanan Şiddetin Ölümcül Sonuçları

Kadınların maruz kalmış olduğu çoğu şiddet davranışı, onları ölümcül sonuçlara da götürmektedir. Kadına yönelik şiddetin en uç sınırını, kadınların eşleri, partnerleri ya da toplumdaki kültürel yapılardan (töre ve namus cinayetleri) kaynaklanan ölümler oluşturmaktadır. Kadına uygulanan şiddetin en yaygın ölümcül sonuçları arasında, Özkıyım (intihar), öldürme (homisid), maternal mortalite (anne ölümü), HIV/AİDS sıralanabilir (1,97).

Kadınların eşleri ya da birlikte yaşamış oldukları partneri tarafından öldürülmesi, kadın ve erkek cinsleri arasındaki eşitsizliği aşmayı hedefleyen ve diğer ülkelere göre başarılı bir gelişmiş ülke olan İsveç'te bile yaşanmaktadır (63).

Türkiye'de ise şiddetin ölümlerle sonuçlanan önemli bir örneğini, yukarıda da değinildiği üzere, töre/namus cinayetleri oluşturmaktadır. "Namus" adına "aile meclisi" (Genellikle ailenin erkek bireylerinden oluşur) tarafından yeri, zamanı ve failleri belirlendikten sonra işlenen cinayetler, töre cinayetleridir. Kadın cinselliğin denetlenmesi amacını taşıyan ve yargısız infaz türü olan töre cinayetlerinde değişik yöntemlere başvurulur (63).

3.3. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi

Kadına yönelik şiddetin, 1970'lerde ABD ve Kuzey Avrupa ülkelerinden başlayarak dünyanın gündemine girmiş olması, aşağı yukarı bütün dünyada kadın hareketlerinin başlıca konularından biri olmuştur. Kurulan sığınakların sayısı arttıkça ve tabular yıkıldıkça kadınların aile içinde yaşadığı şiddetin ne denli yaygın olduğu görünürlük kazanmaya başlamıştır (43).

Türkiye’de ise, kadına yönelik şiddet, 1980’lerin ortalarından itibaren tartışılmaya başlanmıştır. 17 Mayıs 1987’deki “Dayağa Hayır” yürüyüşü kadınların şiddete karşı ilk toplu tepkileri olmuştur. Kadın hareketleri bu yıldan sonra hız kazanmıştır (82).

Türkiye’de aile içinde yaşanan sorunlar mahrem kabul edildiğinden en yakın kişilere bile zor anlatılmaktadır. Hayatı boyunca en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını söyleyen kadınların Türkiye genelinde %49’u, Doğu’da ise % 63’ü bu durumdan daha önce kimseye bahsetmediğini ifade etmiştir (12). Şiddete maruz kalan kadın uğradığı şiddeti başkalarına anlatmaktan çekinmekte, durumun başkaları tarafından bilinmesini istememektedir. Şiddetin açığa çıktığı hallerde de genellikle, şiddet mağduruna yardım etmek yerine, “kol kırılır yen içinde kalır” anlayışıyla, aile birliğinin devam etmesi adına sessiz kalması tavsiye edilmektedir ya da kadın suçlanmaktadır (18).

Dünyada çeşitli ülkelerde ve etnik gruplarda yapılan çalışmalara göre kadına yönelik şiddetin birçok ülkede bulunduğu gösterilmiştir. Ancak dünyanın bazı bölgelerinde kadına yönelik şiddet yaşanmamaktadır. Böyle bir ortamın varlığı kadına yönelik şiddetin önlenemez bir durum olduğu yönündeki anlayışı boşa çıkarmaktadır (1,59,62,100).

Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesine yönelik müdahaleler üç temel başlık altında incelenmektedir. Bunlar şiddetin ortaya çıkmadan önlenmesi (birincil koruma), şiddet ortaya çıktıktan sonra erken tanı ve tedavi ile etkilerinin ve tekrarının önlenmesi (ikincil koruma) ve şiddete maruz kalanların rehabilitasyonu ve uzun süreli desteklenmesi (üçüncül koruma) olarak belirlenmektedir (100,2).

3.3.1. Şiddete Karşı Alınacak Koruyucu Önlemler

3.3.1.1. Birincil Koruma

Kadına yönelik aile içi şiddeti önleme konusunda uzun vadede, kalıcı önlemler ancak birincil korumayla sağlanabilir. Bu konuda yapılacaklar; bireysel, kişiler arası ilişkiler ve toplumsal düzeyde riskleri azaltacak önleme yaklaşımları ile sosyal politika ve sistem düzeyinde genel olarak yapılacaklar şeklinde sınıflandırılabilir (100).

3.3.1.2. Bireysel Düzeyde Yapılabilecekler

Kadınların, basın-yayın kampanyaları aracılığı ile şiddet konusunda duyarlılık kazandırmak üzere eğitilmesi, kadın hakları konusunda bilgilendirilmesi gerekir (2,100).

Kadınların istihdamı ve kredi olanakları arttırılmalı, maruz kaldıklarının şiddet olduğu fark ettirilmeli, şiddeti bildirmek üzere cesaretlendirilmeli, kadınların yerel ve ülke düzeyinde politik aktivitelere katılımı sağlanmalı, baskıya dayanmadan kendilerini ifade yolları sağlanmalıdır (1,59).

Şiddeti önleme çabalarına kadın kadar erkeğin de katılımı sağlanmalıdır (1, 62).

3.3.1.3. Kişiler Arası İlişkiler Düzeyinde Yapılabilecekler

Kadınların içinde bulunduğu sosyal çevreyi dikkate alarak ailesi ve yakın çevresini kapsayan toplumsal cinsiyete karşı duyarlılık kazandıracak eğitimler verilmelidir.

Aile Danışma Merkezleri gibi yapılanmalar ile uzman yardımı da dâhil sağlıklı aile ilişkilerini yaratmayı hedefleyen programlar yürütülmelidir (2, 100).

Sorunlu ailelerin alternatif davranış biçimlerini geliştirmelerine destek veren programlar oluşturulmalıdır (1,59).

3.3.1.4. Toplumsal Düzeyde Yapılabilecekler

Basın-yayın kampanyaları aracılığı ile temel insan hakları ihlali ve bir halk sağlığı sorunu olarak kadına yönelik aile içi şiddet sorununun farkına varılmalı ve duyarlılık geliştirilmeli, şiddeti haklı gösterecek hiçbir nedenin olamayacağı konusunda toplumsal zihniyet değişimini sağlamak üzere toplum eğitilmelidir (100, 2).

Sağlık alanında yapılacak bilgilendirme kampanyaları ile kadınlar, sahip olduğu haklar, yasal dayanaklar ve sağlık kuruluşlarından nasıl hizmet alacaklarına dair bilgilendirilmelidir (62).

3.3.1.5. Sosyal Politika Düzeyinde Yapılabilecekler

Şiddette neden olan kültürel, sosyal ve ekonomik faktörleri değiştirmeyi hedefleyen, olanaklardan ve hizmetlerden eşit yararlanmayı da içeren kapsamlı yaklaşımlar hayata geçirilmelidir.

Kadın güçlendirilmeli, her alanda kadın-erkek eşitliği sağlanmalıdır (2, 100).

Kadınların şiddete maruz kalma durumlarında gidebileceği yerler belirlenebilir ve erkeklerin cezalandırmasını sağlayacak gelişmeler desteklenebilir. Bu nedenle sağlık kuruluşlarının kadın sığınma evleri ve diğer sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde olmaları ve bu kuruluşların deneyimlerinden yararlanmaları gerekir (59).

Kadına yönelik şiddet konusunda araştırma ve izlem çalışmaları yapılmalı ve bu araştırmalar desteklenmelidir. Risk faktörlerine yönelik çalışmalar

yürütülmelidir. Yoksulluğu önlemeye, erkeklerin ve kadınların meslek edinmelerine yönelik çalışmalara öncelik verilmelidir (62).

3.3.2. İkincil Koruma

Başta sağlık personeli olmak üzere, kolluk güçleri, adalet ve sosyal hizmet çalışanlarının aile içi şiddet mağduru kadınları erken dönemde tanınması gerekir (100).

Genellikle sağlık personeli fiziksel şiddetin neden olduğu yaralanmaları gördüklerinde farkına varmakta, bazen de yaralanmanın nedeni araştırılmaksızın tedavi edilebilmektedir (1). Bu nedenle kadına yönelik şiddetin taranması için sağlık personeline yönelik Ek A'da verilen formlar hazırlanmıştır. Bu formlarda, şiddet olup olmadığı, şiddet varsa türü ve sıklığı sorulmaktadır (100). Sağlık kuruluşlarında çalışan sağlık personeli tarafından şiddete maruz kalan kişilere, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu” ve “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Bildirim Formu” doldurulur. Bu formlar her ay sonunda Sağlık Grup Başkanlığı aracılığı ile İl Sağlık Müdürlüğüne gönderilir (Ek B ve C). İl Sağlık Müdürlüğü ise bu formların il geneli dökümünü yaparak Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüne gönderir (100).

Sağlık personeli şiddet olgularını tanıyabilmeli. Şiddet yönünde bir bulgu saptadığında hemen müdahale etmeli, şiddet sonucu ortaya çıkan sağlık sorunlarının uygun tedavisini yapmalıdır (2).

Kadınların can güvenliğinin sağlanması ve ihtiyaçları olan her türlü yardımı alabilmeleri için uygun yönlendirilmelerin yapılması, bunun için ilgili sektör çalışanlarının eğitimi ve sektörler arası iş birliğinin sağlanması gerekmektedir (100).

3.3.3. Üçüncül Koruma

Şiddet mağduru kadınların rehabilitasyonu ve uzun süreli desteklenmesi üçüncül korumayı oluşturur. Bunun için yapılabilecekler:

Şiddete maruz kalan kadınlara ve ailelerine danışmanlık hizmeti verilmeli, grup desteği ve gerekli olan diğer destekler sağlanmalıdır.

Kriz döneminde gerekiyorsa kadının bir sığınma evinde, “kendi ayakları üzerinde durabileceği” döneme kadar bakımı ve rehabilitasyonu sağlanmalı, kadına bu dönemden sonra çocuklarına da bakabileceği iş, konut, sağlık hizmeti ve sosyal hizmet desteği sağlanmalıdır.

Sağlık personeli hizmetlerini sunarken, hem aile içi şiddet mağduru kadınlarla hem de şiddet uygulayan bireylerle karşılaşabilir. Sağlık personeli öncelikle bu konuda duyarlı olmalı, aile içi şiddet konusunu, sunduğu hizmetlerin bir parçası olarak ele almalıdır (100).

3.3.4. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Yasal Düzenlemeler

3.3.4.1. Aile İçi Şiddet Konusunda Uluslararası Düzenlemeler ve Çalışmalar

- a. Birleşmiş Milletler Beratı-1945 (Kadın Erkek Eşitliğinin İlkelerini Belirleyen İlk Uluslararası Birleşmiş Milletler Belgesi) (101)
- b. Uluslararası İnsan Hakları Beyannamesi -1948 (101)
- c. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Deklarasyonu -1967 (101)
- d. Birincil Kadın Konferansı -1975 (101)
- e. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi-1979 (102)

- f. CEDAW Ek İhtiyati Protokolü-2003 (30)
- g. İkinci Dünya Kadın Konferansı-1980 (101)
- h. Üçüncü Dünya Kadın Konferansı-1985 (101)
- 1. 1. Dünya İnsan Hakları Konferansı-1993 (101)
- i. Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri-1993 (101)
- j. Dünya Nüfus Kalkınma Konferansı-1994 (101)
- k. Pekin Konferansı-1995 (101)
- l. Pekin +5-2000 Birleşmiş Milletler Milenyum Deklerasyonu-2000 (101)

3.3.4.2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Konusunda Ulusal

Düzenlemeler:

- a. Anayasa-1982 (101)
- b. Ailenin Korunmasına Dair Kanun-1998 (101)
- c. Medeni Kanun-2002 (101)
- d. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu-2005 (101)
- e. Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun-2007 (101)
- f. Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre Ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirlere İlişkin Genelge (101)
- g. Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik (101)

3.3.4.3 Türkiye’de Aile İçi Şiddete Maruz Kalan veya Risk Altındaki

Kadınlara Doğrudan Hizmet Sunan Kurum ve Kuruluşlar

- 1. Kolluk Kuvvetleri (103)
- 2. Adli Kurumlar (103)

3. Cumhuriyet Başsavcılığı (103)
4. Aile Mahkemeleri (103)
5. Adli Tıp Kurumu (103)
6. Sağlık Kuruluşları (103)
7. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (103)
8. Belediyeler (103)
9. Barolar (101)

Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Hizmet Sunan Sivil Toplum Kuruluşları

- Küçük Çekmece Belediyesi Kadına Danışma Ve Sığınma Evi (İstanbul)
- Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu Kadın Danışma Merkezi (Ankara)
- Mersin Bağımsız Kadın Grubu (Mersin)
- Kadın Dayanışma Vakfı (Ankara)
- Mor Çatı Kadın Sığınağı ((İstanbul)
- Bornova Belediyesi Kadın Danışma Merkezi
- Kadın Statüsü Ve Sorunları Genel Müdürlüğü Bilgi Başvuru Bankası (3B)
- Ka –Mer (Diyarbakır)
- KASAUM Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi
- Adana Kadın Sığınmaevi Koruma Derneği
- Adana Kadın Danışma Merkezi
- Adana Barosu Kadın Hukuk Komisyonu
- Amargi Kadın Akademisi Girişimi
- Ankara Bağımsız Feminist 'Kadınlar Vardır' Grubu
- Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi

- Anaçev
- Bağımsız Kadın İnisyatifi-İstanbul
- Beykoz Göksu Kadın Evi
- Boğaziçi Kadın Araştırmaları Kulübü
- Bursa Bağımsız Kadın İnisyatifi
- Cumhuriyet Kadınları Derneği
- Çukurova Üniversitesi. Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi.
- Ege Kadın Dayanışma Vakfı (EKDAV)
- Ege Kadın Araştırmaları Derneği
- E.Ü. Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi
- Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM)
- İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi
- Kadın 2000-Kadının İnsan Hakları Bilgi Belge Merkezi
- Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı
- Kadına Yönelik Şiddete Karşı Kadın Kurultayı
- Kadının İnsan Hakları Projesi (KİHP)
- 8 Mart Kadın Grubu
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (DİKASUM) (104)

Şiddeti anlamanın ilk yolu, onun nedenlerini ortaya çıkarmaktır. Şiddet ile ilgili toplumsal duyarlılığın artırılması önemlidir. Kadına yönelik aile içi şiddet önemli toplumsal bir sorundur. Kadına yönelik şiddetin görülme sıklığı, uygulama biçimleri, şiddeti doğuran faktörler, kadının şiddete yönelik tutum ve

davranışlarını ortaya çıkarmak ve kadına uygulanan şiddetin önlenmesine yönelik olarak yapılabilecek çalışmalara katkıda bulunmak düşüncesiyle, medeniyetlerin, dinlerin, dillerin ve kültürlerin beşiği sayılan kuzey Mezopotamya'nın bereketli topraklarının en önemli kentlerinden biri olan Mardin ilinde bu çalışma yapılmıştır. Bu çalışma; Mardin ilinde 15-49 yaş arası kadınlarda aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve etkileyen faktörleri saptamak amacıyla yapılmıştır.

4. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu kesitsel çalışmada, Mardin il merkezi ve ilçelerinde yaşayan 15-49 yaş grubu kadınlar araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Mardin il merkezi ve ilçelerinde yaşayan 15-49 yaş kadın nüfusu 164 140 kişidir. Örneklem alınacak kişi sayısı aşağıda verilen formül ile 1111 olarak hesaplanmıştır. Tekrarlayan ziyaretlerle 1064'üne ulaşılmış, cevaplılık oranı %95.8 olmuştur.

Olayın görülüş sıklığı incelenecek ise, evrendeki birey sayısı biliniyorsa örneklem alınacak birey sayısını saptamak için $n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N-1) + t^2pq}$ formülü kullanılır (105). Bu formülde (çalışmada kullanılacak değerler parantez içinde verilmiştir);

N: Evrendeki birey sayısı (164 140)

n: Örneklem alınacak birey sayısı (1111)

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (olasılığı) (%30=0.30)

q: İncelenen olayın görülmemiş sıklığı (olasılığı) (%70=0.70)

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosundan bulunan teorik değer (2.59)

d: Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen \pm sapmayı (%3=0.03) göstermektedir.

Tabakalı rastgele örneklem yöntemi kullanılarak orantılı seçim yapılmış ve örneklem alınacak olan kişiler il merkezi ve ilçe nüfusları göz önüne alınarak nüfusu oranında örnekleme temsil edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Mardin İli 15-49 Yaş Kadın Nüfusu ve Bu Nüfustan Tabakalı Rastgele Örneklem Yöntemi İle Seçilen Örneklem İli ve İlçelere Göre Dağılımı

İlçe Adı	Evren 15-49 Yaş Nüfus	Örneklem Alınan Kişi sayısı
Merkez	32 117	217
Kızıltepe	46 587	315
Midyat	20534	139
Nusaybin	25377	172
Ömerli	3302	22
Derik	13973	95
Savur	6562	44
Yeşilli	3401	23
Mazıdağı	6303	43
Dargeçit	5984	41
İl Toplamı	164 140	1111

Tabakalı Rastgele Örneklem Yönteminde Orantılı Seçim Şekli:

- 1- Her tabakadaki birim sayısı evrendeki birim sayısına bölünür. Her tabakanın ağırlığı bulunur.
- 2- Tabaka ağırlıkları örneklem alınacak birim sayısı ile çarpılarak her tabakadan kaç birim alınacağı hesaplanır (105).

Çalışma grubuna dâhil edilme kriteri evli kadın olmaktır. Çalışmada hariç tutulma kriterleri ise;

- Kooperasyon sağlanamayacak derecede bir bedensel hastalığı olmak
- İletişime engel olacak kadar işitsel, görsel ve bilişsel fonksiyon bozukluğu olmak
- Üç kez gidildiği halde ulaşılamamak
- Görüşmeyi kabul etmemektir.

Araştırma kapsamına alınan kadınlara ulaşılamama nedenleri; adres değişikliği (17 kişi), üç kez gidildiği halde evde bulamama (10 kişi) ve görüşmeyi kabul etmemedir (20 kişi). Çalışmaya alınma ölçütlerini karşılayan kadınlara araştırmacılar tarafından ve literatür kaynaklı olarak hazırlanmış bir anket uygulanmıştır (Ek D). Ankete başlamadan önce katılımcılar, anket hakkında ve alınan bilgilerin bu çalışmanın bilimsel platformu dışında kullanılmayacağına dair bilgilendirilmiştir. Katılımcıların ad ve soyadları ankete net ve doğru bilgilerin verilebilmesi açısından kayıt edilmemiştir. Anket dört bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde kişilerin sosyo demografik bilgileri ve sosyal yapısı; ikinci bölümde obstetrik öyküleri; üçüncü bölümde geçmişte şiddet deneyimleri dördüncü bölümde maruz kaldıkları şiddet türleri, nedenleri ve son bir yıl içinde maruz kaldıkları şiddet türleri ile ilgili sorular yer almaktadır.

Anketler araştırma kapsamına alınan kişilerle yüz yüze görüşme yöntemi ile araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Sorular her bir kişiye tek tek, yüksek sesle anlaşılır biçimde okunmuş ve cevapları kaydedilmiştir.

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Değerlendirme Komisyonu ve Mardin Valiliğinden gerekli izinler alındıktan sonra araştırmanın saha çalışması Ekim, Kasım, Aralık 2010, Ocak 2011 tarihlerinde dört ayda tamamlanmıştır (Ek E, F).

Elde edilen veriler istatistiksel paket programına kaydedilmiş, hata kontrolleri, tablolar ve istatistiksel analizler bu program aracılığı ile yapılmıştır. İstatistiksel analiz yöntemi olarak ki kare testi kullanılmış, ortalamalar standart sapma ile birlikte verilmiş, $P < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

5. BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan kadınların (n=1064) yaş ortalaması 32.5±8.2 (min:17, max:49) olup, Araştırma kapsamına alınan kadınların bazı demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Bazı Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellikler	Sayı	%
Yaş Grupları (n=1064)		
15-19 yaş	39	3.7
20-24 yaş	155	14.6
25-29 yaş	237	22.3
30-34 yaş	181	17.0
35-39 yaş	207	19.5
40-44 yaş	132	12.4
45-49 yaş	113	10.6
Eğitim Durumu (n=1064)		
Okur-yazar değil	313	29.4
Okur-yazar	81	7.6
İlkokul/Ortaokul	406	38.2
Lise	142	13.3
Yüksekokul/Üniversite	122	11.5
Çalışma Durumu (n=1064)		
Çalışıyor	199	18.7
Çalışmıyor	865	81.3
Sosyal Güvence Durumu (n=1064)		
Var	971	91.3
Yok	93	8.7
Aile Tipi (n=1064)		
Çekirdek aile	787	74.0
Geniş Aile	277	26.0
Sosyoekonomik Düzey* (n=1050) * *		
Alt (düşük-kötü)	650	61.9
Orta	246	23.4
Üst (yüksek)	154	14.7
Kişi Başına Düşen Aylık Gelir * (n=1050) * *		
1-206.25 TL arası	655	62.4
207-625 TL arası	270	25.7
626 TL üstü	125	11.9

*.Alt (düşük- kötü) sosyoekonomik düzey: TÜİK’in 2009 yoksulluk çalışmaları raporunda 4 kişilik bir hanenin yoksulluk sınırı 825 TL’dir. Kişi başına düşen aylık geliri 206.25 TL’in altında olup da herhangi bir okul mezunu olmayan herhangi bir düzenli işte çalışmayan kişilerden,

Orta sosyoekonomik düzey: Kişi başına düşen aylık geliri 206.25 TL’in üstü olup da herhangi bir okul mezunu olan düzenli bir işte çalışan kişilerden,

Üst sosyoekonomik düzey: Kişi başına düşen geliri 625 TL’nin üstünde olan, fabrikatör, vali, kaymakam, belediye başkanı, savcı, hakim, doktor gibi üst düzey serbest mesleklerde çalışan, üniversite mezunu olan kişilerden oluşmuştur

* * Aylık gelir bildirmeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır

Araştırma kapsamına alınan kadınların bazı evlilik özelliklerine göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Bazı Evlilik Özelliklerine Göre Dağılımları

Evlilik Özellikleri (n=1064)	Sayı	%
Evlenme Şekli		
Kendimiz tanıştık, aileler evlenmemizi onayladı	404	38.0
Kendimiz tanıştık, aileler istememesine rağmen	31	2.9
Kendi isteğimle kaçarak evlendim	28	2.6
İstemiyordum kaçırıldım	12	1.1
Görücü usulü ile	505	47.5
Berdel	69	6.5
Beşik kertmesi	15	1.4
Evlenme Kararı		
Ben karar verdim	481	45.2
Ailem karar verdi	583	54.8
Evlilik Yaşı		
18 yaş altı	326	30.6
18 yaş ve üzeri	738	69.4
Evlilik Yılı		
1-5 yıl	316	29.8
6-10 yıl	212	19.9
11-15 yıl	146	13.7
16-20 yıl	182	17.1
21 ve üstü	208	19.5
Kaçıncı Evliliği		
1. evliliği	1037	97.5
2. evliliği	27	2.5
Eşi İle Akrabalık Durumu		
Var	281	26.4
Yok	783	73.6
Nikâh durumu (n=1031)*		
Dini nikâh	63	6.1
Hem resmi hem dini nikâh	968	93.9
Medeni Durumu		
Evli	1031	96.9
Dul	33	3.1
Başlık Parası		
Var	325	30.5
Yok	739	69.5
Kuma Durumu		
Var	68	6.4
Yok	996	93.6
Kuma İle Aynı Evde Yaşama		
Evet	42	61.8
Hayır	26	38.2

*Yanıt vermeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların ortalama evlilik yaşı 19.65 ± 3.77 (min:12, max:35) , Ortalama evlilik yılı 12.67 ± 8.97 (min:1, max:37)'dir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların ailelerinde bazı geleneklerin varlığına göre dağılımları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Ailelerinde Bazı Geleneklerin Varlığına Göre Dağılımları

Bazı Gelenekler (n=1064)	Sayı	%
Aşirete Mensup Olma Durumu		
Mensup olan	159	14.9
Mensup olmayan	905	85.1
Töre Cinayeti Yaşanma Durumu		
Var	78	7.3
Yok	986	92.7
Berdel Durumu		
Var	363	34.1
Yok	701	65.9
Başlık Parası		
Var	441	41.4
Yok	623	58.6

Araştırma kapsamına alınan kadınların mesleklerine göre dağılımları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Mesleklerine Göre Dağılımları

Kadının Mesleği	Sayı	%
Memur	116	10.9
Kadrolu işçi	7	0.6
Geçici işçi	40	3.8
Serbest meslek	31	2.9
Emekli	5	0.5
Ev hanımı	865	81.3
Toplam	1064	100.0

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin içki içme ve kumar oynama alışkanlıklarına bakıldığında; 54 (%5.1) kişinin içki içme alışkanlığı, 58 (%5.5) kişinin ise kumar oynama alışkanlığına sahip olduğu ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin bazı demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Eşlerinin Bazı Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler	Sayı	%
Eşinin Eğitim Durumu (n=1064)		
Okur-yazar değil	85	8.0
Okur-yazar	83	7.8
İlkokul/Ortaokul	462	43.4
Lise	249	23.4
Yüksekokul/Üniversite	185	17.4
Eş Mesleği (n=1064)		
Üst düzey devlet memuru	4	0.4
Devlet memuru	225	21.1
Serbest meslek	289	27.2
Geçici işçi	371	34.9
Çiftçi	16	1.5
Emekli	37	3.5
Kadrolu işçi	61	5.7
Çalışmıyor	61	5.7
Eşinin Çalışma Durumu (n=1064)		
Çalışıyor	1003	94.3
Çalışmıyor	61	5.7

Araştırma kapsamına alınan kadınların ortalama ilk gebelik yaşı 20.97 ± 3.84 (min: 13, max: 36), toplam gebelik sayısı 4.07 ± 2.85 (min: 1, max: 19), canlı doğum sayısı 3.61 ± 2.41 (min: 1, max: 19), düşük sayısı 1.61 ± 0.98 (min: 1, max: 8), isteyerek düşük sayısı 1.29 ± 0.79 (min: 1, max: 8) ve yaşayan çocuk sayısı 3.47 ± 2.16 (min: 1, max: 14)dır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların aile içinde alınan kararlara katılma durumlarına göre dağılımları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Aile İçinde Alınan Kararlara Katılma Durumlarına Göre Dağılımları

Karara Katılma Durumu (n=1064)	Sayı	%
Ailede Alınan Kararlarda Kadına Danışılma		
Her zaman	474	44.5
Bazen	456	42.9
Hiçbir zaman	134	12.6
Ailede Önemli Kararları Kim Alır		
Eşim	373	35.1
Ben	56	5.3
Eşimle birlikte	571	53.6
Kayınvalide/kayınpeder	64	6.0
Sizce Aile İçin Önemli Kararları Kim Almalı		
Evin erkeği	127	11.9
Evin hanımı	47	4.4
Eşler birlikte	884	83.1
Kayınpeder	6	0.6
Seçimlerde Neye Göre Oy Kullanırsınız		
Kendi özgür irademle	838	78.8
Eşimin isteği şekilde	212	19.9
Eşimle birlikte karar veririm	14	1.3

Araştırma kapsamına alınan kadınların ve eşlerinin ailelerinde geçmişte fiziksel şiddet yaşanma durumlarının dağılımları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların ve Eşlerinin Ailelerinde Geçmişte Fiziksel Şiddet Yaşanma Durumlarının Dağılımları

Geçmişte Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumları	Evet		Hayır		Bilmiyor/ Hatırlamıyor	Toplam	
	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)
Babanız Geçmişte Sizi Döver miydi?	276 (25.9)	697 (65.5)	91 (8.6)	1064 (100.0)			
Anneniz Geçmişte Sizi Döver miydi?	400 (37.6)	598 (56.2)	66 (6.2)	1064 (100.0)			
Babanız Annenizi Döver miydi?	381 (35.8)	571 (53.7)	112 (10.5)	1064 (100.0)			
Kayınpederiniz Kayınvalidenizi Döver miydi?	346 (32.5)	257 (24.2)	461(43.3)	1064 (100.0)			

Araştırma kapsamına alınan kadınların ve eşlerinin çocuklarını dövme durumu Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların ve Eşlerinin Çocuklarını Dövme Durumlarına Göre Dağılımları

Çocuğunu Dövme Durumu	Kadın		Erkek	
	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)
Evet	496 (49.9)	320 (32.7)		
Hayır	498 (50.1)	658 (67.3)		
Toplam	994 (100.0)	978 (100.0)		

Araştırma kapsamına alınan kadınların ve eşlerinin çocuklarını dövme sıklığına göre dağılımları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların ve Eşlerinin Çocuklarını Dövme Sıklığına Göre Dağılımları

Çocuğunu Dövme Sıklığı	Kadın	Erkek
	Sayı (%)	Sayı (%)
Yalnızca bir defa	58 (11.7)	37 (11.6)
Birkaç defa	146 (29.4)	100 (31.3)
Ara sıra	262 (52.8)	149 (46.6)
Sık sık	30 (6.0)	34 (10.6)
Toplam	496 (100)	320 (100.0)

Araştırma kapsamına alınan kadınların hayatlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları aile içi şiddet türlerine göre dağılımları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Hayatlarının Herhangi Bir Döneminde Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Türlerine Göre Dağılımları

Yaşamın Herhangi Bir Döneminde Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumu	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma	652	61.3	412	38.7	1064	(100.0)
Fiziksel Şiddet	473	44.5	591	55.5	1064	(100.0)
Duygusal/Sözel Şiddet	600	56.4	464	43.6	1064	(100.0)
Ekonomik Şiddet	401	37.7	663	62.3	1064	(100.0)
Cinsel Şiddet	158	14.8	906	85.2	1064	(100.0)

Araştırma kapsamına alınan kadınların son on iki ay içinde maruz kaldıkları aile içi şiddet ve türlerinin dağılımları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Kadınların Son On İki Ay İçinde Maruz Kaldıkları Aile içi Şiddet ve Türlerinin Dağılımı

Son On İki Ay İçinde Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumları	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Herhangi bir şiddet türüne maruz kalma	211	19.8	853	80.2	1064	100.0
Fiziksel Şiddet	140	13.2	924	86.8	1064	100.0
Duygusal/Sözel Şiddet	168	15.8	896	84.2	1064	100.0
Cinsel Şiddet	78	7.3	986	92.7	1064	100.0

Son on iki ay içinde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların; %87.9'u (123 kişi) eşi tarafından, %11.4'ü (16 kişi) eşinin akrabaları tarafından ve %0.7'si (1 kişi) ise kendi akrabaları tarafından uygulanan şiddete maruz kalmıştır. Kadınların %3.4'ü fiziksel şiddet sonucu yaralandığını ve %1.2'si yaralanma sonucu sağlık kuruluşuna başvurduklarını ifade etmişlerdir.

Son bir yıl içinde sözel şiddete maruz kalan kadınların %86.3'ü (145 kişi) eşinin sözel şiddetine, %13.7'si (23 kişi) ise eşinin ailesinin sözel şiddetine maruz kaldığını belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet türlerine göre dağılımları Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Fiziksel Şiddet Türlerinin Dağılımı

Fiziksel Şiddet Türleri (n=1064)	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Tartaklama	253	23.8	811	76.2
Saçını Çekme	190	17.9	874	82.1
Kolunu Bükme	230	21.6	834	78.4
Dövme	292	27.4	772	72.6
Tokat Vurma	276	25.9	788	74.1
Tekmeleme	174	16.4	890	83.6
Eşya Fırlatma	237	22.3	827	77.7
Boğmaya Çalışma	60	5.6	1004	94.4
Yumruk	113	10.6	951	89.4
Yakma	11	1.0	1053	99.0
Bıçak, Sopa, Silah vs. ile Yaralama	48	4.5	1016	95.5

Araştırma kapsamına alınan kadınların maruz kaldıkları duygusal/sözel şiddet türlerine göre dağılımları Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Duygusal/Sözel Şiddet Türlerine Göre Dağılımları

Duygusal Şiddet Türleri (n=1064)	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Üzerine Yürüme	394	37.0	670	63.0
Kapı Duvar Mobilya Tekmeleme	228	21.4	836	78.6
Eşya Kırma	293	27.5	771	72.5
Parmakla Tehdit	303	28.5	761	71.5
Vurma Amaçlı Elini Kaldırma	376	35.3	688	64.1
Tehdit Etme	126	11.8	938	88.2
Bakışlarla Sindirme	183	17.2	881	82.8
Evden Kovma	195	18.3	869	81.7
Başkalarının Yanında Küçük Düşürme	250	23.5	814	76.5
Hasta ya da Hamile olduğunda Destek Olmama	850	79.9	214	20.1
Küfür Etme	389	36.9	664	63.1
Akrabalarıyla Görüştürmeme Tehdidi	150	14.1	914	85.9
Akrabalarına Zarar Verme Tehdidi	74	7.0	990	93.0

Araştırma kapsamına alınan kadınların maruz kaldıkları cinsel şiddet türlerine göre dağılımları Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Cinsel Şiddet Türlerine Göre Dağılımları

Cinsel Şiddet Türleri (n=1064)	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Siz Cinsel İlişkiyi Reddettiğinizde Eşinizin Kızdığı-Dövdüğü Olur mu?	112	10.5	952	89.5
Eşinizin Sizi İstemediğiniz Tarz. İlişkilere Zorladığı Oldu mu?(Oral vs.)	96	9.0	968	91.0

Araştırma kapsamına alınan kadınların maruz kaldıkları ekonomik şiddet türlerine göre dağılımları Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Maruz Kaldıkları Ekonomik Şiddet Türlerine Göre Dağılımları

Ekonomik Şiddet Türleri	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Maddi İhtiyaçları Karşılama, Para Vermeme ile Tehdit Etme	147	13.8	917	86.2	1064	100.0
Maaş Kartını Zorla Elinden Alma	10	0.9	1054	99.1	1064	100.0
İhtiyacı Kadar Para Vermeme	266	25.0	798	75.0	1064	100.0
İstmeden Para Vermeme	403	37.9	661	62.1	1064	100.0

Araştırma kapsamına alınan kadınların kayınpeder ya da kayınvalide tarafından uygulanan fiziksel ya da sözel şiddete maruz kalma durumlarına göre dağılımları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Kayınvalide/Kayınpeder Tarafından Uygulanan Fiziksel ya da Sözel Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Dağılımları

Şiddete Maruziyet	Hiç olmadı	Yalnızca bir kez	Birkaç defa	Her zaman	Eskiden oluyordu şimdi olmuyor
	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)
Kayınvalide Sözel Şiddeti (n=1034)	729 (70.5)	36 (3.5)	140 (13.5)	52 (5.0)	77 (7.4)
Kayınvalide Fiziksel Şiddet (n=1028)	927 (90.2)	20 (1.9)	25 (2.4)	17 (1.7)	39 (3.8)
Kayınpeder Fiziksel Şiddet (n=1027)	958 (93.3)	12 (1.2)	24 (2.3)	17 (1.7)	16 (1.6)
Kayınpeder Sözel Şiddet (n=1030)	855 (83.0)	26 (2.5)	76 (7.4)	28 (2.7)	45 (4.4)

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin %31.5'inin geçmişte anne veya babasından fiziksel şiddet gördüğü saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların şiddete maruz kalma nedenlerine göre dağılımları Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalan Kadınların Şiddete Maruz Kalma Nedenlerine Göre Dağılımları

Şiddet Nedenleri *	Sayı	(%)
Maddi Sorunlar (n=501)	286	57.1
Eşinin Kötü Alışkanlıkları (n=503)	64	12.7
Eşinin Bir Anlık Öfkesi (n=502)	299	59.6
Eşinin Kıskanç Olması (n=503)	199	39.6
Eşinin Ruhsal Sorununun Olması (n=500)	84	16.8
Eşine Göre Ev İşlerini Yapamama (n=502)	70	13.9
Eşin Eve Geç Gelmesini Sorgulama (n=502)	92	18.3
Kendi Davranışları (Yemeği Yakma, İzin Almadan Dışarı Çıkma) Yüzünden (n=502)	73	14.5
Ailevi Sorunlar (n=502)	234	46.6
Ailenin Zorla Evlendirmesi (n=500)	49	9.8

*Cevap vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Şiddete maruz kalan kadınların şiddete verdikleri tepkilere göre dağılımları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Şiddete Maruz Kalan Kadınların Maruz Kaldıkları Şiddete Verdikleri Tepkilere Göre Dağılımları

Şiddete Verilen Tepki *	Sayı	(%)
Hiç Tepki Vermeme, İçine Kapanma (n=500)	241	48.2
Ağlama, Darılma, Konuşmama (n=501)	318	63.5
Sözle Karşılık Verme (n=500)	161	32.2
Polise Telefon Etme (n=499)	15	3.0

*Cevap vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Kadınların yaşadıkları şiddete rağmen evliliklerini sürdürme nedenlerine göre dağılımları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Kadınların Yaşadıkları Şiddete Rağmen Evliliklerini Sürdürme Nedenlerine Göre Dağılımları

Evliliği Sürdürme Nedenleri *	Sayı	%
Çocuğum Babasız Kalmasın diye (n=494)	283	57.3
Her Şeye Rağmen Eşimi Sevdiğim İçin (n=496)	180	36.3
Hiçbir Gelirim Olmadığı İçin (n=492)	197	40.0
Bir Gün Düzeleceğini Düşündüğüm İçin (n=495)	164	33.1
Ben Dayağı Hak Ettiğim İçin (n=493)	18	3.7

*Cevap vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Şiddete maruz kalan kadınların “size yönelik herhangi bir şiddet (fiziksel, sözel, cinsel vs.) olayından sonra neler hissettiniz ya da nasıl etkilendiniz?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Şiddete Maruz Kalan Kadınların “Size Yönelik Herhangi Bir Şiddet Olayından Sonra Neler Hissettiniz ya da Nasıl Etkilendiniz” Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Dağılımları

Herhangi Bir Şiddet Olayından Sonra Kadınların Etkilenme Durumları*	Sayı	%
Çok etkilendim, eşimden ayrılmayı düşünüyorum	7	1.4
Olayları hukuki olarak çözmeye yoluna başvurdum/başvuracağım	15	3.0
Bu tür şiddet olayları her evde olabilir, önemli değil	187	37.8
Etkilendim, ancak çocuklarım için evliliğimi sürdürmek zorundayım	194	39.2
Bu olaylar karşısında ne yapacağımı bilememenin kararsızlığı var	81	16.4
Evliliğimi psikolojik tedavi desteğiyle sürdürüyorum	4	0.8
Eşim öldü rahatladım	1	0.2
Boşandım	2	0.4
Bir gün düzeleceğini düşünüyorum	2	0.4
Etkilendim, boşanmayı düşünüyorum	1	0.2
Abartılacak kadar şiddet yok	1	0.2
Toplam	495	100.0

*Cevap vermek istemeyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların yaş gruplarına göre herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22- Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Yaş Gruplarına Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Yaş Grupları	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma				Toplam	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
15-19 yaş	27	69.2	12	30.8	39	3.7
20-24 yaş	89	57.4	66	42.6	155	14.5
25-29 yaş	137	57.8	100	42.2	237	22.3
30-34 yaş	114	63.0	67	37.0	181	17.0
35-39 yaş	126	60.9	81	39.1	207	19.5
40-44 yaş	83	62.9	49	37.1	132	12.4
45-49 yaş	76	67.3	37	32.7	113	10.6
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=5.29 \quad Sd=6 \quad p=0.506$$

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin çalışma durumuna göre herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Eşlerinin Çalışma Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Eşinin Çalışma Durumu	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam*	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Çalışıyor	613	61.1	390	38.9	1003	94.3
Çalışmıyor	39	63.0	22	36.1	61	5.7
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

* Sütun yüzdesi hesaplanmıştır

$$X^2=0.66 \quad Sd=1 \quad p=0.384$$

Araştırma kapsamına alınan kadınların eğitim durumuna göre herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Öğrenim Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Öğrenim Durumu	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam *	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Okur-yazar değil	234	74.8	779	25.2	313	29.4
Okur-yazar	52	64.2	29	35.8	81	7.6
İlkokul/ortaokul mezunu	231	56.9	175	43.1	406	38.2
Lise	76	53.5	66	46.5	142	13.3
Üniversite	59	48.4	63	51.6	122	11.5
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=39.73 \quad Sd=4 \quad p=0.001$$

Araştırma kapsamına alınan kadınların, eşlerinin öğrenim durumuna göre, herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların, Eşlerinin Öğrenim Durumuna Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Eşinin öğrenim Durumu	Her Hangi Bir Şiddete Maruz				Toplam*	
	Kalma Durumu					
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Okur-yazar değil	65	76.5	20	23.05	85	8.0
Okur-yazar	61	73.5	22	26.5	83	7.8
İlkokul/ortaokul mezunu	273	59.1	189	40.9	462	43.4
Lise	158	63.5	91	36.5	249	23.4
Üniversite	95	51.4	90	48.6	185	17.4
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=22.59$$

$$Sd=4$$

$$p=0.0001$$

Araştırma kapsamına alınan kadınların ailelerinde berdel geleneğinin varlığına göre, herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Ailelerinde “Berdel” Geleneğinin Varlığına Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Ailede Berdel Geleneği	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma				Toplam*	
	Durumu					
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Berdel Geleneği Var	283	78.0	80	22.0	363	34.1
Berdel Geleneği Yok	369	52.9	332	47.4	701	65.9
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=64.62$$

$$Sd=1$$

$$p=0.0001$$

Araştırma kapsamına alınan kadınların ailelerinde töre cinayeti yaşanmasına göre herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Ailelerinde Töre Cinayeti Yaşanmasına Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Ailede Töre Cinayeti	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam*	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Ailede Töre Cinayeti Var	61	78.2	17	21.8	78	7.3
Ailede Töre Cinayeti Yok	591	59.9	395	40.1	986	92.7
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

* Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=10.16 \quad Sd=1 \quad p=0.0001$$

Araştırma kapsamına kadınların kumalarının olma durumuna göre herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 28’de verilmiştir

Tablo 28. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Kumalarının Olma Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Kuma Varlığı	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam*	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Var	59	86.8	9	13.2	68	6.4
Yok	593	59.5	403	40.5	996	93.6
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=19.88 \quad Sd=1 \quad p=0.0001$$

Araştırma kapsamındaki kadınların evlenirken ailelerine başlık parası ödenmesine göre, herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 29. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Evlenirken Ailelerine Başlık Parası Ödenmesi Durumuna Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Başlık Parası	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam*	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Var	240	73.8	85	26.2	325	30.5
Yok	412	55.8	327	44.2	739	69.5
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=31.14 \quad Sd=1 \quad p=0.0001$$

Araştırma kapsamına kadınların evlilik yaşlarına göre herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Evlilik Yaşlarına Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Evlilik Yaşı	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam *	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
18 Yaş Altı	216	66.3	110	33.7	326	30.6
18 Yaş ve Üzeri	436	59.1	302	40.9	738	69.4
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=4.91 \quad Sd=1 \quad p=0.016$$

Araştırma kapsamındaki kadınların evlenme biçimlerine göre herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Evlenme Biçimlerine Göre Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Evlenme Biçimi	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma				Toplam*	
	Durumu					
	Evet		Hayır			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kendi İsteği İle	247	53.3	216	46.7	463	43.5
Kendi İsteği Dışında	405	67.4	196	32.6	601	56.5
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=22.79$$

$$Sd=1$$

$$p=0.0001$$

Araştırma kapsamına alınan kadınlara, ailede alınan önemli kararlarda danışılma durumuna göre, herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınlara Ailede Alınan Önemli Kararlarda Danışılma Durumuna Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Alınan Kararlarda Danışılma Durumu	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma				Toplam*	
	Durumu					
	Evet		Hayır			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiçbir zaman	116	86.6	18	13.4	134	12.6
Bazen	331	72.6	125	27.4	456	42.9
Her zaman	205	43.2	269	56.8	474	44.5
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=1.25$$

$$Sd=2$$

$$p=0.0001$$

Şiddete maruz kalan kadınların çocuklarına fiziksel şiddet uygulama durumuna göre dağılımı Tablo 33' te gösterilmiştir.

Tablo 33. Şiddete Maruz Kalan Kadınların Çocuklarına Fiziksel Şiddet Uygulama Durumlarına Göre Dağılımı

Çocuğuna Fiziksel Şiddet Uygulama	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam*	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Fiziksel Şiddet Var	368	74.2	128	25.8	496	49.9
Fiziksel Şiddet Yok	252	50.6	246	49.4	498	50.1
Toplam	620	62.4	374	37.6	994	100.0

*Sütun yüzdesi hesaplanmıştır.

$$X^2=58.92 \quad Sd=1 \quad p=0.0001$$

Kadınların kişi başına düşen aylık gelire göre, herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34. Kadınların Kişi Başına Düşen Aylık Gelire Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Kişi Başına Düşen Aylık Gelir *	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam**	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
206.25 TL ve Altı	439	67.0	216	33.0	655	62.4
207-625 TL	143	53.0	127	47.0	270	25.7
626 TL ve Üzeri	63	50.4	62	49.6	125	11.9
Toplam	645	61.4	405	38.6	1050	100.0

*Aylık gelirini bildirmeyenler değerlendirmeye alınmamıştır (n=14)

** Sütun yüzdesi hesaplanmıştır

$$X^2=23.23 \quad Sd=2 \quad p=0.0001$$

Kadınların sosyoekonomik düzeylerine göre, şiddete maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35. Araştırma Kapsamına Alınan Kadınların Sosyoekonomik Düzeylerine Göre, Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarının Dağılımı

Sosyoekonomik Düzey *	Herhangi Bir Şiddete Maruz Kalma				Toplam**	
	Evet		Hayır			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Alt (düşük-kötü)	438	67.4	212	32.6	650	61.9
Orta	163	52.6	147	47.4	310	29.5
Üst (yüksek)	44	48.9	46	51.1	90	8.6
Toplam	645	61.4	405	38.6	1050	100.0

*Aylık gelirini bildirmeyenler değerlendirmeye alınmamıştır (n=14).

**Sütun yüzdesi hesaplanmıştır

$$X^2=25.94 \quad Sd=2 \quad p=0.0001$$

Çocukluğunda babasının fiziksel şiddetine uğrayan kadınların, halen herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarına göre dağılımı Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 35. Çocukluğunda Babasının Fiziksel Şiddetine Uğrayan Kadınların, Halen Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumlarına Göre Dağılımı

Çocukken Babanın Fiziksel Şiddetine Maruz Kalma *	Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam**	
	Evet		Hayır			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Şiddete maruz kalmış	228	82.6	48	17.4	276	28.4
Şiddete maruz kalmamış	362	51.9	335	48.1	697	71.6
Toplam	590	60.6	383	39.4	973	100.0

*Hatırlamıyorum diyenler değerlendirme dışı bırakılmıştır (n=91).

**Sütun yüzdesi hesaplanmıştır

$$X^2=1.01 \quad Sd=1 \quad p=0.0001$$

Araştırma kapsamındaki kadınların, eşlerinin çocukluğunda aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre kadına şiddet uygulama durumunun dağılımı Tablo 37'de verilmiştir

Tablo 37. Araştırma Kapsamındaki Kadınların, Eşlerinin Çocukluğunda Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumlarına Göre Kadına Şiddet Uygulama Durumunun Dağılımı

Eşinin Çocukluğunda Aile İçi Şiddete Maruz Kalması*	Eşinin Uyguladığı Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam**	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Evet	263	78.5	72	21.5	335	52.0
Hayır	138	44.7	171	55.3	309	48.0
Toplam	401	62.3	243	37.7	644	100.0

* Bilmiyorum yanıtı verenler değerlendirme dışı bırakılmıştır (n=420).

**Sütun yüzdesi hesaplanmıştır

$$X^2=78.37 \quad Sd=1 \quad p=0.001$$

Araştırma kapsamına alınan kadınların, eşlerinin aile düzenini aksatacak biçimde alkol alışkanlığına sahip olmalarına göre, aile içi herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38. Kadınların Eşlerinin Aile Düzenini Aksatacak Biçimde Alkol Alışkanlığına Sahip Olmalarına Göre Kadının Aile İçi Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumunun Dağılımı

Alkol Alışkanlığı	Eşinin Uyguladığı Her Hangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumu				Toplam*	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Var	50	92.6	4	7.4	54	5.0
Yok	602	59.6	408	40.4	1010	95.0
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*sütun yüzdesi hesaplanmıştır

$$X^2=23.50 \quad Sd=1 \quad p=0.0001$$

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin, aile düzenini aksatacak biçimde kumar alışkanlığına sahip olmalarına göre, aile içi herhangi bir şiddet türüne maruz kalma durumlarının dağılımı Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39. Kadınların Eşlerinin Aile Düzenini Aksatacak Biçimde Kumar Alışkanlığına Sahip Olmalarına Göre Kadının Aile İçi Herhangi Bir Şiddet Türüne Maruz Kalma Durumunun Dağılımı

Kumar Alışkanlığı	Eşinin Uyguladığı Her Hangi Bir Şiddete Maruz Kalma Durumu				Toplam*	
	Evet		Hayır		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
Var	56	96.6	2	3.4	58	5.5
Yok	596	59.2	410	40.68	1006	94.5
Toplam	652	61.3	412	38.7	1064	100.0

*sütun yüzdesi hesaplanmıştır

$$X^2=32.16$$

$$Sd=1$$

$$p=0.0001$$

6. TARTIŞMA

Araştırma kapsamına alınan kadınların yaş ortalaması 32.55 ± 8.23 (min:17, max:49) olup, en fazla yoğunlukta oldukları grup %22.3 ile 25-29 yaş grubudur (Tablo 2). Yanikkerem'in 2002'de yaptığı çalışmada kadınların yaş ortalaması 31.46 ± 7.35 olup en fazla yoğunlukta oldukları yaş grubu %26.38 ile 25-29 yaş grubudur (94). Araştırma kapsamına alınan kadınların yaş dağılımı, ülkemizin genel popülasyonuna benzer şekildedir.

Kadınların % 29.4'ü okur-yazar değil, %7.6'sı okur-yazar olmak üzere toplam %37'si herhangi bir okul mezunu değildir. %38.2'si ilköğretim mezunu, %13.3'ünün lise mezunu, %11.5'i ise yüksekokul/üniversite mezunudur (Tablo 2). TNSA 2008 verilerine göre Türkiye genelinde kadınların okur-yazar olmama oranı % 18 iken, bu oran kırsal kesimlerde %28 dir (56). Altınay ve Arat 2007 yılında tüm Türkiye genelinde yaptıkları kadına yönelik şiddet araştırmasında kadınların okur yazar olmama oranı %19.1 iken, Doğuda bu oran %41.9'dur. Okula gitmemiş okur yazar olma oranı ülke geneli için %4,0 iken, Doğuda %5.5'tir. Türkiye genelinde kadınların % 7.2 üniversite mezunu iken, Doğuda bu oran %3.2'dir (12). Konu ile ilgili olarak yapılan araştırmaların doğu ile ilgili olarak elde edilen bulgularına benzer şekilde, bizim araştırmamızda da okur-yazar olmayan oranı oldukça yüksek olarak saptanmıştır. Bu da kadının toplumsal statüsünün kötü olması, erken evlenme yaşı ve kadına yönelik şiddet konularında artan riskin bir göstergesi olabilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların sadece %18.7'si gelir getiren bir işte çalışmaktadır (Tablo 2). TNSA 2008 sonuçlarına göre kadınların çalışma oranı Doğu Anadolu için %19.9 iken bu oran Güneydoğu Anadolu için %21.0 dir

(56). Samandağ'da yapılan bir çalışmada ise kadınların %12.2'sinin gelir getiren bir işte çalıştığı tespit edilmiştir. Konu ile ilgili olarak Altınay ve Arat'ın yapmış olduğu bir çalışmaya göre kadınların gelir getirici bir işte çalışma oranı Türkiye geneli için %19.2, Doğu için %10.1 olarak bildirilmiştir (12). Efe ve arkadaşlarının 2003'te yaptıkları araştırmada, çalışan kadın oranı %5'tir (106). Deveci ve arkadaşlarının Elazığ'da yaptıkları bir araştırmada, çalışan kadın oranı %19.7'dir (55). Elde edilen bulgular çalışan kadın oranının Türkiye geneline benzer şekilde düşük olduğunu göstermektedir. Bu da kadınların toplumsal statü ve eğitim düzeyi düşüklüğünün çalışma yaşamına da yansıdığı bir göstergesidir diye düşünülebilir.

Kadınların %91.3'ü sosyal güvenceye sahip olduklarını bildirmişlerdir (Tablo 2). Akalın'ın 2010'da yaptığı çalışmada kadınların %86.5'inin sosyal güvenceye sahip olduğu saptanmıştır (107). Güneydoğu Anadolu Bölgesinde sosyal güvenceye sahip olma oranının yüksek olmasının, yeşil kart uygulamasının olumlu yönde etkisinden kaynaklandığı sanılmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %74.0'ı çekirdek aile tipine, %26.0'ı geniş aile tipine sahip olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2). Deveci ve arkadaşlarının Elazığ ilinde yaptıkları çalışmada, çekirdek aile oranı %79.8 (55), Camuz'un Hatay İli Samandağ ilçesinde yaptığı araştırmada çekirdek aile oranı %82.5 olarak saptanmıştır (108). Karaçam ve arkadaşlarının Aydın ilinde yaptıkları çalışmada %84.9 oranında çekirdek aile tipi tespit edilmiştir (109). Türkiye'de Kırdan kente göç ile çekirdek aile tipi zamanla yaygınlaşırken geniş aile tipinin etkinliğini yitirmekte olduğu gözlenmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların sosyoekonomik durumları göz önüne alındığında %61.2'sinin alt sosyoekonomik, %23.4'ünün orta sosyoekonomik ve %14.7'sinin üst sosyoekonomik düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2). TNSA 2008 verilerine göre Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan insanların %42.9'unun düşük refah düzeyine sahip oldukları saptanmıştır (56). Elde edilen bulgular Mardin ilinde yaşayan kadınların yarısından fazlasının alt sosyo-ekonomik düzeyde olduğunu ve bu oranın ülke geneline göre oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırmamızda kişi başına düşen ortalama gelir 290.26±355.86 TL (min:10, max:3333) olup, %62.4'ü 1-206.25 TL arası, %25.7'si 207-625 TL arası ve %11.9'u 626 TL üstüdür (Tablo 2). Akalın'ın çalışmasında hanenin aylık gelir ortalaması 1478 TL olarak saptanmıştır (107). Türkiye İstatistik Kurumu 2009 Yoksulluk Çalışmaları Raporunda 4 kişilik bir hanenin yoksulluk sınırı 825 TL olarak öngörülmüştür (110). Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2010'da yaptığı Yaşam Memnuniyet Araştırmasına göre, ülkemizde 4 kişilik bir ailenin rahat yaşama seviyesinin 2500 TL olduğu saptanmıştır (111). Türk-İş tarafından 2010 Aralık ayında yaptırılan bir çalışmada 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırının 2826.70 TL olarak tahmin edilmiştir (112). TÜİK 2009 verilerine göre Mardin'deki ailelerin büyük bir çoğunluğunun aylık gelirleri yoksulluk sınırının üzerinde olmakla beraber Türk-İş 2010 Aralık verilerinin oldukça altındadır.

Kadınların evlenme biçimleri incelendiğinde; %47.5'inin görücü usulü ile %38.0'inin ise anlaşarak evlendiği, bunu %6.5 ile berdel ve %1,4 ile beşik kertmesi izlediği saptanmıştır (Tablo 3). Deveci ve arkadaşlarının Elazığ'da

yaptıkları çalışmada %62.9 oranında görücü usulü ile evlilik tespit etmişlerdir (55). Altınay ve Arat'ın çalışmasında Türkiye genelinde görücü usulü ile evlilik oranı %50.6 iken, Doğu Anadolu bölgesinde %65.6 olarak saptanmıştır. Berdel, Türkiye genelinde %0.6 iken Doğuda %1.8; Beşik kertmesi Türkiye genelinde %0.1 iken, bu oran Doğuda %0.2'dir (12). Mardin'de beşik kertmesi, berdel ve görücü usulü ile evlenme oranları benzer çalışmalarla paralel olmakla beraber Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu da geleneksel yaşam tarzı davranışlarının Mardin'de yaygın olduğunu göstermektedir.

Kadınların %45.2'si evlilik kararını kendilerinin verdiklerini, %54.8'i ise ailelerinin verdiğini belirtmişlerdir (Tablo 3). Evliliklerde ailenin etkinliğinin yoğun olarak devam ettiği saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %30.6'sı 18 yaşından küçük bir yaşta evlenirken, %69.4'ünün 18 ve üzeri bir yaşta evlendikleri tespit edilmiştir (Tablo 3). TSNA 2008 verilerine göre 18 yaşına kadar evlenenlerin oranı %25'tir (56). Camuz'un Samandağ'da yaptığı çalışmada, 18 yaş altı evlilik oranı %49.3 olarak saptanmıştır (108). Ülkenin gelişmişlik düzeyi düştükçe çocuk yaşta evliliklere daha yüksek oranda rastlanmaktadır. Örneğin 15-19 yaş aralığında kızlarda evlenme oranı Azerbaycan'da %12, Lübnan'da %13.2, Mısır'da %15.9, Arjantin'de %12.4'tür (113). Dünya'da çocuk yaşta evliliklere en yüksek oranda Afrika ve Güney Asya ülkelerinde rastlanmaktadır. Örneğin; Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde çocuk yaşta evlilik oranı %75.2, Afganistan'da %53.7, Bangladeş'te %51.3'tür (113). Türkiye'de bu oran %30-35 arasındadır (114). Çalışmamızda ilk evlenme yaşının Türkiye ortalamasına paralel olduğu, gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan kadınların %26.4'ünün eşi ile akraba olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Hatay'da yapılan bir çalışmada da benzer şekilde eşi ile akrabalık oranı %26.7 olarak saptanmıştır (108). Ökten 2009'da yaptığı çalışmada Güneydoğu Anadolu Bölgesinde akraba evliliklerinin halen yaygın olduğu bu oranın Şanlıurfa'da %63.6 olduğunu saptamıştır (115). Sencer'in 1993'te yaptığı çalışmada bu oran Mardin için %54.9 olarak saptanmıştır (116). Bizim çalışmamızda elde edilen akraba evliliği oranı Hatay'da elde edilen orana benzer ancak, Güneydoğu Anadolu oranlarına göre düşüktür. Bu da zaman içerisinde halkın bilinçlenmesine bağlı olarak akraba evliliği oranının azalmazından kaynaklanmış olabilir.

Araştırma kapsamındaki kadınların %6.1'inin sadece dini nikahı vardır. Hem dini hem de resmi nikaha sahip olanların oranı %93.9'dur (Tablo 3). Deveci ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada bu oran %91.9'dur (55). Yanikkerem (2002) yaptığı çalışmada kadınların %85.5'inin (94), Akalın (2010) %91.0 ve Mardin KAMER'in yaptığı çalışmada kadınların %62.5'inin her iki nikaha sahip olduğu tespit edilmiştir (94,107,117). Türkiye'nin farklı bölgelerinde yapılan araştırmalar, yasalarımıza göre suç sayılan, resmi nikâh sahibi olmamanın halen devam ettiğini göstermektedir.

Araştırma kapsamındaki kadınların %96.9'u halen evli iken %3.1'inin dul olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde eşin ölümü veya boşanma sebebiyle dul kalan kadınların, yeniden evlenmek yerine, dul kalıp çocuklarını yetiştirmeyi tercih ettikleri gözlenmektedir. Kadının, özellikle çocuk sahibi ise, eşin ölümünden sonra yeniden evlenmemesinde,

çocuklarının zarar göreceği endişesi ve geleneklerin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %30.5'inin evlenirken başlık parası ödendiğini belirtmiştir (Tablo 3). Bugün gelişmiş ülkelerin çoğunda bulunmayan ancak özellikle Ortadoğu, Asya ve Afrika ülkelerinin çoğunda, çeşitli gerekçelerle, varlığını sürdüren başlık parası uygulamasının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde devam ettiği gözlemlenmiştir. Bu uygulamanın devam etmesinin en önemli etkenleri arasında yoksulluk, eğitimsizlik ve töre etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki kadınların %6.4'ü kumasının olduğunu, kuması olan kadınların %61.8'i kuması ile aynı evi paylaştığını ifade etmiştir (Tablo 3). Deveci ve arkadaşlarının 2005 yılında Elazığ ilinde yaptıkları bir araştırmada kuma oranı %5.7 (55), Ökten'in 2004 yılında yaptığı çalışmada Güneydoğu genelinde kuma oranı %4.7, yine Ökten'in yaptığı başka bir çalışmada kuma oranı %6 olarak tespit edilmiştir (115). Ülkemiz genelinde olduğu gibi güneydoğuda da kuma olgusu halen varlığını sürdürmektedir. Boşanmanın geleneksel açıdan hoş karşılanmayan bir durum olarak görünmesine rağmen, erkeklerin ikinci kez evlenebilmesinin toplumsal normlar, kültürel yapı ve inançlardan kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların % 85.1'i kendisini herhangi bir aşirete mensup olmadığını söylerken, %14.9'u belli bir aşirete mensup olduğunu belirtmiştir (Tablo 4). Aşiret olgusunun Doğu ve Güneydoğuda bir sosyal statü ve aidiyet bağlamında azalarak da olsa devam ettiği düşünülebilir.

Araştırmamızda kadınların %7.3'ü ailesinde töre cinayeti yaşandığını belirtmiştir (Tablo 4). Devlet Bakanı Nimet Çubukçu'nun bir soru önermesine verdiği yanıtta, 2000-2005 yılları arasında "töre" kavramı içinde meydana gelen olayların %19.'u Marmara bölgesinde gerçekleşirken, Güneydoğu Anadolu bölgesinde meydana gelen olayların oranı %13.8'dir (91). 2000-2005 yılları arasında jandarma ve polis kayıtlarına göre Doğuda "namus" nedeni ile öldürülen kadınların sayısı 455'tir (91). "Töre" ve "namus" cinayetlerinin yaşanmasında esas etkenin toplumun kadına biçtiği geleneksel kalıpların (kızlar açıkça sevemez, başkası ile kaçamaz, evlilik dışı ilişki yaşayamaz vs.) etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %34.1'i ailesinde berdel yapma alışkanlığının olduğunu ifade etmiştir (Tablo 4). Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi (DİKASUM) tarafından 2006 yılında 97 köyde evli 472 kadınla yapılan ankete göre, berdel usulü ile evlenen kadınların oranı %15.7'dir (118). KAMER tarafından yapılan araştırmalara bakıldığında berdel'in Doğu ve Güneydoğudaki oranı en az %4-5 civarındadır (80). Güneydoğu Anadolu Bölgesinde başlık parası ve çeyiz masraflarının çok olması, ailelerin parçalanmaktan korkmaları veya aileler arası çatışmalar gibi hususların berdel geleneğinin az da olsa devam etmesinde etkili olduğu düşünülmektedir

Kadınların % 41.4'ü, ailelerinde başlık parası geleneğinin uygulandığını ifade etmişlerdir (Tablo 4). Güneydoğu, Doğu ve İç Anadolu bölgelerinde yoğun, Karadeniz bölgesinde kısmen uygulanmaya devam etmektedir (78). Başlık parası

uygulamasının bölgelere göre farklılık göstermesine rağmen geleneksel yapının etkisi ve ekonomik nedenlerden dolayı devam ettiği gözlemlenmektedir.

Araştırmamızda kadınların %81.3'ünün ev hanımı, %10.9'u memur, %3.8'i geçici işçi, %2.9'u serbest meslek, %0.7'si kadrolu işçi ve %0.5'inin ise emekli olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5). Manisa ilinde yapılan bir çalışmada ev hanımı olanların oranı %88.0'dır (119). Kadınların gelir getirici bir işte çalışmama durumları diğer çalışmalara paraleldir. Kadınlara atfedilen “yuvayı dışı kuş kurar”, “çocukları yetiştirmek kadının görevidir”, “dışarıda çalışmak erkek işidir” gibi yaklaşımların ve eğitim düzeyinin yetersizliği, ekonomik nedenler vs. kadınların iş yaşamına yeterince dâhil olamamasının önündeki engeller olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalışan kadınların çoğu da yetki ve karar aşamasındaki mesleklerde değil de alt düzey işlerde ve erkeklere göre daha az maaşla çalıştırılmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin %5.1'i içki içme alışkanlığına sahiptir. Hatay Samandağ ilçesinde yapılan bir çalışmada kadınların eşlerinin %48.5'inin alkol aldığı tespit edilmiştir (108). Hatay'ın etnik ve dini anlamda farklı grupları barındırması, bunun aksine, Mardin'de de farklı etnik ve dini gruplar olmasına rağmen, insanların çoğunun Müslüman-muhafazakar olmasının Mardin'de kadınların eşlerinin içki içme oranlarının düşük çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin %5.5'i kumar oynama alışkanlığına sahiptir. Karaçam ve arkadaşlarının Aydın il merkezinde yaptıkları çalışmada kadınların eşlerinin %26.1'nin şans oyunları oynadıkları saptanmıştır (109). Mardin'de kumar oynama alışkanlığının çok yaygın olmadığı

gözlemlenmiştir. Bu durum ülkemizde kumar oynamanın yasak olmasından kaynaklanmış olabilir.

Araştırma kapsamındaki kadınların; %43.4'ünün eşi ilkokul/ortaokul mezunu iken, %23.4'ü lise mezunu, %17.4'ü yüksekokul veya üniversite mezunu, %7.8'inin okur yazar ve %8.0'ının ise okuma yazma bilmediği tespit edilmiştir (Tablo 6). Altınay ve Arat'ın 2007'de Türkiye genelinde yaptığı araştırmada okur yazar olanların oranı %3.7 iken, doğuda bu oran %4.3'tür. Üniversite mezunu olanların oranı Türkiye genelinde %12.1 iken doğuda bu oran %8.3'tür (12). Yanikkerem'in 2002'de yaptığı çalışmada eşlerin %34.49'unun ilkokul, %19,13'ünün ortaokul mezunu olduğu ve %15.65'inin yüksekokul/fakülte mezunu olduğu tespit edilmiştir (94). Yine aynı çalışmada okuryazar olmayanların oranı %0,58 iken, lise mezunu olanların oranı %28.41'dir (94). Camuz'un Hatay Samandağ'da yaptığı araştırmada Okur yazar olmayan eşlerin oranı %9.6, İlkokul mezunu olanların oranı %60.4, Ortaokul %8.2, Lise %13.3 ve üniversite mezunu olanların oranı %8.5 olarak saptanmıştır (108). Kadınlarda olduğu gibi erkeklerde de eğitim düzeyinin Doğu ve Güneydoğuda batıya göre geri olduğu saptanmıştır. Bu bölgelerde yaşayan insanların eğitimin önemi konusunda yeterince bilinçlendirilmemiş olmaları, coğrafik koşullar ve eğitim olanaklarının yetersiz olmasının eğitim düzeyini etkileyen faktörlerden bazıları olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya dâhil edilen kadınların eşlerinin %94,3'ünün çalıştığı, %5.7'sinin çalışmadığı tespit edilmiştir. Yine bu Araştırma kapsamına alınan kadınların eşlerinin %34.9'nun geçici işçi olduğu, %21.1'inin devlet memuru olduğu, %27.2'sinin serbest meslek sahibi olduğu, %0.4'nün üst düzey devlet memuru ve %5.7'sinin herhangi bir işte çalışmadığı tespit edilmiştir (Tablo 6).

Memiş'in 2010'da İstanbul'da yaptığı çalışmada kadınların eşlerinin %11.67'sinin üst düzey yönetici, %35'inin işçi, %13.3'ünün memur ve %1.67'sinin herhangi bir mesleğe sahip olmadığı tespit edilmiştir (73). Meslek edinme ve çalışma konusunun eğitim düzeyi ile birebir ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %92.1'i gebelik geçirmiş olup, ortalama canlı doğum sayısı 3.61 ± 2.41 , yaşayan çocuk sayısı ortalaması 3.47 ± 2.16 olarak saptanmıştır. TNSA 2008 verilerine göre evli kadınların canlı doğum ortalamaları 2.49, yaşayan çocuk ortalaması 2.33 olarak bildirilmiştir (56). Araştırmamızda saptanan bulgular Türkiye ortalamasının üzerindedir. Mardin'de canlı doğum ve yaşayan çocuk ortalamasının yüksek olmasında aileyi ayakta tutma, tarımda iş gücüne duyulan ihtiyaç ve geleneksel aşiret yapısını koruma anlayışının etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %44.5'i ailede alınan kararlarda her zaman kendilerine danışıldığını, %42.9'u bazen kendilerine danışıldığını, %12.6'sı ise, kendilerine hiçbir zaman danışılmadığını ifade etmiştir (Tablo 7). Karaçam ve arkadaşlarının Aydın ilinde yaptıkları çalışmada kadınların %67.7'si kararları eşleri ile beraber aldıklarını ifade ederken, %24.4'ü kararları sadece eşinin verdiğini söylemiştir (109). Yaptığımız çalışmada kadınların %53,7'si önemli kararları eşleri ile birlikte aldıklarını % 35.1'i ise önemli kararları eşinin tek başına aldığını ifade etmiştir (Tablo 7). Açıık'ın "Kadının Statüsü Konusunda Elazığ Örneği" isimli çalışmasında Elazığ'da yaşayan kadınların %48.8'i önemli kararları eşinin tek başına aldığını, kadınların %26.3'ü önemli kararları eşinin tek başına alması gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir (120). Kadınların önemli bir kısmı aile ile ilgili önemli kararlarda rol almamasında eğitim düzeyi, sorumluluk

altına girmekten kaçınmak ve toplumun kadına biçtiği değerin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %78.8'i seçimlerde kendi özgür iradesi ile oy kullandığını belirtirken, %19.9'u eşinin isteği doğrultusunda oy kullandığını ifade etmiştir (Tablo 7). Açık'ın "Kadının Statüsü Konusunda Elazığ Örneği" isimli çalışmasında, kendi iradesi ile oy kullanan kadınların oranı %55.8 iken, kadınların %35.9'u eşinin fikrine göre oy kullandığını ifade etmiştir (120). Mardin ilinde yaşayan kadınların politik tercihleri konusunda eşlerinden bağımsız olarak hareket etmelerinde son yıllarda ivme kazanan kadın hareketleri ve örgütlenmelerinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki kadınların %25.9'u geçmişte babasından dayak yediğini ifade etmiştir. Bu oran anne söz konusu olduğunda ise geçmişte annesinden dayak yiyen kadınların oranı %37.6'ya çıkmaktadır (Tablo 8). Karaçam ve arkadaşlarının çalışmasında kadınların çocukluklarında şiddet görme oranı %33.7, Hıdıroğlu'nun çalışmasında 63.7'dir (109,53). Kocacık ve arkadaşlarının 2009 yılında Denizli ilinde yaptıkları araştırmada çocuklukta şiddet görme oranı %33.7'dir (17). Akalın 2010 yılındaki çalışmasında kadınların %23.5'inin çocukluğunda şiddet gördüğünü saptamıştır (107). Toka ve arkadaşlarının 2010 yılında Eskişehir ilinde yaptıkları benzer bir çalışmada kadınların %73.4'ünün çocuklukta anne ve babaları tarafından dövüldükleri saptanmıştır (121). Yanikkerem'in 2002 yılında İzmir ilinde yaptığı çalışmada kadınların %33.9'u çocuklukta nadiren şiddet gördüğünü, %27.8'i ara sıra ve %11.3'ünün sık sık şiddet gördüğü saptanmıştır (94). Sevensan ve arkadaşlarının 2008 yılında Ankara İlinde yaptıkları çalışmada kadınların %33.5'inin geçmişte

ailesinin şiddetine maruz kaldığı saptanmıştır (122). Kadınların çocukluklarında fiziksel şiddete uğrama sıklığında, çocuk yetiştirme kültüründe dayanın bir yöntem olarak kullanılmaya devam ettiği saptanmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kızların babalarından çok anneleri tarafından şiddete uğradığını söyleyebiliriz. Buna neden olarak bölgede kızları yetiştirmenin annenin görevi olduğu geleneğinin etkili olmasını gösterebiliriz. Araştırma kapsamına alınan kadınların %35.8'i kendisi gibi annesinin de geçmişte babasından dayak yediğini ifade etmesi (Tablo 8), dayanın nerede ise geleneksel bir hal aldığı izlenimini yaratmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %31.5'i eşinin de geçmişte babasından fiziksel şiddet gördüğünü, kadınların %32.5'i ise kayınvalidesinin de kayınpederinden fiziksel şiddet gördüğünü belirtmiştir (Tablo 8). Çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalma konusunda cinsiyet ayrımının yapılmadığı, genel olarak şiddete başvurma yönteminin yaygın olmasında eğitim, ekonomik düzey ve gelenekler gibi birçok faktörün etkin olduğu, ancak erişkinlikte kadınların erkeklere göre daha fazla şiddete maruz kaldıkları düşünülebilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların, %49.9' u, eşlerinin ise %32.7'si çocuklarını en az bir kez dövmüştür (Tablo 9). Akalın'ın yaptığı çalışmada kadınların %33.9'unun çocuklarını dövdüğü, eşlerinin ise %13.3'ünün çocuklarını dövdüğü saptanmıştır (107). Toka ve arkadaşlarının 2007'de Eskişehir ilinde yaptıkları çalışmada, kadınların %28.2'sinin çocuklarına şiddet uyguladıkları saptanmıştır (121). Dindaş'ın iç Anadolu bölgesinde 2008 yılında yaptığı çalışmada eşlerin çocuklarına şiddet uygulama oranı %7.3 olarak saptanmıştır (123). Çocukların aile içerisinde şiddete maruz kalmaları sonucunda olumsuz

yönde etkilendikleri, zamanla şiddet ve saldırganlık eğiliminde buldukları belirtilmektedir (28,5). Şiddete maruz kalan bir çocukluk yaşamak sonraki yaşamda ailede ve toplumsal alanda bir şiddet uygulayıcısı olma olasılığını arttırmaktadır (40). Şiddetin büyük bir ölçüde aile içinde öğrenildiği, şiddetin var olduğu ailelerde çocukların başkalarına şiddet uygulama eğiliminde olduklarını anlaşılmaktadır. Şiddet ortamında büyüyen çocuklar, özellikle erkek çocuklar, şiddeti sorun çözmede doğal bir yöntem olarak kabul ederken, şiddet gören kız çocuklarında da şiddeti kabullenme, bir öğrenilmiş çaresizlik durumuna neden olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların % 61.3'ü yaşamının herhangi bir döneminde şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir (Tablo 11). Yapılan çalışmalarda kadınların şiddete maruz kalma oranları İstanbul'da 40.4 (53), Eskişehir'de %71.4 (54), Elazığ'da %62 (55), Sivas'ta % 40.7 (16), Malatya'da %68 (124) olarak belirlenmiştir. Farklı hızlar çalışmanın yapıldığı yerle, katılımcının şiddeti tanımlama biçimi ile yakından ilişkili olabilir. Tüm çalışmalarda ortak olan nokta kadına yönelik aile içi şiddetin yaygın olduğudur.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %44.5'i eşi tarafından uygulanan fiziksel şiddet türlerinden en az birine maruz kaldığı saptanmıştır (Tablo 11). Sutherland ve arkadaşlarının 2002 yılında yaptıkları çalışmada %96 itme, %61 fırlatma, %56 tekme atma gibi fiziksel şiddet türlerinin uygulandığı saptanmıştır (125). Weingourt ve arkadaşlarının 2001 yılında yaptığı çalışmada kadınların %32.0'nin (126), Ayrancı ve arkadaşlarının 2002 yılında yaptıkları çalışmada kadınların %36.4'ünün (54), Giray ve arkadaşlarının 2005 yılında yaptıkları çalışmada %20.0 oranında fiziksel şiddet gördükleri saptanmıştır (127). Deveci ve

arkadaşlarının 2005 yılında Elazığ ilinde yaptıkları çalışmada, kadınların %68.8'i yılda en az bir-iki kez dövüldüğünü ifade etmiştir (55). Kocacık ve arkadaşlarının 2009 yılında Denizli ilinde yaptıkları çalışmada fiziksel şiddet gören kadınların oranı %15'tir (17). Altınay ve Arat'ın Türkiye genelinde yaptıkları çalışmada fiziksel şiddet görme oranı %35 iken, bu oran doğuda %40 oranındadır (12). Dindaş'ın 2008 yılında İç Anadolu'da yaptığı çalışmada kadınların %14'ünün fiziksel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (123). Güler ve arkadaşlarının 2005 yılında yaptıkları çalışmada kadınlara dayak atma %96.3'tür (16). Kadın Statüsü Genel Merkezi (KSGM)'nin 2009'da yaptığı araştırmada Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan kadınların %47.7'sinin yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete uğradıkları tespit edilmiştir (31). İlkaracan ve arkadaşları tarafından 1996 yılında yayımlanan "Sıcak Yuva Masalı" adlı kitaba göre Türkiye'de kadınların maruz kaldığı fiziksel şiddet oranı %46.6 olarak saptanmıştır (43). Karaçam ve arkadaşlarının 2006 yılında Aydın ilinde yaptıkları çalışmada kadınların %14.4'ünün fiziksel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (109). Sevensan ve arkadaşlarının 2008 yılında Ankara ilinde yaptıkları çalışmada kadınların %33.0'ının fiziksel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (122). Kadınlara yönelik fiziksel şiddetin Dünyanın farklı yerlerinde yapılan çalışmalarda da Türkiye'dekine benzer oranlarda çıkmış olması nedeniyle, dünya genelinde erkek egemen zihniyetin varlığını sürdürdüğü, sorunların çözüm yolu olarak fiziksel şiddetin, yaygın bir şekilde, bir araç olarak, hem aile içinde hem de toplumsal yapıda kullanıldığı sonucuna varılabilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların maruz kaldıkları duygusal/sözel şiddet %56.4 olarak saptanmıştır (Tablo 11). Deveci ve arkadaşlarının 2005

yılında Elazığ ilinde yaptıkları çalışmada kadınların sözel şiddete maruz kalma oranı %51.3 olarak saptanmıştır (55). Kocacık ve arkadaşlarının 2009 yılında Denizli ilinde yaptıkları çalışmada kadınların sözel şiddete maruz kalma oranı %51.8 olarak saptanmıştır (17). Sözel şiddete uğrama oranı Dindaş'ın çalışmasında %25.9, İlkaracan'ın çalışmasında %34.1, Karaçam'ın çalışmasında %23.0, Sevensan ve arkadaşlarının çalışmasında %49.2 olarak saptanmıştır (123, 43, 109, 122). Yapılan çalışmalar, Türkiye'nin farklı bölgelerinde kadınların maruz kaldıkları sözel şiddetin birbirine benzer olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye'deki sosyoekonomik yapının, aile yapısının, geleneklerin bu davranış şekli üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca eğitim düzeyinin düşük olması, maddi yetersizliklerden kaynaklı aile içi tartışmalar, eşler arası yaş farklılıkları ve kültürlerarası farklılıkların da kadınların sözel/duygusal şiddete maruz kalmaları üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Kadınların % 14.8'i eşi tarafından uygulanan cinsel şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir (Tablo 11). Cinsel şiddet türleri arasında; %36.9 ile cinsel ilişkiye zorlama, % 10.5 ile cinsel ilişkiyi ret etmekten dolayı eşinin kızması-dövmesi, %9.0 ile istemediği tarzda ilişkilere zorlama yer almaktadır (Tablo 15). Xu ve arkadaşlarının 2005'te yapılan çalışmasında cinsel ilişkiye zorlanma oranı %14 olarak saptanmıştır (128). KSGM'nin 2009'da yaptığı çalışmalarda güneydoğu Anadolu için cinsel şiddet oranı %19.7'dir (31). Altınay ve Arat'ın çalışmasında kadınların %14'ü istemediği zamanlarda cinsel ilişkiye zorlandığı söylenmiştir (12). Kocacık ve arkadaşlarının 2009'da Denizli'de yaptığı çalışmasında cinsel şiddet %11.0'dır (17). Dindaşın çalışmasında %8.0'dır (123). Gülçür'ün Ankara'da 1996'da yaptığı çalışmasında cinsel şiddet oranı %48.6

(30), Karaçam'ın 2006'daki çalışmasında cinsel şiddet %9.2 (109), Sevencan ve arkadaşlarının 2008'deki çalışmasında %5.9 oranında bulunmuştur (122). Konu ile ilgili olarak yapılan araştırma sonuçlarına göre; kadınların cinsel şiddete maruz kalma oranları birbirine benzerdir. Erkeklerin kendilerini gücün odağı olarak görmeleri, erkeklikleri ile ilgili olarak yetersizlik düşünceleri içinde olmaları, kadınların ekonomik açıdan zayıf olmaları ve ataerkil yapının devam etmesi, kadınların şiddete maruz kalmaları üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %37.7'sinin ekonomik şiddete maruz kaldığını söylemiştir (Tablo 11). Kocacık ve arkadaşlarının Denizli'de yaptığı çalışmada ekonomik şiddet oranı %32.2'dir (17). Dindaşın İç Anadolu'da yaptığı çalışmada %11.4 olarak bulunmuş (123), Sevencan ve arkadaşlarının Ankara'da yaptığı çalışmada ekonomik şiddet %15.7 olarak bulunmuştur (122). Nijerya'da çalışan kadınların %8-20'si kendi kazandıkları paraların tasarrufu hakkında kocalarının karar verdiğini ifade etmiştir (129). Ekonomik şiddet, suistimalin çok kuvvetli ve ölümcül şeklidir. Fakirlik ekonomik şiddetin hem sebebi hem de sonucudur. Sağlık hizmetleri, istihdam eğitim ve tarımsal kaynaklar üzerinde kontrol eksikliği; mali konularda karar verememe, erkeklerle aynı işi yapmalarına rağmen daha az ücret alma, miras ve mülkiyet haklarından yoksun bırakılma kadına yönelik ekonomik şiddetin sadece birkaç çeşididir. Ekonomik şiddet aynı zamanda kadınların ruh sağlığına olumsuz etki eder. Ekonomik şiddet sosyal eşitsizliğe sebep olur. Cinsel yönden sömürme ihtimalini arttırır. Kızlar ve genç kadınlar arasında ne şekilde olursa olsun fakirlik döngüsünün dışına çıkma isteğini arttırır (129).

Araştırmaya katılan kadınların %13.2'si son on iki ay içinde fiziksel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 12). Fiziksel şiddete maruz kalan kadınların %87.9'u şiddetin eşi tarafından uygulandığını, %3.4'ü bu şiddet sonucunda yaralandığını ve %1.2'si ise yaralanma sonucu bir sağlık kuruluşuna baş vurduğunu ifade etmiştir. Dindaş'ın 2008'deki çalışmasında son bir yıl içinde şiddete uğrayan kadınların oranı %30.8 olarak saptanmıştır (123). Dünyada ve Türkiye'de farklı bölgelerde yapılmış çalışmalar şiddete uğrama sıklığında yüzde olarak bazı farklılıklar olmakla birlikte genellikle kadınların benzer şekilde şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir (130, 54, 55, 53, 56, 127). KSGM'nin 2009'da yaptığı çalışmada son on iki ay içinde kadınların fiziksel şiddete maruz kalma oranı Güneydoğu Anadolu için %19.2 olarak tespit edilmiştir (31). Bizim çalışmamıza göre, Mardin'de şiddet son bir yıl içinde de devam etmektedir. Şiddetin devam etmesinde kültürel farklılıklar, eğitim düzeyinin yetersizliği, sosyoekonomik düzeyin düşük olması, ataerkil yapının hakim olması ve geleneksel yaklaşımların varlığını sürdürmesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların %15.8'i son on iki ay içinde sözel/duygusal şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 12). Maruz kaldıkları sözel şiddetin %86.3'ü eşi tarafından, %13.7'sinin ise eşinin akrabaları tarafından yapıldığını ifade etmişlerdir. Şiddet türleri arasında sözel şiddet en yaygın olanıdır. Sözel şiddetin kıskançlık, baskı altında tutma ihtiyacı, ekonomik problemler gibi birbirinden çok farklı nedenleri olabilir.

Araştırmaya katılan kadınların %7.3'ü son on iki ay içinde cinsel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmiştir (Tablo 12). KSGM'nin 2009'da yaptığı çalışmada Türkiye genelinde son bir yıl içinde cinsel şiddet gören kadınların oranı %7.0 iken

bu oran Güneydoğu Anadolu için %13.0'dır (31). Türkiye'de yasalar açısından bakıldığında evli insanlar arasında şiddet uygulanacak olsa bile "ırza geçme" söz konusu olamaz. Böyle bir şey yasalar açısından suç değildir ancak, şikâyet söz konusu olursa kocanın alacağı ceza, kadınların maruz kaldığı fiziksel şiddet ile orantılıdır. Eğer kadın ölürse ancak o zaman dava kamu adına yürür (20). Kadınların maruz kaldığı cinsel şiddeti ortaya çıkarma ya da dava konusu yapma oranının düşük olmasında; yasaların erkekten yana gibi görünmesinin ve cinsel şiddeti, özellikle de eşinin uyguladığı cinsel şiddeti ifade etmenin kadın açısından çok zor olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların %13.5'i en az bir kez kayınvalidesinin sözel şiddetine maruz kaldıklarını, %2.4'nün ise en az bir kez kayınvalidesinden fiziksel şiddet gördüğünü ifade etmişlerdir. Bu kadınların %7.4'ü en az bir kez kayınpederinin sözel şiddetine maruz kaldığını belirtirken %4.4'ü eskiden maruz kaldığını ama şimdi olmadığını ifade etmiştir. Bu kadınlardan %2.3'ü en az bir kez kayınpederinden fiziksel şiddet gördüğünün ve %1.7'si ise her zaman fiziksel şiddet gördüğünü belirtmiştir (Tablo 17). Karaçam ve arkadaşlarının Aydın ilinde yaptıkları çalışmada kadınların %3.7'si kayınvalide veya kayınpederinden şiddet gördüğünü ifade etmiştir (109). Boz ve arkadaşlarının Denizli'de 2004'te yaptığı çalışmada şiddet gören kadınların %4.4'ü eşinin ailesinin kendisine şiddet uyguladığını belirtmiştir (131). Geniş ailelerde aynı evi paylaşma, söz sahibi olma düşüncesi, kıskançlık ve aile bağlarının karmaşık olması gibi nedenlerden ötürü kayınpeder veya kayınvalide etkinliğinin ve şiddetinin devam ettiği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların maruz kaldıkları şiddet nedenleri arasında eşinin bir anlık öfkesi %59.6, maddi sorunlar %57.1, ailevi sorunlar %46.6, kıskançlık %39.6 oranında sebep olarak gösterilirken son sıraları ise %9.8 ile zorla evlendirme %12.7 ile kötü alışkanlıklar ve %13.9 ile eşine göre “ev işlerini yapamama” yer almaktadır (Tablo18). Kocacık ve arkadaşlarının Denizli’de yaptığı çalışmada kadınların maruz kaldıkları şiddetin nedeni olarak ailenin gelir durumu %32.2, kıskançlık %9.8 olarak bulunmuştur (17). Dindaşın İç Anadolu’da yaptığı çalışmada şiddet nedeni olarak eşinin bir anlık öfkesini neden olarak gösterenlerin oranı %22.5, maddi sorunlar %13.7, kıskançlık %33.2, kötü alışkanlıklar %3.4 ve eşine göre ev işlerini iyi yapamama %6.0’dır (123).Yapılan birçok çalışmada ekonomik yetersizlikler ilk üç sırada yer almaktadır (54,16,132,133). Giray ve arkadaşlarının çalışmasında şiddet nedenleri olarak eşin bir anlık öfkesi %84.6, benim davranışlarım %23.1, ekonomik nedenler %23.1 olarak saptanmıştır (127). Yoksulluk ve baskının şiddet davranışının ortaya çıkmasında en önemli faktörlerden biri olarak düşük gelir düzeyi ile birlikte yaşanan stresin şiddet riskini arttırdığı belirtilmektedir (16,134). Kıskançlık, eşe itaatsizlik ve ekonomik nedenlerin şiddetin başlıca nedenleri arasında olduğu, ülkemizde ve farklı kültürlerde yapılan çalışmalar, tüm dünyada şiddetin benzer nedenlerden kaynaklandığını göstermektedir.

Kadınların maruz kaldıkları şiddete verdikleri tepkiler incelendiğinde %63.5’inin ağlama, darılma, konuşmama gibi bir tepki verdikleri, buna karşılık %48.2 ‘sinin hiç tepki vermediğini, içine kapandığını, %32.2’si sözle karşılık verdiğini, %3.0’ının ise polise telefon etme yolunu seçtiği tespit edilmiştir (Tablo 19). Altınay ve Arat 2007 yılında Türkiye genelinde yaptıkları çalışmada, şiddete

karşı tepki vermem veya bir şey yapmam diyen kadınların oranı %23.6 iken, Doğuda bu oran %46.1'dir. Yine uygulanan şiddete karşılık polise gitme yolunu seçenlerin oranı Türkiye genelinde %4.5 iken, Doğuda %3.2'dir (12). Benzer bir çalışmada kadınların %20.5'i ağlama, darılma, konuşmama şeklinde tepki verirken %10.9'u sözle karşılık vererek tepki göstermektedir (123). Karataş ve arkadaşlarının 2008'de yaptığı çalışmada kadınların %54.3'nün şiddete maruz kaldığında susup ağladığı saptanmıştır (133). Memiş'in 2010 yılında yaptığı çalışmada kadınların %96.6'sı şiddet görse bile haklarını arama yoluna başvurmadıkları saptanmıştır (73). Çalışma bulguları kadınların ağlama ve sözel yanıt gibi daha çaresiz tepkiler verdiklerini ve yardım isteme, ortamı terk etme gibi çözüme yönelik tepkilerin daha sınırlı olduğunu göstermektedir. Şiddetin kadınlar arasında yaygın olarak kanıksandığı, zamanla geçer düşüncesinin yaygın olduğu ya da aile içinde kalması gereken bir sorun olarak görüldüğü, bölgenin geleneksel dokusunun ve sosyal yapısının böyle davranmasının üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmaya alınan kadınların uğradıkları şiddete rağmen evliliklerini sürdürme nedenleri incelendiğinde, öncelikli olarak çocuğunun babasız kalmasını istememe fikri %57.3 ile başta gelirken, %40.0 ile hiçbir gelirin olmaması, %36.3 ile her şeye rağmen eşini sevme takip etmektedir. Şiddete maruz kalan kadınların %33.1'i eşinin bir gün düzeleceği olan inancından dolayı, %3.7'si ise dayığı hak ettiğini düşündüğünden dolayı şiddete katlandığını ifade etmiştir (Tablo 20). Deveci ve arkadaşlarının 2005'te Elazığ il merkezinde yaptıkları çalışmasında, çocuğum babasız kalmasın diyenler %13.8, hiçbir gelirim olmadığı için diyenler %15.2 olarak saptanmıştır (55). Altınay ve Arat tüm Türkiye'yi

kapsayan çalışmasında çocuklarını için eşimin şiddetine katlanırım diyenlerin oranı Türkiye genelinde %23.6 iken Doğuda bu oran %46.1'dir (12). Dindaş'ın çalışmasında kadınların %12.7'si çocuğunun babasız kalmaması için, %15.8'i eşini sevdiği için, %11.4'ü ise her şeyin bir gün düzeleceğine inandığından dolayı eşinin şiddetine katlandığını söylemiştir (123). Kurçer ve arkadaşlarının 1999'da yaptıkları çalışmada, kadınların %57.2'si çocuğunun babasız kalmasını istemediği ve %23.8'i ise eşini sevmesini, şiddete katlanma gerekçesi olarak belirtmiştir (124). Memiş'in 2010'da yaptığı çalışmada, kadınların %46.6'sının gördükleri şiddete rağmen eşlerini sevdikleri için evliliklerini sürdürdüğü saptanmıştır (73). Yanikkerem 2002'de yaptığı çalışmada kadınların %91.0'ı ekonomik desteğin yokluğundan dolayı, %88.9'u çocukları için endişelendiğinden dolayı, %60'ı ise eşe karşı sevgiden dolayı şiddete katlanmayı sürdürmektedir (94). Açıık'ın 2005'te Elazığ'da yaptığı çalışmada kadınların %30.6'sı aile içi şiddeti normal karşılarken, %23.2'si eşini, şiddete maruz kalmasına rağmen sevdiğini ifade etmiştir. Öte yandan şiddete rağmen boşanmama nedeni olarak, kadınların %13.8'i çocuğunun babasız kalmasından korkmasını, %15.2'si ise herhangi bir geliri olmamasını göstermiştir (120). Yapılan çalışmaların tümünde görülen ortak nokta, şiddete katlanmanın birinci nedeni olarak çocuklara duyulan bağlılık, ikinci nedeni olarak ekonomik yetersizlikler gelmektedir. Eşe duyulan sevginin de şiddete katlanmada önemli bir etken olduğu söylenebilir. Şiddete katlanmanın temelinde, kadınların boşanma sonrası nasıl bir hayat sürdürecekleri konusundaki kaygıları ve toplumun boşanan kadına yönelik olumsuz bakış açısının etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki kadınların %39.2'si herhangi bir şiddet olayından sonra etkilendiğini ama çocukları için evliliğini devam ettirmek zorunda olduğunu ifade etmiştir. Daha da önemlisi şiddete uğrayan kadınların %37.8'si şiddetin her evde olabildiğini bunun önemli bir şey olmadığını ifade etmiştir. Yine araştırmaya katılan kadınlardan birinin (%0.2) eşim öldü rahatladım demesi ilginçtir (Tablo 21). Deveci ve arkadaşlarının çalışmasında çocuğunun babasız kalmaması için şiddete katlananların oranı %13.8 iken şiddet görmenin aile içinde normal olduğunu düşünenlerin sayısı %30.6'dır (55). Kadınların önemli bir kesiminin aile içi şiddeti olağan karşılamasında çocukluktan itibaren şiddet ortamında kalma, şiddete maruz kalma kısacası şiddetle yaşamayı öğrenmiş olmasının etkisi olduğu düşünülmektedir.

Okur yazar olmayan kadınlarda şiddete maruz kalma oranı %74.8 iken, ilkokul mezunlarında %56.9, lise mezunlarında %53.5 ve üniversite mezunlarında %48.4'tür. Kadınların eğitim düzeyleri düştükçe maruz kaldıkları şiddet oranı artmaktadır ($p < 0.05$ Tablo 24). Sakallı-Uğurlu ve arkadaşlarının 2003'te yaptığı çalışmada eğitim düzeyi arttıkça aile içinde fiziksel şiddetin azaldığını saptamıştır (135). Arslan ve arkadaşlarının 2005 yılında yaptıkları çalışmada ilkokul mezunu olan kadınların %40'ının, üniversite mezunu olanların %4'ünün şiddet gördüğü tespit edilmiştir (136). 2005 yılında şiddet gördüğü gerekçesiyle İstanbul Barosu'na başvuran kadınların %50.1'i ilkokul mezunu iken sadece %5'i üniversite mezunudur (137). Efe'nin çalışmasında okur-yazar olmayan kadınların %45'i şiddet gördüklerini ifade etmişlerdir (106). Yavuz'un 2009'da Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Polikliniğine başvuran aile içi şiddete maruz kalmış kadınlarla yaptığı çalışmada, kadınların %69.8'i

ilköğretim ve altı, %30.1'i lise ve üstü eğitim düzeylerine sahiptir (138). Yapılan çalışmalardan da anlaşılacağı üzere, okuryazar olmayanlarda şiddet görme sıklığı çok yüksek olmakla beraber üniversite mezunu olan kadınlar arasında da önemli bir oranının şiddet gördüğü ortaya çıkmaktadır. Eğitim düzeyi farklı olan kadınlarda şiddetin varlığını sürdürmesinin temelinde toplumun içinde bulunduğu şiddet kültürünün etkisi olduğu düşünülmektedir. Kadınların, yetiştirilme tarzlarıyla, şiddeti yaşamlarının bir parçası gibi algıladıkları düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki kadınların eşlerinin öğrenim durumları incelendiğinde okur-yazar olmayan eşlerin %76.5'i şiddet uygularken üniversite mezunu olan eşlerin de %51.4'ünün şiddet uyguladığı saptanmıştır ($p<0.05$ Tablo 25). Kocacık ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, şiddet uygulayan eşlerin öğrenim durumları incelendiğinde, okur-yazar olanların %82.1'inin, ilkokul ve ortaokul mezunu olanların %28.4'ünün, lise mezunu olanların %74.2'sinin, üniversite mezunu olanların ise %57.1'nin eşlerine şiddet uyguladıkları tespit edilmiştir (17). Sakallı-Uğurlu ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada eşlerin eğitim düzeyi arttıkça şiddet azalmaktadır (135). İlkaracan'ın 1998'de yaptığı çalışmada eşi en az ortaokul mezunu olanlarda %66.1 oranında şiddet görülmektedir (139). Eşlerin eğitim düzeyinin artmasına paralel olarak kadınların gördükleri şiddet oranı azalarak devam etmektedir. Şiddetin devam etmesinde, toplumun bilinç düzeyi ve şiddetin eğitimde bile kullanılıyor olmasının etkisi olduğu düşünülmektedir.

Ailesinde berdel geleneği olan kadınların %78.0'ının şiddet gördüğü tespit edilmiştir ($p<0.05$ Tablo 26). Geleneksel bir evlilik biçimi olarak berdelin, kadınların şiddete maruz kalma sıklığını üzerinde önemli bir etkisi olduğu

saptanmıştır. Berdel türü evliliklerin çoğunun adam öldürmenin bedeli veya yoksulluktan kaynaklanmış olması dolayısıyla kadınların kendi istekleri dışında evlendirilmiş olmaları, kadınların daha fazla şiddete maruz kalmalarına yol açmaktadır (34).

Ailesinde töre cinayeti yaşanan kadınların %78.2'sinin şiddet gördüğü tespit edilmiştir ($p<0.05$ Tablo 27). Namus cinayetleri, kadın kontrol altında tutma isteği ve erkeğin hâkimiyetini göstermenin en çarpıcı görüntüsüdür (140). Erkek egemen toplumlarda geleneksel yapı ile evrensel hukuk ve adalet arasındaki çelişkinin devam etmesi, kadına yönelik şiddetin en uç boyutu olan töre cinayetlerinin devam etmesinde rol oynadığı düşünülmektedir.

Kuması olan kadınların %86.8'inin şiddete maruz kaldığı saptanmıştır ($p<0.05$ Tablo 28). İlkaracan'ın 1998'de yaptığı çalışmada kadınların %0.8'nin kumasının şiddetine maruz kaldığını ifade etmiştir (65). Kuma olgusu şiddete maruz kalmayı etkileyen önemli bir faktördür. Kıskançlık, eşini paylaşamama, aynı evde yaşama, iktidar hırsı, yaş farkı gibi nedenlerin kadınların şiddete uğrama sıklığı üzerinde önemli bir etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan ve başlık parası karşılığı evlenen kadınlarda şiddet görme sıklığı %73.8 iken başlık parası verilmeyerek evlenen kadınlarda şiddet görme sıklığı %55.8'dir ($p<0.05$ Tablo 29). Bu konuda daha fazla akademik çalışmaya ihtiyaç vardır. Başlık parası ödeyerek evlenen erkeklerin kadınlar üzerinde belli haklara sahip oldukları fikrinin şiddet uygulama ile ilintili olduğu düşünülebilir.

On sekiz yaşın altında evlenen kadınlarda şiddet görme sıklığı %66.3 iken 18 yaş ve üzeri evlenen kadınlarda şiddet görme sıklığı % 59.1'dir ($p<0.05$ Tablo

30). Deveci ve arkadaşlarının 2005 yılında Elazığ'da yaptıkları çalışmada, 18 yaş ve altında evlenen kişilerde şiddete uğrama sıklığı %45.8'dir (55). Yıldırım'ın 1998'de yayınlanan çalışmasında 20 yaş altında evlenen kadınlarda şiddete uğrama sıklığı %74.5'tir (82). Evlilik yaşı düştükçe şiddete maruz kalma oranı artmaktadır. Kadınların belli bir olgunluğa ulaşmadan evlenmelerinin, aile içinde karar alma süreçlerinde yeterince yer alamamaları ve geniş ailelere gelin olarak gitmeleri ile şiddet görme sıklığı arasında ilişki olduğu düşünülebilir.

Araştırma kapsamına alınan kadınlarda, kendi isteği ile evlenenlerde şiddete maruz kalma sıklığı %53.3 iken, kendi isteği dışında evlenen kadınlarda şiddet görme sıklığı %67.4'tür ($p<0.05$ Tablo 31). Arslan ve arkadaşlarının 2005'te yaptıkları çalışmada şiddet gören kadınların %45.3'ünün görücü usulü ile evlendiği, %39'unun anlaşarak, %16'sının ise kaçarak evlendiği tespit edilmiştir (136). Boztaş'ın çalışmasında görücü usulü ile evlenenlerde şiddet sıklığı artmaktadır (141). Görücü usulü ile evlenen kadınlarda şiddete uğrama sıklığının temel nedenlerinden birinin eşlerin, birbirlerini hiç tanımamaları olduğu düşünülmektedir.

Ailede alınan kararlarda kendisine hiçbir zaman danışılmayan kadınların %86.6'sının şiddet gördüğü, her zaman danışılan kadınların ise %43.2'sinin şiddet gördüğü tespit edilmiştir ($p<0.05$ Tablo 32). Ailede alınan kararlarda kadına danışılma ile kadınların şiddete uğrama sıklığı arasında ters orantı olmakla birlikte şiddet varlığını sürdürmektedir. Ancak kadının karar aşamasına katılması aile içindeki statüsünde olumlu etki göstererek şiddete daha az maruz kalmasına yol açmış olabilir.

Herhangi bir şiddet türüne maruz kalan kadınların %74.2'sinin kendi çocuklarına fiziksel şiddet uyguladıkları tespit edilmiştir. Şiddet gören kadınların kendi çocuklarına fiziksel şiddet uyguladıkları ortaya çıkmıştır ($p<0.05$ Tablo 33). Akalın'ın 2010'da yaptığı çalışmada şiddete uğrayan kadınların %28'i çocuğuna da şiddet uygulamıştır (107). Eskişehir'de 2010'da yapılan bir çalışmada şiddet gören kadınların %27'sinin kendi çocuklarına şiddet uyguladığı bilgisi edinilmiştir (121). Vahip ve arkadaşları tarafından 2006'da yapılan çalışmada psikiyatri polikliniğine başvuran kadınların %51'i çocuklarına fiziksel şiddet uygulamıştır (142). Naçar'ın 2009'da yaptığı çalışmada evliliğinde aile içi fiziksel şiddete uğrayan kadınlar çocuklarına daha fazla şiddet uygulamaktadır (27). Eşinden şiddet gören kadınların kendi çocuklarına fiziksel şiddet uygulamalarının temelinde öfkesini çocuğa yansıtma olgusunun olduğu düşünülebilir.

Şiddete maruz kalan kadınların ailelerinin kişi başına düşen aylık gelirleri incelendiğinde, kişi başına aylık geliri 206.25 TL ve altında olan ailelerde şiddet görme sıklığı %67.0 iken, kişi başına aylık geliri 626 TL ve üzeri olan ailelerde kadınların şiddet görme sıklığı %50.4'tür ($p<0.05$ Tablo 34). Uğurlu ve arkadaşlarının 2003'te yaptığı çalışmada ailenin ekonomik düzeyi arttıkça kadına yönelik fiziksel şiddetin azaldığı saptanmıştır (135). Deveci'nin 2007'deki çalışmasında kadına uygulanan fiziksel şiddetin kişi başına düşen gelirle ters orantılı olduğu bulunmuştur (143). Dindaş ve Efe'nin çalışmaları da benzer sonuçları ortaya koymuştur (123, 106). Ailelerin gelir düzeylerine ters orantılı olarak şiddet azalmakla birlikte tüm gelir düzeylerinde şiddet vardır.

Araştırmamızda sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerde kadınların şiddet görme sıklığı %67.4 iken sosyoekonomik düzeyi yüksek kadınlarda şiddet

görme sıklığı %48.9'dur ($p<0.05$ Tablo 35). Dindaş'ın çalışmasında şiddet görme ile sosyoekonomik özellikler arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır (123). Çalışmamızdan elde edilen bulguları, sosyoekonomik seviyenin kadına yönelik aile içi şiddet için önemli bir risk faktörü olduğunu bildiren çalışmaları desteklemektedir (121, 144, 136, 37, 145, 55, 119). Sosyoekonomik düzeyin yüksek olmasının; toplumun geleneğe yaklaşımına, erkeğin kadına bakış açısına ve çıkabilecek aile içi sorunların demokratik yolla çözülebilmesine olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınlardan çocukluğunda babaları tarafından uygulanan fiziksel şiddete maruz kalanların %82.6'sının eşinin şiddetine de maruz kaldığı saptanmıştır ($p<0.05$ Tablo 36). Hıdıroğlu ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada, kadınların %63.7'si anne ve babaları tarafından kendilerine vurulduğunu belirtmişlerdir (53). Vahip ve arkadaşlarının 2006'da Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri polikliniğine başvuran kadınların %63.0'nın çocukluğunda en az bir kez fiziksel şiddete uğradığı saptanmıştır (142). Sevencan ve arkadaşları kadınların çocukluğunda fiziksel şiddet görme ile eşinden fiziksel şiddet görme arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır (122). Yapılan çalışmalar çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalma durumunun yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Demokrasi kültürünün içselleştirilmesi ve kadınların temel hak ve özgürlüklerinin bilincine varmaları ile olağan bir durum olarak kabul edilen şiddetin kuşaktan kuşağa geçmesinin önüne geçilebileceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan, şiddet gören kadınlardan %78.5'inin eşinin de çocukluğunda şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir ($p<0.05$ Tablo 37). Şiddet uygulayan erkeklerin çocukluk döneminde şiddete tanık oldukları ya da maruz

kaldıkları belirlenmiştir (2). Problemlı davranışların, özellikle suça yönelik davranışların çocukluk dönemine dayandığı belirtilmektedir (5). Çocuklukta şiddete maruz kalmış olan erkeklerin eşlerine şiddet uygulamalarının temelinde, babayı model olarak sorunları tartışmak ve ikna etmek yerine şiddet ve baskı yoluyla çözüme düşüncesinin etkisi olduğu düşünölmektedir.

Eşi, aile düzenini aksatacak biçimde, alkol kullanma alışkanlığına sahip olanların %92.6'sı şiddete maruz kalmıştır ($p < 0.05$ Tablo 38). Alkol kullanımı ve şiddet ilişkisi yapılan öteki çalışmalarda da ortaya çıkan bir durumdur (144). Toka ve arkadaşlarının 2010 yılında Eskişehir'de yaptığı çalışmada, şiddete maruz kalan kadınların %63.3'ü eşinin alkol kullandığını ifade etmiştir (121). Aslan ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, şiddet uygulayan eşlerin %40.0'nın alkol, %10.9'unun uyuşturucu kullandığı tespit edilmiştir (136). Yıldız ve arkadaşlarının çalışmasında şiddet uygulayan eşlerin %40.6'sının alkol kullandığı tespit edilmiştir (146). Alkol kullanan erkeklerin eşlerine daha fazla şiddet uygulamaları, alkollü iken sağlıklı düşünememelerinden kaynaklanmış olabilir.

Eşinin aile düzenini aksatacak biçimde kumar oynama alışkanlığı olan kadınların %96.6'sı şiddete maruz kalmaktadır ($p < 0.05$ Tablo 39). Eskişehir'de yapılan bir çalışmada şiddet gören kadınların %11.4'ü eşinin kumar alışkanlığı olduğunu ifade etmiştir (121). Kumar oynayan kişilerin genellikle para ve zaman kaybettikleri göz önüne alındığında bu kişilerin ekonomik durumlarının düşük olacağı, eşlerine ve çocuklarına yeterince zaman ayıramayacağı, aile içi etkili iletişim kuramayacağı, bu nedenle aile içi şiddetin artacağı düşünölmektedir.

Sonuç olarak yapmış olduğumuz bu çalışmada;

-Kadınların önemli bir kesiminin (%29.4) okur-yazar olmadığı, başat bir kısmının gelir getiren herhangi bir işte çalışmadığı (%81.3) ve sosyoekonomik düzeyinin düşük (%61.9) olduğu saptanmıştır.

- Görücü usulü ile evlenmenin çok yaygın olduğu (%47.5), azda olsa berdel (%6.5), beşik kertmesi (%1.4) gibi geleneksel evlilik biçimlerinin devam ettiği, çocuk yaşta evliliğin yaygın olduğu (%30.6) saptanmıştır.

- Çalışmamızda kadınların eşlerinin çoğunun çalıştığı ancak eğitim düzeylerinin düşük olduğu, çoğunun belirli bir mesleğe sahip olmadığı, küçük bir kısmının içki ve kumar alışkanlıklarına sahip oldukları saptanmıştır.

- Kadınların kendilerini belli bir aşirete mensup hissettikleri, ailesinde töre cinayeti (%7.3), berdel (%34.1), başlık parası (%41.4) gibi olguların devam ettiği, kadınların önemli kararlarda etkin olmadıkları ancak seçimlerde kendi özgür iradeleriyle (%78.8) oy kullandıkları saptanmıştır.

- Kadınların ve eşlerinin önemli bir kısmının geçmişte ailelerinde şiddet gördüğü, şu anda da çocuklarına şiddet uyguladıkları saptanmıştır.

- Kadınların duygusal şiddet başta olmak üzere (%56.4) fiziksel, cinsel (%14.8) ve ekonomik (%37.7) şiddet gördükleri, şiddetin çoğunun eş tarafından yapıldığı, bir kısmının da kayınpeder, kayınvalide gibi eşinin yakınları tarafından uygulandığı saptanmıştır. Bu şiddetin nedeni olarak eşinin bir anlık öfkesi (%59.6), başta geldiğini, maddi sorunların (%57.1), ailevi sorunlar (%46.6), kıskançlık (%39.6) gibi

nedenlerin de gösterilebildiği, buna karşılık kadınların şiddete ağlama (%63.5) ya da içine kapanma (%48.2) şeklinde tepki verdikleri polise telefon etme yolunu neredeyse hiç tercih etmedikleri (%3.0) saptanmıştır.

- Kadınlar büyük bir kısmı, çocuklarının babasız kalmasını istemedikleri, eşlerini sevdikleri ya da hiçbir gelirleri olmadığı için şiddete katlandıklarını ifade etmişlerdir.
- Kadına yönelik şiddeti; kadının ve eşinin eğitim durumunun düşüklüğü, sosyoekonomik durumunun kötülüğü, evlilik biçiminin kendi isteği dışında olması, evlenme yaşının küçüklüğü, kumanın varlığı, ailede berdel geleneğinin olması, başlık parası yoluyla evlenme, geçmişte şiddet yaşama, eşinin kötü alışkanlıkları gibi faktörler artırmaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Kadınların eğitim ve ekonomik durumlarının düşük olması kadınların şiddet ortamında daha uzun süre kalmalarının yol açmaktadır. Bu durumu engellemek için kadın eğitimine ağırlık verilmesinin yanında, kadın sığınaklarının sayıları artırılmalı ve kadınlara iş olanakları sağlanmalıdır.
- Aile içi şiddet görünür kılınarak şiddetin daha fazla yıkıcı olması engellenmelidir. Bu amaçla aile içinde şiddetin hoş görülmediği bir ortam oluşturmak için topluma eğitim yapılması, yazılı ve görsel basının desteği ile kadına yönelik aile içi şiddetin azaltılması konusunda duyarlılık artırılmalıdır.

- Kadına yönelik aile içi şiddetin azaltılması için atılması gereken en önemli adım bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin hızla yürürlüğe konulması ve mevcut yasaların etkin bir biçimde uygulanmasıdır. Yasalarda yer alan kadına yönelik şiddet konusunda verilen cezaları hafifleten uygulamalar yeniden gözden geçirilmelidir.
- Kadına yönelik aile içi şiddetin sebeplerinin başında “namus” anlayışı gelmektedir. Toplumda kadın erkek eşitliği temelinde zihinsel bir dönüşümün sağlanması için “namus” kavramının yeniden sorgulanması gerekmektedir. Bu amaçla ilköğretimden başlayarak eğitimin her aşamasında kadın erkek eşitliğini destekleyen konular işlenmeli, yazılı ve görsel medya ile desteklenmelidir.
- Kadının zayıf gösteren anlayışlara karşı kampanyalar yürütülmelidir.
- TBMM’deki kadın temsiliyeti, gerek bakanlıklar gerek milletvekilliği anlamında son derece yetersizdir. Kadının siyasete katılma ve karar verme mekanizmalarındaki etkinliğini arttırmak için kadınlara daha fazla destek ve imkân sunulmalıdır.
- Kadınların ve kızların iş yaşamına daha etkin katılmaları ve karar alma aşamalarında daha fazla yer almaları, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları için ailelerin eğitilmeleri ve yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.
- Türkiye’nin de imza attığı “Kadına Karşı Her Türlü Ayırıcılığın Önlenmesi Sözleşmesi” kapsamında gerekli düzenlemelerin yapılması,
- Kadının kendisini ifade etme imkânı arttıkça toplumumuzda halen etkinliğini koruyan töre, gelenek, namus, berdel, başlık parası v.b.

uygulamaların azalacağı düşünülmektedir. Bu amaçla sivil toplum örgütlerinden başlayarak yönetimin her düzeyinde kadınlara gerekli olanaklar sağlanmalıdır.

- Kız çocuklarının eğitimlerinin desteklenmesinde yapılan pozitif ayrımcılık ilkesi daha da geliştirilmelidir.
- Az da olsa sürmekte olan iki eşlilik durumu, kadına yönelik şiddetin en somut biçimlerinden biridir. Kadını aşağılayan bu durumun önüne geçmek için resmi olmayan evliliklere ilişkin önlemler artırılmalıdır.
- Güneydoğu Anadolu bölgesinde kadınların önemli bir kesiminin gelir getirici bir işte çalışmadığı bilinmektedir. Aile içi ekonomik şiddetin önüne geçmek için kadınların istihdam olanakları arttırılmalıdır.

7. KAYNAKLAR

1. Subaşı N, Akın A. Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın. Hacettepe Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, Ankara: 2003: 231 -249.
2. Sevil Ü, Yanikkerem E. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. İzmir: Güven Kitapevi, 2006.
3. Özyayın N, Üner O, Akın A. Kadın ve şiddet. Sağlık ve Toplum Dergisi 1998; 8(3-4): 73-81.
4. Krug EG. Violence by intimate partners. In: World Report on Violence and Health. Geneva WHO; 2002, 87-123.
5. Özmen Kaymak S. Aile içinde saldırganlığın yansımaları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi 2004; 37(2): 27-39.
6. Güzel D. Neden kadın hakları. Türk Hemşireler Dergisi 1995; 45 (3-4): 32-36.
7. Mehra V. Family violence prevention fund. culturally competent responses for identifying and responding to domestic violence in dental care setting. Journal Calif Assoc. 2004; 32: 387-395.
8. United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (2000). Domestic violence against women and girls 2000. <http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf/> 06.02.2011.
9. Fergusson DM, Boden JM, Horwood LJ. Examining the intergenerational transmission of violence in a New Zealand Birth Cohort. 2006; 30(2): 89-108.
10. Kocacik F, Dogan O. Domestic violence against women in Sivas, Turkey: Survey Study. Croat Med J. 2006; 47: 742-749.
11. Ulutaşdemir N. Kadına yönelik şiddet. Sağlık ve Toplum 2000; 12: 15-21.
12. Altınay A. ve Arat Y. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları, 2007.
13. Ankara Tabip Odası ‘Kadına yönelik şiddet ve hekimlik sempozyumu sonuç bildirgesi’ http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/ankara_tabip_odasi.pdf/ 27.06.2011.
14. Bütün C, Sözen, S, Tok E. Ölümle Sonuçlanan Kadınlara Yönelik Şiddetin Değerlendirilmesi. Konferans Tebliğleri, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul. 2003.

15. Vatandaş C. Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet. Ankara: Uyum Ajans, 2003.
16. Güler N, Tel H, Tuncay F. Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2005; 27 (2): 51-56.
17. Kocacık F, Çağlayandereli M. Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli İli Örneği Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi 2009; 6 (2): 24-43.
18. Dişsiz M, Hotun Şahin N. Evrensel Bir kadın sağlığı sorunu. kadına yönelik şiddet Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2008; 1(1): 50-58.
19. Şahin N, Dişsiz M. Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi 2009; 6 (2): 263-274.
20. Arın C. Kadına yönelik şiddet. Şiddet Cogito Yapı Kredi Yayınları, İstanbul: 1996: 6 (7) 305-312.
21. Deveci E. Elazığ İl Merkezinde İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Fiziksel Şiddete Maruziyetleri ve Yaklaşımları. Uzmanlık tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2002.
22. Savaş N. Doğankent Sağlık Eğitim Araştırma Bölgesindeki 15-49 Yaş Kadınlarının Ruh Sağlığı ve Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Açısından Değerlendirmesi Üzerine Bir Çalışma Uzmanlık Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2003.
23. From E. İnsanda Yıkıcılığın Kökleri. Alpagut Ş. (Çeviren). 2. Baskı, İstanbul: Payel, 1995.
24. Yanikkerem E. Kadına uygulanan şiddetin üreme sağlığına etkileri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2002; 5(2): 68-72.
25. Family Violence Prevention Fund National Concensus Guidelines Domestic Violence Victimization in healthcare setting <http://www.endabuse.org/userfiles/file/HealthCare/consensus.pdf> /27.12.2010.
26. Yaman Efe Ş. Aile içi şiddete uğrayan kadınlara yönelik hemşirelik hizmetlerinde değişim modelinin kullanılması. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2009; 2(2) : 130-135.

27. Naçar M, Baykan Z, Poyrazoğlu S ve ark. Kayseri ilinde iki sağlık ocağı bölgesinde kadına yönelik aile içi şiddet TAF Preventive Medicine Bulletin 2008; 8(2): 131-138.
28. Vahip I. Evdeki şiddet ve gelişimsel boyutu: farklı bir açıdan bir açıdan bakış Türk Psikiyatri Dergisi. 2002; 13(49): 312-319.
29. Erbek E, Erdamlar N. Kadına yönelik fiziksel şiddet ve cinsel şiddet: üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma Düşünen Adam Dergisi 2004; 17(4): 196- 204.
30. Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri [ttp://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin139.pdf](http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin139.pdf) /27.12.2010.
31. T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara: Elma Teknik Basım 2009.
32. Kadın Sünneti http://tr.wikipedia.org/wiki/Kad%C4%B1n_s%C3%BCnneti /06.08.2011
33. Korkut Owen F, Owen DW. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi Ankara: 2008.
34. Yücel M. Berdel. İstanbul: Agora Kitaplığı, 2008.
35. WHO (Dünya Sağlık Örgütü) (2002).World Report Violence and Health, Geneva http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ /25.05.2011
36. Heisse L. Violence against women Washington The Hidden Health Burden, World Bank Discussion, 1994.
37. Shea CA Et All.breaking through the barrers to domestic violence intervention. American Journal of Nursing 1997; 97(6): 26-34.
38. Raporların dilinden dünyada kadına yönelik şiddet. Kadın Çalışmaları Dergisi 2007; 2(4): 124-134.
39. Uluslar Arası Af Örgütü Basın Açıklaması, Türkiye: Şiddet Ailede Başlıyor, (2004) <http://www.amnesty.-turkiye.org/> /05.02.2011,
40. Kıyak S. Sağlık Ocağında Çalışan Hemşire ve Ebelerin Ailede Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Bilgi ve Tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008.

41. Cramer F, Me Farlane J . Pornograph anda buse of women. Public Health Nursing, 1994; 11(4): 268-272.
42. Heisse L. Fact Sheet On Gender Violence, New York; IWTC/UNIFFEN Resource Center 1992.
43. İlkaracan P, Gülçür L, Arın C. Sıcak Yuva Masalı Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz, Kadının İnsan Hakları Projesi. İstanbul: Metis Yayınları, 1996.
44. Simmons J. Dodd T ed. “Crime in England and Wales 2002/2003”. Home Office Statical Bullatein. <http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/hosb703.pdf> / 05.01.2011.
45. Demographic and Health Survey Colombia: Encuesta de Prevalencia, Demografia Salud, Report İnstitute for Resource Development. 1991.
46. Guedes AC, Stevens L, Helzner JF, Medina S. Addressing Gender Violence İn a Reproductive And Sexual Helath Program İn Venezuela. İn Responding to Cario: Case Studies of Changing Practice in Reproductive Health and FamilyPlanning. Edited by Nicole Haberland, Diana Measham. Population Council, NewYork: 2002: 257-272.
47. French M. Kadınlara Karşı Savaş, Eyüpoğlu B.(Çeviren). 1.Baskı, İstanbul: Metis Yayınları,. 1993.
48. Clarke Reufrey Russian Women Overcoming Violence, Wri Womwn. (The Newlestter of the Women’s Working Group of War Resisters) 1995; 20: 13-14.
49. “Kadın ve Yoksulluk 2008”. <http://www.amnesty.org.tr/ai/node/1489/> 05.01.2011.
50. Günay C. Mor Bakışlar Kadının Sırtından Sopa Eksik Olmuyor. İstanbul: Truva Yayınları, 2004.
51. Gümüšoğlu F. Sayılarla Kadına Yönelik Şiddet. Geleceğim Elimde. İstanbul: Mor Çatı Sığınma Vakfı- Mor Çatı Yayınları, 1998.
52. Türkiye; Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Kadınlar. Uluslararası Af Örgütü http://www.amnesty.org.tr/ai/system/files/turkiye_aile_ici_siddete_karsi_mucadelede_kadinlar./03.03.2011.

53. Hıdıroğlu S, Topuzoğlu A, Ay P, Karavuş M. Kadın ve Çocuklara Karşı Fiziksel Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: İstanbul’da Sağlık Ocağı Tabanlı Bir Çalışma. New Symposium Journal 2006; 44(4): 196 -202.
54. Ayrancı Ü, Günay Y, Ünlüoğlu İ. Hamilelikte aile içi eş şiddet. Anadolu Psikiyatri Dergisi 2002; 3: 75-87.
55. Deveci SE, Açık Y, Gülbayrak C. Tokdemir M. Elazığ il merkezinde 15–49 yaş evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumları. Toplum ve Hekim 2005; 20(3): 229-234.
56. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008. Ana Rapor http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2008/data/TNSA-2008_ana_Rapor-tr.pdf/ 05.01.2011.
57. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2003 <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2003/data/turkce/bolum3.pdf/> 05.01.2011.
58. Kadına Yönelik Şiddet Araştırması http://www.ari.org.tr/pdfs/08_01.pdf/ 27.12.2010.
59. Köse A, Beşer A. Kadının değiştirilebilir yazgısı “şiddet” Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2007; 10(4): 114-121.
60. Smith C. And Maurer F. Violence: A Social and Family Problem. Community Health Nursing-Theory and Practice Saunders Company, USA. 1995: 517-545.
61. Demir Akçer Z. Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar Diyarbakır Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
62. Yetim D. Şahin E.M. Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. Aile Hekimliği Dergisi 2008; 2(2): 48-53.
63. Bilican Gökçaya V. Türkiye’de şiddetin kadın sağlığı üzerine etkileri C.Ü. İktisadi İdari Bilimler Dergisi 2009; 10(2): 167-179.
64. Demier T. Kadın Sorunundan Kareler. Ankara: Ütopya Yayınları, 2007.
65. İlkkaracan İ. “Kentli Kadınlar Ve Çalışma Yaşamı” http://www.wwhr.org/files/3_12.pdf/ 28.12.2010.
66. Yorkoş N. “Cinsel Şiddet” http://www.ku.edu.tr/files/counseling/brochures/tr/cinsel_siddet.pdf/ 31.12.2010.

67. Godenzi A. Cinsel Şiddet Yaşayanların/ Yaşatanların Anlatımlarıyla Çev: Sultan Kurucan Coşar, Yakup Coşar İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1992.
68. Öztürk E. Türkiye’de Aile Şiddet ve Kadın Sığınma. Evleri İstanbul: Birey Yayıncılık, 2010.
69. Muslu L, Erdem M. Eşi tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması. Hemşirelikte Araştırma ve Geliştirme Dergisi 2004; 4: 34-38.
70. Bassuk E, Dawson R, Huntington N. Intimate partner violence in extremely poor women: longitudinal pattern and risk markers. Journal of Family Violence 2006; 21: 387-399.
71. Terry G. Poverty reduction and against women: exploring links, assessing impact. Development in Practice 2006; 14: 469-490.
72. Humphreys CA. Health inequalities perspective on violence against women. Health and Social Care in the Community; 2007: 15
73. Memiş M. Çalışan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.
74. Okutan N. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet- Van’da Kadınların Şiddet Deneyimleri, Şiddeti Doğuran Koşullar ve Baş Etme Biçimleri, Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007.
75. Page AZ, İnce M. Aile içi şiddet konusunda bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları 2008; 11(22): 81-94.
76. Büker S, Eziler Kıran A. Reklamlarda Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul: Alan Yayıncılık, 1999.
77. Ünal G, Bilge A. Ev içi yönetiminde acil hemşiresinin rolü. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2004; 20(1): 127-137.
78. Tezcan M. Türk Kültüründe Başlık Parası Geleneği (Kültürel Antropolojik Yaklaşım) Ankara: Halk Kütüphanelerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları Gelenek – Görenek ve İnançlar Dizisi, 1998.
79. Tezcan M. İlkel toplumlarda başlık parası geleneği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi 1976; 9 (1): 415-426.

80. Gemi A. Berdel. Uluslararası Kürt Kadın Kongresi Hakkari: 2009: 12-13.
81. Tüzer V, Göka E. İç göç ve aile içi şiddet: erkekler batıda kadınlar doğuda. Kadın Çalışmaları Dergisi 2007; 2(4): 56-63.
82. Yıldırım A. Sıradan Şiddet, İstanbul: Boyat Kitapları, 1998.
83. Selek P. Ataerkillik ve Şiddet Kültürü. Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu. Ankara Tabip Odası Yayınları, Ankara: 2002: 17-24.
84. Açık Y. Türkiye Üreme Sağlığı Programı, Kadına Yönelik Şiddet. Elazığ: Matsan Ofset, 2005.
85. Töre Ve Namus Cinayetleri Raporu (2008). http://www.kamer.org.tr/content_images/tore_namus_cinayetleri_raporu_02_07_2008.pdf / 10/01/2011.
86. Akkoç F. Töre ve Namus Cinayetlerinin Sebep Sonuç İlişkisinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: T.C Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2007
87. Kardam F. Töre ve Namus Cinayetleri Dinamikleri Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu. Ankara: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Nüfus Bilim Derneği Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2005.
88. Ertürk Y. Uluslar Arası Rejimler Bağlamında Namus Adına Uygulanan Şiddet. Der. Mojab S, Abdo M. Namus Adına Şiddet Kuramsal ve Siyasal Yaklaşımlar. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul: 2006: 175-185.
89. Sirman N. Akrabalık, Siyaset ve Sevgi. Sömürge Sonrası Koşullarda Namus Türkiye Örneği. Der. Mojab S, Abdo M. Namus Adına Şiddet Kuramsal ve Siyasal Yaklaşımlar. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul: 2006: 42-61.
90. KAMER. İstersek Biter “Namus” Adına İşlenen Cinayetler Raporu. İstanbul: 2006.
91. Gökkan A, Sirman N. Gökyüzünde Asılı Çılgınlıklar Namus Cinayetleri ve Kadın İntiharları Araştırması 2007 Raporu. İstanbul: Gün Matbaacılık, 2007.
92. Halis M. Batman’da Kadınlar Ölüyor. İstanbul: Metis Yayınları, 2001.
93. Kardam F. Namus Gerekçesi ile Öldürme ya da Canına Kıyma; Kadın Cinselliği Üzerinde Baskıların Benzer Koşullarda Farklı Sonuçları mı. Editör. Akın A. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın. Hacettepe Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, Ankara: 2003: 249-260.

94. Yanikkerem E. 15-49 Yaş Evli Kadınların Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşlerinin ve Şiddete Maruz Kalma Durumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2002.
95. Kemerli N. Aile İçinde Kadına Yöneltilen Şiddet. Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu. Ankara Tabip Odası Yayınları, Ankara: 2002: 41-69.
96. Tel H. Gizli sağlık sorunu: ev içi şiddet ve hemşirelik yaklaşımları. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2002; 6(2): 1-9
97. Atman ÜC. Kadına yönelik şiddet; cinsel taciz/ırza geçmesi Sürekli Tıp eğitimi Dergisi 2003; 12(9): 333-338
98. Kandemir Ö. Şanlıurfa İli Viranşehir İlçe Merkezinde Sağlık Personelinin Aile İçi Şiddet Konusunda Bilgi, Tutum ve Mesleki Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa: Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007.
99. İşleğen Y. Kadına Yönelik Şiddete Jinekolojik Yaklaşım. Ankara Tabip Odası. Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu Kitabı. Ankara Tabip Odası Yayınları, Ankara: 2002.
100. Özvarış ŞB, Demirören M, Şener S, Tumay Ş. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri. Editör. Akın A. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, 2008.
101. Karınca E. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Yasal Düzenlemeler. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, 2008.
102. CEDAW Ek İhtiyari Protokolü-2003 CEDAW Ek İhtiyari Protokolü <http://www.turkhukusitesi.com/showthread.php?t=2183>/12.01.2011.
103. Özberk E. .TC. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi. Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Sunulan Hizmetler Ankara: 2008.
104. Kadın Kuruluşları http://www.minidev.com/stk/sivil_toplum_kadin.asp/ 05.08.2011
105. Sümbüloğlu K, Sümbüloğlu V. Bioistatistik. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi, 1997: 218-238

106. Yaman Efe Ş, Ayaz S. Kadına yönelik şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. Anadolu Psikiyatri Dergisi 2010; 11: 23-29.
107. Akalın A. 15-49 Yaş Grubu Kadınlarda Aile İçi Şiddet Sıklığı ve Depresyona Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2010.
108. Camuz F. Hatay Samandağ İlçesinde Farklı Etnik Gruplarda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2007.
109. Karaçam Z, Çalışır H. Evli kadınların aile içi şiddet görmelerini etkileyen faktörler ve kadınların şiddete ilişkin bazı özellikleri. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006; 22(2): 71-88.
110. Yoksulluk 2009 Çalışması Sonuçları. T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=6365/15.06.2011>
111. Türkiye İstatistik Kurumu Yaşam Memnuniyet Araştırması http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=11&KITAP_ID=15/05.08.2011.
112. Yoksulluk Sınırı http://www.turk-is.org.tr/source.cms.docs.turkis.org.tr.ce/docs/file/gida_harcama.pdf/ 15.06.2011
113. World Marriage Pattern. United Nations, Population Division, Department of Economic and Social Affairs <http://www.un.org/esa/population/publications/worldmarriage/worldmarriagepatterns2000/>16.06.2011
114. Çakmak D. Türkiye’de Çocuk Gelinler. 1. Hukukun Gençleri Sempozyumu “Hukuk Devletinde Kişisel Güvenlik” Ankara <http://www.umut.org.tr/HukukunGencleri/TamMetinlerSunular/DirenCakmak.pdf/> 05.06.2011.
115. Ökten Ş. Toplumsal cinsiyet ve iktidar: güneydoğu anadolu bölgesi’nin toplumsal cinsiyet düzeni. Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2009; 2 : 302-312.
116. Sencer M. Gap Bölgesinde Toplumsal Değişme Eğilimleri. Ankara: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yayını, 1993.
117. Mardin KAMER. Kadınlar Buluşuyor Projesi 2010. <http://www.sirnakajans.com/Detay.asp?Id=41/> 20.06.2010

118. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (DİKASUM). Kadın araştırması Raporu <http://www.mehmetfarac.com/belge.asp/10.06.2011>.
119. Cengiz Özyurt B, Deveci A. Manisa’da kırsal bir bölgedeki 15-49 yaş evli kadınlarda depresif belirti yaygınlığını ve aile içi şiddet ilişkisi. Türk Psikiyatri Dergisi 2010; 21: 1-7.
120. Açık Y. Kadının Statüsü Konusunda Elazığ Örneği. Elazığ: Matsan Ofset, 2005
121. Toka H, Karbeyaz K, Balcı Y. Eskişehir’de kadına yönelik aile içi şiddetin değerlendirilmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2010; 10(2): 261-276.
122. Sevcen F, Paksoy Erbaydar N, Çilingioğlu N, Akın A. Bir Birinci Basamak Sağlık Kuruluşuna Başvuran Kişilerin Aile İçinde Eşe Yönelik Şiddet Konusundaki Görüş ve Deneyimleri 1. Kadın Sağlığı Kongresi “Kadına Yönelik Şiddet” 2008; Poster Bildiri No: 16
123. Dindaş H. Kadına Yönelik Eş Şiddetinin Sosyoekonomik Durum ve Yaşam Kalitesi İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008.
124. Kurçer MA, Güneş G, M Genç. Malatya’da sosyoekonomik düzeyleri farklı iki ayrı bölgede evli kadınlara yönelik aile içi şiddet ve etkileyen faktörler. Sağlık ve Toplum 1999; 9(3): 34-37.
125. Sutherland CA, Bybee DI, Sullivan CM. Beyond bruises and broken bones: the joint effects of stress and injuries on battered women’s health. American Journal of Community Psychology 2002; 30: 609-636.
126. Weingourt R, Maruyama T, Sawada I, Yoshino J. Domestic violence and women’s mental health in Japan. International Council of Nurses 2001; 48 : 102-108.
127. Giray H, Keskinoglu P, Sönmez Y. Gebelikte aile içi fiziksel şiddet ve etkileyen etmenler. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi 2005; 14 (10): 217-220.
128. Xu X, Zhu F, Campo P, Koenig M, Mock V, Campbell J. Prevalence of and risk factor for intimate partner violence in China. American Journal of Public Health 2005; 95: 78-85.
129. Olufunmilayo I. Economic violence to women and girls. *Journal of Trauma, Violence & Abuse* 2008; 9: 167

130. Lawson EJ, Rose LF, Rajaram S. The Psychosocial context of black women's health. *Health Care Women International* 1999; 20: 279-289.
131. Boz B, Acar K. Mayıs 2003-Temmuz 2004 Tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalına başvuran aile içi şiddet olguları. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2008; 1: 13-16.
132. Obi SN Ozumba BC. Factor associated with domestic violence in South-east Nigeria. *Journal of Obstetrics and Gynecology* 2007; 27: 75-78.
133. Karataş B, Derebent E, Yüzer S, Yiğit R, Özcan A. Kırsal Kesim Kökenli Kadınların Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşleri. <http://cws.emu.edu.tr/en/conferences/2ndint/pdf/pdf/20.06.2011>
134. Valladeres E, Pena R, Persson LA, Högberg U, Violence against pregnant women prevalence and characteristics a population-based study in Nakaragua. *International Journal of Obstetrics and Gynaecology* 2005; 12: 1243-1248.
135. Uğurlu-Sakallı N. Evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar: çelişik duygulu cinsiyetçilik, yaş, eğitim ve gelir düzeylerinin etkileri. *Türk Psikoloji Yazıları* 2003; 6(11-12): 53-65.
136. Arslan MM, Yarımoğlu B, Çekin N, Hilal A. Eş şiddetiyle Adli Tıp Kurumu Adana Şube Müdürlüğüne başvuran olguların incelenmesi. *Türkiye Klinikleri* 2005; 2: 39 – 43.
137. Tuksan AA. Şiddet, şiddeti önlemede ve adalete erişmede İstanbul Barosunun rolü. *Kadın Çalışmaları Dergisi* 2007; 2(4): 103-106.
138. Yavuz MS, Aşirdizer M. Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Polikliniği'ne başvuran aile içi şiddete maruz kalmış kadın olgularının analizi. *Adli Tıp Dergisi* 2009; 23 (1): 15-23.
139. İlkaracan P. Doğu Anadoluda Kadın ve Aile. *Bilanço 75. Yılda Kadınlar ve Erkekler Tarih Vakfı Yayınları İstanbul: 1998. 173-192.*
140. Dinç H, Hotun Şahin N. Bir kadın sağlığı sorunu: töre ve namus cinayetleri. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi* 2009; 17(2): 123-132.
141. Boztaş G, Özvarış Ş, Atilla S, Altınoğlu A, Aybar A, Akyan M, Çabuk H. Keçiören Şenlik Sağlık Ocağına Başvuran Okur Yazar Evli Kadınlara Yönelik Eş

Şiddeti Araştırması, 1. Kadın Sağlığı Kongresi “Kadına Yönelik Şiddet” 2008.
Sözlü Bildiri No: 25

142. Vahip I, Doğanavşargil I. Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. Türk Psikiyatri Dergisi 2006; 17(2): 107-114.
143. Deveci SE, Acik Y, Gulbayrak C, Tokdemir M, Ayar A. Prevalence of domestic violence during pregnancy in a Turkish community, Southeast Asian J. Trop. Med. Public Health 2007; 38: 754-760.
144. Günay Y. Kadına yönelik aile içi şiddet olguları. Adli Tıp Dergisi 1996; 12: 69-79.
145. Tanrıverdi G, Şıpkın S. Çanakkale’de sağlık ocaklarına başvuran kadınların eğitim durumunun şiddet görme düzeyine etkisi. Fırat Tıp Dergisi 2008; 13(3): 183-187.
146. Yıldız HK, Yavuz MF, Akıncı FS, Gölge ZB. Aile içi şiddet olgularında 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanunun uygulamaları. Adli Tıp Dergisi 2003; 17: 59-68.

8. EKLER

Ek A: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Tarama Formu

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET TARAMA FORMU (ön yüz)

Giriş

Görüşmeye aşağıdaki ifadelerle başlayabilirsiniz.

“Kadınların yaşamında aile içi şiddet ve istismar çok yaygın, bu nedenle her hastama şiddet hakkında sorular sormaya başladım.”

“Aile içi şiddet, kişinin eşine, çocuklarına, ana-babasına, kardeşlerine ya da yakın akrabalarına yönelik her türlü saldırgan davranış ve tehdittir. Halen evli olan, aynı evi paylaşan eski eş, eski nişanlı, eski kız ya da erkek arkadaşına yönelik her türlü saldırgan davranış ve tehdidi içerir.”

“Soracağım sorulara vereceğiniz tüm cevaplar ve bilgiler gizli kalacaktır.”

Sorular

1. a. Son bir yıl içinde eşiniz veya ailenizin diğer üye/üyceri size karşı hakaret, aşağılama veya küçük düşürücü davranışlarda bulundu mu? E H
- b. Evet ise; son 1 ay içinde bulundu mu? E H

2. a. Son bir yıl içinde eşinizden veya ailenizin diğer üye/üyelerinden tekmeleme, tokatlama, dövme, vurma gibi davranışlar gördünüz mü? E H
- b. Evet ise; son 1 ay içinde gördünüz mü? E H

3. a. Son bir yıl içinde eşiniz veya ailenizin diğer üye/üyeleri çalışmanızı engelledi ya da maddi olarak sizi sıkıntıya sokacak davranışlarda bulundu mu? E H
- b. Evet ise; son 1 ay içinde bulundu mu? E H

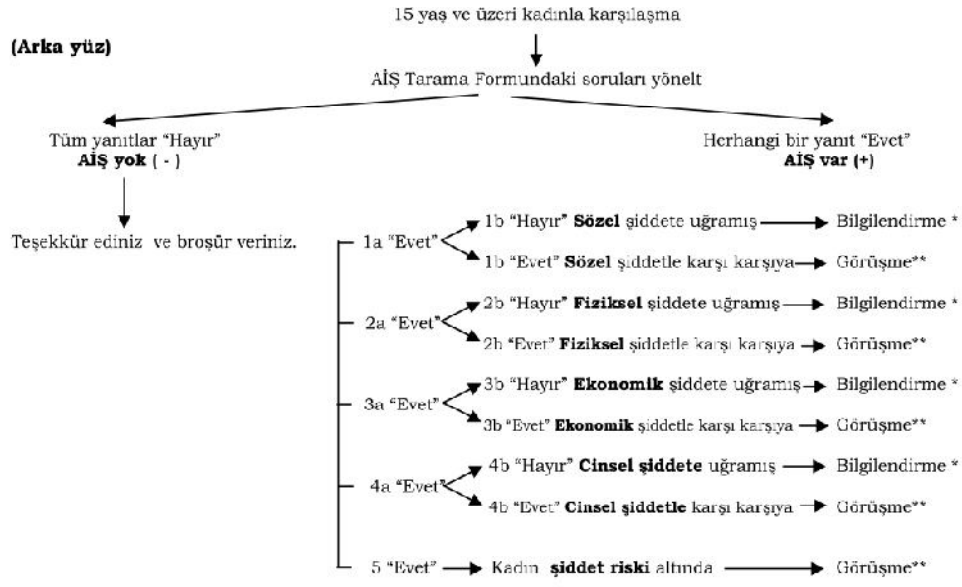
4. a. Son bir yıl içinde istemediğiniz halde, cinsel ilişkiye zorlandınız mı? E H
- b. Evet ise; son 1 ay içinde oldu mu? E H

5. Eşinizden veya ailenizin diğer üye/üyelerinden korkuyor musunuz? E H

Sonuç

Birinci sorunun a veya b şıkkının yanıtı “Evet” ise,
İkinci sorunun a veya b şıkkının yanıtı “Evet” ise,
Üçüncü sorunun a veya b şıkkının yanıtı “Evet” ise,
Dördüncü sorunun a veya b şıkkının yanıtı “Evet” ise,
Beşinci sorunun yanıtı “Evet” ise,
Bütün soruların yanıtı “Hayır” ise,

Sözel şiddet (+)
Fiziksel şiddet (+)
Ekonomik şiddet (+)
Cinsel şiddet (+)
Şiddet riski (+)
AİŞ (-)

Ek B: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET KAYIT FORMU (Ön yüz)

İL:	
Sağlık kurumu / Aile Hekimi	Formu dolduran
.....	Adı-soyadı: Görevi:
Başvuru bilgileri	
Kuruma başvuru tarihi: ... / ... / saati:	
Başvuru nedeni:	
Kuruma geliş şekli: Yalnız ☐ Yakınları ile ☐ Çocukları yanında mı? Hayır ☐ Evet ☐	
Kurumdan ayrılış tarihi: ... / ... / saati: Kurumda kalış süresi: saat	
Mağdur bilgileri	
Adı-soyadı: Doğum tarihi: ... / ... / Uyuşu: T.C. ___ Diğer	
T.C. Kimlik No:	
Öğrenim durumu: OYD ☐ OY ☐ İlkokul mez. ☐ Ortaokul mez. ☐ Lise mez. ☐ Yüksek öğretim mez. ☐	
Medeni hali: Bekar ☐ Evli ☐ Dul ☐ Boşanmış ☐ Diğer	
Yaşayan çocuk: Yok ☐ Var ☐ kız ve Erkek Yaşları: Şu anda hamile mi: Evet ☐ Hayır ☐	
Yaşadığı hanedeki kişiler: Yalnız ☐ Birlikte yaşadığı kişi sayısı: ve Yakınlıkları:	
Gelir getiren bir işte çalışma: Çalışmıyor ☐ Çalışıyor ☐ İşin tanımı:	
Sosyal güvence: Yok ☐ Emekli sandığı ☐ Bağ-kur ☐ SSK ☐ Özel sigorta ☐ Diğer	
Kronik hastalık: Yok ☐ Var (açıklayınız) _	

Özürtlülük: Yok ☐ Var (açıklayınız) _
Sigara kullanma: Yok ☐ Var (açıklayınız) _ Günde tane veya paket
Alkol kullanma: Yok ☐ Var (açıklayınız) _ Günde / haftada / aydakadeh..... şişe
Bağımlılık yapan madde kullanımı: Yok ☐ Var (açıklayınız) _ Türü:

İletişim bilgileri

Adres:	Telefon numarası:
Ulaşılabilecek bir yakınımın adı-soyadı:	Telefon numarası: Yakınlık derecesi:

Şiddet öyküsü

Şiddet yakınması (kadının ifadesi ile):
Şiddetin gerçekleştiği yer: Ev ☐ İşyeri ☐ Okul ☐ Sokak ☐ Diğer
Şiddetin gerçekleştiği tarih: ... / ... / saat:
Şiddetin türü (Görüşmecinin kararı): Fiziksel ☐ Duygusal ☐ Cinsel ☐ Ekonomik ☐
Şiddetin ciddiyeti (Değerlendirme skalasına göre)*:
Şiddeti gerçekleştirenin yakınlık derecesi: Cinsiyeti: Yaşı:
Şiddeti gerçekleştirenin özel durumu: Yok ☐ Akıl hastası ☐ Çocuk ☐ Zihinsel özür ☐ Fiziksel özür ☐ Diğer
Şiddet için başka yere başvurdu ve yardım aldı mı? Hayır ☐ Evet ☐
Çocuklar da şiddete maruz kaldı mı? Hayır ☐ Evet ☐ yaş cinsiyet şiddet türü
Çocuklar şiddete tanık oldu mu? Hayır ☐ Evet ☐ yaş cinsiyet
Daha önce de şiddet uyguladı mı? Hayır ☐ Evet ☐ Şiddetin devam etme süresi:

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET KAYIT FORMU (Arka yüz)

Risk değerlendirme		
1.	Şiddet son bir senede artış gösterdi mi?	E ☐ H ☐
2.	Failde alkol ve madde kullanımı söz konusu mu?	E ☐ H ☐
3.	Faile sizi öldürmekte tehdit etti mi?	E ☐ H ☐
4.	Evinde silah bulunuyor mu?	E ☐ H ☐
5.	Eve gitmeye korkuyor musunuz?	E ☐ H ☐
Sonuç		
	Bilgilendirme yapıldı. (Yasal haklar, kadın ve çocuk koruma ve destek hizmetleri)	E ☐ H ☐
	Güvenlik planı geliştirildi. (Eve dönüş)	E ☐ H ☐
	İleri tıbbi tanı ve tedavi için yönlendirme yapıldı.	E ☐ H ☐
	Kadın ve çocuk koruma hizmetlerine yönlendirme yapıldı.	E ☐ H ☐
	Psikolojik destek/danışmanlık için yönlendirme yapıldı.	E ☐ H ☐
	İzlem planı yapıldı.	E ☐ H ☐
	Polise bildirildi.	E ☐ H ☐
Diğer (tanımla)		
.....		
Notlar		

* Şiddetin Ciddiyetini Değerlendirme Skalası:

1. Şiddet tehdidi, silah ile birlikte,
2. Tokatlama, itme (yaralanma ve uzun süreli acı yok),
3. Yumruklama, tekmeleme, yaralar, kesikler ve/veya devam eden acı,
4. Ciddi sonuçlar, yanıklar, kemik kırılması,
5. Baş ve/veya iç organlarda kalıcı yaralanmalar,
6. Silah kullanımı, silahla yaralama.

Ek C : Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Bildirim Formu

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET BİLDİRİM FORMU
(Sağlık Kurumlarından Sağlık Müdürlüğüne)

SAĞLIK KURUMU:

YIL:

AY:

SAĞLIK KURUMUNA BAŞVURAN 15 YAŞ VE ÜZERİ KADIN SAYISI:

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET TARAMA FORMU DOLDURULAN KADIN SAYISI:.....

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET KAYIT FORMU DOLDURULAN KADIN SAYISI:

OLGU NUMARASI	YAŞ	EĞİTİM DURUMU	MEDENİ DURUMU	ŞİDDET TÜRÜ	SONUÇ

Ek D: Anket Örneği

Mardin İlinde 15-49 Yaş Kadınlarda Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Sıklığı ve Etkileyen Faktörler

Bu çalışma; Mardin ilinde 15-49 yaş kadınlarda aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve etkileyen faktörleri araştırmak amacıyla planlanmıştır. Sorulara doğru ve samimi cevap vermeniz araştırmada doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmamızı sağlayacaktır. **Anket formu üzerine adınız; soyadınız T.C. kimlik numaranız gibi kişisel bilgilerinizi kesinlikle yazmayınız.** Elde edilen bilgiler toplu olarak değerlendirilecek ve kişisel hiçbir bilgi kullanılmayacaktır. Katkı ve katılımınız için çok teşekkür ederiz.

Sema ÇİFÇİ

F.Ü.Tıp Fak.Halk Sağlığı AD. Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaşınız.....
2. Sizin ve (evli iseniz) eşinizin öğrenim durumu

	Sizin	Eşiniz
Okur-yazar değil	()	()
Sadece okur-yazar	()	()
İlkokul mezunu	()	()
Ortaokul mezunu	()	()
Lise/dengi okul mezunu	()	()
Üniversite/Yüksek okul	()	()
3. Aylık hane geliriniz nedir? Evinize giren toplam para miktarı (maaş, tarla ve bahçeden gelen v.s.) ne kadardır?.....TL
4. Bu gelirden yararlanan kişi sayısı:Kişi
5. Sizin ve (evli iseniz) eşinizin mesleği nedir?

	Siz	Eşiniz
Memur	()	()
Kadrolu İşçi	()	()
Geçici/mevsimlik işçi	()	()
Üst düzey memur	()	()
Küçük esnaf	()	()
İşadamı	()	()
Çalışmıyor	()	()
Emekli	()	()
Diğer
6. Gelir getirici bir işte çalışıyorsanız, maaş kartınız kimde?
() Bende () Eşimde () Diğer (kimde:)
7. Sosyal güvenceniz var mı?
() Yok () Emekli sandığı () Bağ-kur () SSK
() Yeşil kart () Diğer:
8. Yaşadığınız konutun mülkiyeti size mi ait?
() Evet () Hayır
9. Medeni durumunuz?
() Evli () Boşanmış () Bekar () Eşi ölmüş () Diğer

10. Nikah Türünüz?
 Dini nikah Resmi nikah Hem resmi hem dini
 Nikah yok
11. Eşinizin başka cinsel eşi yani kumanız var mı?
 Evet (ise kaç tane:) Hayır
12. Kumanız ile aynı evde mi yaşıyorsunuz? Evet Hayır
13. Kaç yıldır evlisiniz? yıl veya ay
14. Evlenmenize kim karar verdi?
 Ben karar verdim Ailem
 Diğer: (Açıklayınız:)
15. Eşinizle evlenme biçiminiz
 Kendimiz tanıştık, anlaştık, aileler evlenmemizi onayladı.
 Kendimiz tanıştık, anlaştık, aileler istememesine rağmen evlendik.
 Kendi isteğimle kaçarak evlendim.
 İstemiyordum, kaçırıldım.
 Görücü usulüyle.
 Berdel.
 Beşik kertmesi.
 Diğer.....
16. Eşinizle evlenirken aileniz, eşinizin ailesinden başlık parası aldı mı?
 Evet (Ne kadar:) Hayır
17. Eşinizle herhangi bir akrabalık ilişkiniz var mı?
 Var (ise neyiniz oluyor?:) yok
18. Eşiniz ve çocuklarınız dışında sizinle birlikte oturan başka kişiler var mı?
 Var (ise kimler:) Yok
19. Bu sizin ilk evliliğiniz mi?
 Evet Hayır ilk değil (kaçıncı evliliğiniz:)
20. İlk evlenme yaşınız :
21. İlk gebelik yaşınız :
22. Toplam gebelik sayınız :
23. Toplam canlı doğum sayınız :
24. Toplam ölü doğum sayınız :
25. Toplam yaşayan çocuk sayınız:
26. Toplam ölen çocuk sayınız :
27. Toplam düşük sayınız :
28. İsteyerek düşük sayınız :
29. Bölgede hâkim herhangi bir aşirete mensup musunuz?
 Evet Hayır
30. Ailede alınan kararlarda size danışılıyor mu?
 Her zaman Bazen Hiçbir zaman
31. Ailenizde töre cinayeti yaşandı mı?
 Evet Hayır
32. Ailenizde berdel olayı oldu mu?
 Evet Hayır
33. Ailenizde başlık parası verme/alma geleneği var mıdır?
 Evet Hayır
34. Ailede önemli kararları kim alır?
 Eşim Ben Eşim ile birlikte alırız
 Kayınpeder/Kayınvalide Diğer (Açıklayınız:)
35. Sizce aile içi önemli kararları kim almalıdır?
 Evin erkeği Evin Hanımı Eşler birlikte
 Diğer (Açıklayınız:)
36. Seçimlerde nasıl oy kullanırsınız?

- () Kendi özgür iradem ile () Eşimin isteği şekilde
() Diğer (Açıklayınız:)
37. Babanız siz çocukken veya genç kızken sizi döver miydi?
()Evet ()Hayır ()Hatırlamıyorum
38. Anneniz siz çocukken veya genç kızken sizi döver miydi?
()Evet ()Hayır ()Hatırlamıyorum
39. Sizin, çocuklarınızı dövdüğünüz oluyor mu?
()Evet ()Hayır
40. Ne sıklıkta
()Yalnızca bir defa ()Birkaç defa oldu ()Ara sıra olur
()Sık sık olur
41. Eşinizin çocuklarınızı dövdüğü oluyor mu?
()Evet ()Hayır
42. Ne sıklıkta
()Yalnızca bir defa ()Birkaç defa oldu ()Ara sıra olur
()Sık sık olur
43. Eşiniz anne veya babasından dayak yemiş mi?
()Evet ()Hayır ()Bilmiyorum
44. Kayınvalideniz hiç eşinden dayak yemiş mi?
()Evet ()Hayır ()Bilmiyorum
45. Babanız annenizi döver miydi?
()Evet ()Hayır ()Bilmiyorum
46. Eşinde dayak yiyen kaç kadın tanıyorsunuz?
47. Eşinizin anlaşmazlıklarda üzerinize yürüdüğü oldu mu?
()Evet ()Hayır
50. Sizi eliyle sarsarak tartakladığı oldu mu?
()Evet ()Hayır
51. Saçınızı çekti mi?
()Evet ()Hayır
52. Kolunuzu büktü mü?
()Evet ()Hayır
53. Sizi dövdü mü?
()Evet ()Hayır
54. Yüzünüze eliyle vurduğu oldu mu?
()Evet ()Hayır
55. Sizi tekmeledi mi?
()Evet ()Hayır
56. Eşinizin anlaşmazlıklarda üzerinize bir şey fırlattığı oldu mu?
()Evet ()Hayır
57. Sizi boğmaya çalıştı mı?
()Evet ()Hayır
58. Size yumruk attı mı?
()Evet ()Hayır
59. Herhangi bir tarafınızı yaktı mı?
()Evet ()Hayır
60. Sizi sopayla, bıçakla veya silahla hiç yaraladı mı?
()Evet ()Hayır
61. Eşinizin uyguladığı herhangi bir şiddet nedeniyle, zarar görme sonucu sağlık kuruluşuna gittiniz mi? ()Evet ()Hayır
62. Eşiniz sizi hiç, kıyafet almama, para vermeme, maddi ihtiyaçlarınızı karşılamama gibi konularda tehdit etti mi? ()Evet ()Hayır
63. Eğer çalışıyorsanız, maaş kartınızı zorla elinizden aldı mı?
()Evet ()Hayır

64. Size ihtiyacınız kadar para verir mi?
()Evet ()Hayır ()Diğer
65. Siz eşinizden para istemeden eşiniz size para verir mi?
()Evet ()Hayır ()Diğer
66. Eşinizin duvar, mobilya ya da kapıyı tekmelediği oldu mu?
()Evet ()Hayır
67. Bir eşyayı fırlattığı, kırdığı veya parçaladığı oldu mu?
()Evet ()Hayır
68. Konuşurken sizi parmakla tehdit ettiği oldu mu?
()Evet ()Hayır
69. Size elini kaldırdığı oldu mu?
()Evet ()Hayır
70. Sizi herhangi bir şey yapmakla tehdit etti mi?
()Evet ()Hayır Ne ile.....
71. Eşinizin sizi bakış ve tehditlerle sindirmeye çalıştığı olur mu?
()Evet ()Hayır ()Bazen ()Geçmişte
72. Zaman zaman sizi evden kovmak veya evden ayırmakla tehdit ettiği olur mu?
()Evet ()Hayır
73. Size başkalarının yanında küçük düşürücü söz ve davranışlarda bulunur mu?
()Evet ()Hayır
74. Hamile, hasta ya da bakıma muhtaç olduğunuzda eşiniz size destek olur mu?
()Evet ()Hayır
75. Eşinizle aranızdaki anlaşmazlıklarda size karşı ağır küfür kullandığı olur mu?
()Hiç olmaz ()Bazen ()Her zaman
76. Eşiniz hiç sizi anneniz, babanız ya da akrabalarınız ile görüştürmeyeceği konusunda tehdit etti mi? ()Evet ()Hayır
77. Eşiniz hiç sizi anneniz, babanız ya da akrabalarınıza zarar vereceği konusunda tehdit etti mi? ()Evet ()Hayır
78. Eşiniz siz istediğinizde cinsel ilişkide bulunur mu?
()Evet ()Hayır
79. Eşiniz siz istemediğiniz zaman cinsel ilişkiden vazgeçer mi?
()Evet ()Hayır
80. Eşiniz sizi istemediğiniz ilişkilere zorlar mı? (genital, oral,v.s)
()Evet ()Hayır ()Bazen
81. Cinsel ilişkiyi istemediğinizde kocanız size kızar mı, sizi döver mi?
()Evet ()Hayır ()Bazen
82. Eşiniz günlük yaşamını, aile düzenini aksatacak biçimde içki içiyor mu?
()Evet ()Hayır
83. Eşiniz günlük yaşamını, aile düzenini aksatacak biçimde kumar alışkanlığı var mı?
()Evet ()Hayır
84. Aşağıdaki durumları yaşıyor musunuz veya yaşadınız mı? Ne sıklıkta yaşıyorsunuz?

	Hiç olmadı	Yalnızca bir kez	Birkaç defa oldu	Her zaman oluyor	Eskiden oluyordu şimdi olmuyor
Kayınvalidenizin size hakaret etmesi	()	()	()	()	()
Kayınvalidenizin size tokat atması, itmesi v.s.	()	()	()	()	()
Kayınpederizin size hakaret etmesi	()	()	()	()	()
Kayınpederinizin size tokat atması, itmesi v.s.	()	()	()	()	()

85. Eşiniz size şiddet uyguluyorsa, bunun nedenleri sizce aşağıdakilerden hangisidir?
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

Şiddet Nedenleri	Evet	Hayır
Maddi sorunlar (eşin işsiz olması, gelirin düşük olması vs.)		
Eşin kötü alışkanlıklarının olması (kumar oynaması, alkol, eroin, hap kullanması vb)		
Eşin bir anlık öfkesi		
Eşin kıskanç olması		
Eşin ruhsal sorununun olması		
Eşine göre ev işlerini (çamaşır, yemek, bulaşık) iyi yapamama		
Eşinin eve geç gelmesini sorgulama		
Benim davranışlarım(yemeği yakma, izin almadan sokağa çıkma v.s.)		
Ailevi sorunlar (çocuklarla ilgili, kayınvalide ile yaşanan, akrabalarla ilgili)		
Ailelerin zorla evlendirmesi		
Diğer		

86. Eşiniz tarafından şiddete maruz kaldığınızda aşağıdaki davranışlardan hangisini gösterirsiniz?

Şiddete gösterilen tepki	Evet	Hayır
Hiç tepki vermeme/içine kapanma		
Ağlama/darılma, kırılma, konuşmama		
Sözle karşılık verme/bağırma		
Polise telefon etme		
Diğer		

87. Eşinizden şiddet görmenize rağmen evliliğinizi sürdürme nedeniniz?

Evliliği sürdürme nedeni	Evet	Hayır
Çocuğum babasız kalmasın diye		
Her şeye rağmen eşimi sevdiğim için		
Hiçbir gelirim olmadığı için		
Bir gün düzeleceğini düşündüğüm için		
Ben dayağı hak ettiğim için		
Diğer		

88. Son bir yıl içinde eşiniz ya da eşinizin ailesi/sizin ailenizden herhangi birinin uyguladığı fiziksel şiddete (tekme, tokat, yumruk, itme, herhangi bir aletle vurma gibi) maruz kaldınız mı?

Evet Hayır

89. Eğer böyle bir fiziksel şiddete maruz kaldıysanız bu olay kaç kez oldu? kez Size yönelik bu fiziksel şiddet kim/kimler tarafından gerçekleştirildi? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

Eş Kayınpeder Kayın valide Görümce

Kayınbirader Anne Baba Kardeş

9-Çocuk 10) Diğer (Lütfen belirtiniz:)

90. Eğer böyle bir fiziksel şiddete maruz kaldıysanız olay sonucu herhangi bir şekilde yaralandınız mı?

Evet (ise ne oldu:) Hayır

91. Bu yaralanma sonucu doktora gittiniz mi? 1-Evet 2-Hayır

92. Son bir yıl içinde eşiniz ya da eşinizin ailesi/sizin ailenizden herhangi birinin uyguladığı tehdit, azar, aşağılama, küfür vb. şekilde sözel istismara maruz kaldınız mı?

Evet Hayır

93. Eğer böyle bir sözel istismara maruz kaldıysanız bu olay kaç kez oldu? kez

94. Size yönelik bu sözel istismar kim/kimler tarafından gerçekleştirildi? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

Eş Kayınpeder Kayın valide Görümce

Kayınbirader Anne Baba Kardeş

Çocuk Diğer (Lütfen belirtiniz:)

95. Son bir yıl içinde eşinizin uyguladığı cinsel şiddete (istemediğin halde cinsel ilişkiye zorlama, ters ilişkiye zorlama, ilişki esnasında kaba kuvvet uygulama v.s.) maruz kaldınız mı?

Evet Hayır

96. Eğer böyle bir cinsel tacize maruz kaldıysanız bu olay kaç kez oldu?kez

98. Size yönelik herhangi bir şiddet (Fiziksel, sözel, cinsel v.s.) olayından sonra neler hissettiniz ya da nasıl etkilendiniz? (Size en uygun seçeneği işaretleyiniz ya da başka bir durumunuz varsa lütfen açıklayınız.)

Çok etkilendim, eşimden ayrılmayı düşünüyorum.

Olayları hukuki olarak çözmeye yoluna başvurdum ya da başvuracağım.

Bu tür şiddet olayları her evde her ailede olabilir, önemli değil

Etkilendim, ancak çocuklarım için bu evliliği sürdürmek zorundayım.

Bu olaylar karşısında ne yapacağımı bilmemenin karasızlığı ile evliliğimi sürdürüyorum.

Evliliğimi psikolojik tedavi desteğinde sürdürüyorum.

Diğer (Lütfen açıklayınız):

Ek E: Etik Değerlendirme Komisyon Kararı

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
Etik Değerlendirme Komisyonu Başkanlığı

ETİK DEĞERLENDİRME KOMİSYONU KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÖZÜ
20.09.2010	09	09	Sema ÇİFTÇİ

KARAR

“Mardin İlinde 15- 49 Yaş Kadınlarda Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Sıklığı ve Etkileyen Faktörler” konulu yüksek lisans tez çalışması etik değerlendirme komisyonumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Başkan	Doç. Dr. Mehmet TOKDEMİR		İmza
Doç. Dr. Engin ŞAHNA (Başkan Yardımcısı)	İmza	Doç. Dr. Yaşar ŞEN (Üye)	Bulunmadı
Doç. Dr. Refik AYTEN (Üye)	İmza	Doç. Dr. Erol KELEŞ (Üye)	İmza
Yrd. Doç. Dr. Oktay BELHAN (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Hüsametdin KAYA (Üye)	İmza
Yrd. Doç. Dr. Mete ÖZCAN (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Dilara KAMAN (Üye)	İmza

Ek F: İzin Belgesi

**T.C.
MARDİN VALİLİĞİ
Emniyet Müdürlüğü**

SAYI : B.05.1.EGM.4.47.00.12.17.
(31825).2011/23
KONU: Anket Çalışması

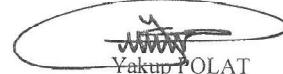
06/01/2011

VALİLİK MAKAMINA

Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulunda Öğretim görevlisi olarak görev yapan ve Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Ana Bilim Dalında yüksek lisans yapmakta olan Sema ÇİFÇİ, "Mardin İlinde Farklı Etnik Gruplardaki 15-49 Yaş Arası Kadınlarda Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Sıklığı ve Etkileyen Faktörler" isimli tez konusunu seçtiğini fakat Etik kurulun tavsiyesi üzerine, tezinin konusunu "Mardin İlinde 15-49 Yaş Kadınlarda Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Sıklığı ve Etkileyen Faktörler" olarak değiştirmiş olup tez çalışmasını yapabilmesi için İlimiz Merkezi ve İlçelerinde anket yapması gerektiğini ve kendisine gerekli iznin verilmesini istemiştir.

Söz konusu anket çalışmasının yapılması hususunda Müdürlüğümüzce herhangi bir sakınca görülmemekte ise de;

Gereğini takdir ve tensiplerinize arz ederim.

Yakup POLAT

İl Emniyet Müdürü a.

İl Emniyet Müdür Yardımcısı

2.Sınıf Emniyet Müdürü

OLUR

06.01/2011

Oğuzhan BİNGÖL

Vali a.

Vali Yardımcısı

9. ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Diyarbakır'da doğdum. İlköğretim ve lise eğitimimi Diyarbakır'da tamamladım. 1996–2000 yılları arasında Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde lisans eğitimimi tamamladım. 2000 yılında Dicle Üniversitesi Mardin Sağlık Yüksekokulu'nda öğretim görevlisi olarak göreve başladım. Halen Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda öğretim görevlisi olarak çalışmaya devam etmekteyim. Evli ve iki çocuk annesiyim.